YAZIN

AYLIK SANAT EDEBİYAT DERGİSİ
kasım '85
51
300 TL
KDV dahil

Öğrenci Dernekleri: Yeni Adımlara..

Neden Yeniden Doğramacı

YÖK'ün Birinci Dört Yıllık Bilançosu

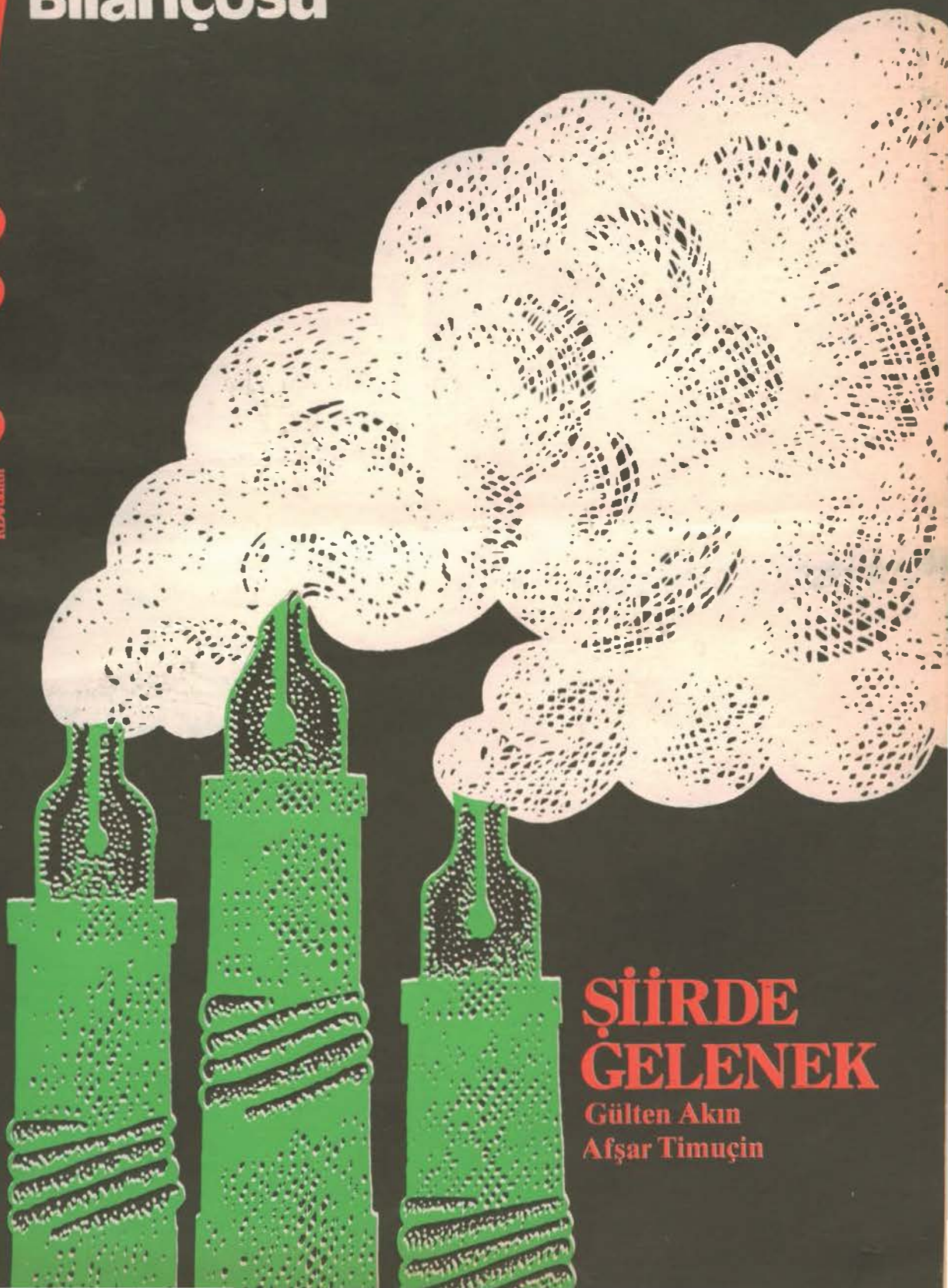

ŞİİRDE GELENEK

Gülten Akın

Afşar Timuçin

YARIN'dan...

TÜSTAV
ARŞİVİ
Umur Coşkun
Bağışı

TÜSTAV
ARŞİVİ
Umur Coşkun
Bağışı

SORUNLARIMIZA SAHİP ÇIKALIM

"Sorunlarımıza sahip çıkalım..." sözleri *Yarın* sayfalarında kaç kez yinelendi, daha kaç kez yinelenecek? Her iki sorunun yanıtı da aynı: *"pek çok kez.."*

Bir kez daha yineliyoruz; çünkü sorunlara sahip çıkmak "demokrasiye sahip çıkmak, onu yaşama geçirmek"le içiçedir. Bu sahiplenme toplumun tüm dinamik güçlerince paylaşılmadıkça yerini bulmayacaktır. Sahiplenme sözcüğünün altını çizmek gerekiyor; sahiplenme, bir zorunluluk daha da önemlisi bir sorumluluktur. Zorunluluktur, çünkü demokrasi bir kazanımlar sürecidir. İşte sorumluluğumuz burada başlamakta, sürecin her aşamasını sonuna dek sahiplenmekle de canlılığını korumaktadır.

İçinde bulunduğumuz günler de *"zorunluluk ve sorumluluklarımız"*a en çok sahip çıkmamız gereken günlerden. Yalnız üzerinde yaşadığımız topraklar için değil, tüm dünya için. Nedenleri mi? Çok, hem de pek çok... İşte öğrenci dernekleri: Kuruluşu ve çalışma sınırları zaten olabildiğince daraltılmış olan öğrenci dernekleri kuruluşlarını bir türlü tamamlıyamıyorlar. Öne sürülen gerekçelerin yasal olarak tutarlılığına ilişkin tartışmalar, gerçekler defalarca yazıldı... İşte atılmalar: Öğrenim hakkının elden alınması. YÖK'ün son açıklamalarına göre geçen öğretim yılı sonunda yaklaşık 20 bin öğrenci atıldı. Verilen sayının gerçekliği ise, kuşkulu. YÖK yetkililerinin yeni 20 binlere hazırlandıkları bu günlerde sözkonusu miktara ilişkin doyurucu açıklamalar yapmalarını bekliyoruz..

Yukarıda, sorumluluğumuz tüm dünya için demiştik. İşte devlet eliyle yürütülen terör: ABD silahlı kuvvetlerine ait uçaklar bağımsızlığını hiçe sayarcasına Mısır'a ait bir uçağının yolunu kesiyor. Böylece terörizme pirim vermemiş oluyor! İşte Güney Afrika: Dünyanın pek çok yerinde "çağdaşlaştırılmış" ırkçılığı, ilk günlerindeki "saflığıyla" koruyan, yaşatan "Cumhuriyet". Ve dünyanın gözleri önünde işlenen cinayetler. İdam edilerek yaşamı sonlanan şair *Moloise* bunlardan yalnızca biri. Dünyanın kulaklarında bir kez çınlamaya başlayan bir ses ölümle susturulabilir mi? Hayır! Çünkü O'nun sesi insanlarının sesine, sesimize karıştı bir kez...

Yarın, sayfaları dışında da okurlarıyla birarada olmak istiyor. Bunun için şimdiye kadar çeşitli sergiler açtı, panellere katıldı. Bunlardan birini gelenekselleştirmek istiyoruz. Geçen yıl ilkini açtığımız *"3. Yıl Sergisi"*nin ikincisini bu yıl da *"Gençlik Yılı Sergisi"* adı ile 8-15 Kasım tarihleri arasında açacağız. Dileğimiz, amacınız böylesi etkinlikleri çeşitlendirerek, güçlendirerek sürdürmek. Bu yılki sergimiz yine Ankara'da *Dost Sanat Ortamı*'nda. Tüm gençleri, tüm okurlarımızı, tüm arkadaşlarımızı bekliyoruz.

....

sorunlarımıza sahip çıkalım...

Sevgiyle, dostlukla.

ÜNİVERSİTE / YÖK

YARIN/Öğrenci Dernekleri : Yeni Adımlara.. 4
SERDAR CAN/Öğrenci Derneklerinin Ulusal Örgütlenmesine Doğru: Ortak Sorunlar Birleşmeyi Gerektirir 8
OKAN ALKAN/Atılmalar ve Basın 9
HALDUN ÖZEN/YÖK'ün Birinci Dört Yıllık Bilançosu 11
SELİM DEMİRCİ/Neden Yeniden Doğramacı 12
İSMAİL GÜL/Üniversite Sınavları... YÖK.. Altan Günalp 13

DÜNYA'DAN

Sömürgeciliğin Kaldırılması Bildirisinden 25 Yıl Sonra: Namibia 14
SARA LIDMAN/Yeni Irkçılık (Türkçesi: YARIN ÇEVİRİ KURULU) 15
GÜRHAN UÇKAN/Batı Avrupa Gençliğinin Elkonulan Geleceği 24
NERGİS ALGÜN/Venedik'ten Bir Barış Esintisi: Uluslararası Gençlik Festivali 26
10-17 Kasım: Uluslararası Gençlik Haftası (Türkçesi: YARIN ÇEVİRİ KURULU) 27

EDEBİYAT

KARL GASPAR/Şiirler (Türkçesi: YUSUF CEMALİ) 3
SUNAY AKIN/Şiir 9
KEMAL DURMAZ/Şiir 10
ABDULKADİR KONUK/Şiir 13
ENDER OZSARIKAYA/Şiir 15
GÜLTEN AKIN/Şiirde Gelenek 16
KEMAL ÇAĞIN/Şiir 16
AFŞAR TİMUÇİN/Şiirde Gelenek 17
Ruhi Su "Ne memleketimde ne de dünyada halkı sevipde türküleri sevmeyen bir insana rastladım." 18
HALDUN YÜCE/Yeni (Olmayan) Bir Şair Tipi 20
MUZAFFER KALE/Şiir 20
SALİH BOLAT/Şiirimizde Olumsuz Gelişmeler 21
FİLİZ DOĞAN/Şiir 21
ŞÜKRÜ ERBAŞ/Yarın ve Şiir 22
YVES PERES-DAY LEVIS/Şiir Neye Yarar? (Türkçesi: A. Tekin) 22
ŞİİR PENCERESİ 28
OKUMA NOTLARI 28

KARİKATÜR DESEN/FOTOĞRAF

MEHMET OĞUZ GÜREL 8
KEMAL ÜLKER 11
GÖREN BULUT 15
İSA ÇELİK 18
MURAT ÖZMENEK 20
YAKUP KARAHAN 29

□ SAHİBİ
Sami Alptekin

□ SORUMLU YAZIŞLERİ YÖNETMENİ
Mustafa Okan

□ BORO VE TEMSİLCİLİKLER
İsveç: Gürhan Uçkan
Box 38045, 100 64
Stockholm
Almanya: Mehmet Bilgin
Vulkan Str. 20
4000 Düsseldorf 1
Hollanda: Ramazan Ekinci
Postbus 392
6040 AJ Roermond
İzmir: 856. Sokak
Nurhan 3/502 Konak
İstanbul: Divanyolu,
Hoca Rüstem Sokak,
Zafer Han No: 7/14
Cağaloğlu
Adana: Levent Aksel
Ziyapaşa Bulvarı
Tapanyiğit Pasajı
Asma Kat 113

□ DAĞITIM
Etkin Dağıtım 527 60 11

□ ABONE KOŞULLARI
Yurtiçi/Yıllık 2400, Altı Aylık 1200 lira.
Yurtdışı/Yıllık 30, Altı Aylık 16 DM. Yurtdışı tek satış 3 DM

□ İLAN FİYATLARI
Kapak/
Tam Sayfa : 80.000.- TL
Yarım Sayfa : 50.000.- TL
Çeyrek Sayfa : 25.000 - TL
İç Sayfalar/
Tam Sayfa : 50.000.- TL.
Yarım Sayfa : 25.000.- TL.
Çeyrek Sayfa : 13.000.- TL.

□ TEKNİK İŞLER
Dizgi : Norm Dizgi
Film: Set Reprodüksiyon
Baskı : Sanem Matbaacılık
Kapak Baskı : Maya
Grafik Düzenleme: Yarın

□ YÖNETİM ADRESİ
Hanımeli Sokak, 19/10
Sıhhiye / ANKARA

□ YAZIŞMA ADRESİ
Yarın, PK 723, Kızılay
Ankara

□ POSTA ÇEKİ
Yarın, 164860

Türkçesi: YUSUF CEMALİ

KARL GASPAR

Karl Gaspar

36 yaşındaki Filipinli Carlos (Karl) Gaspar, bir dinbilimci, ressam, tiyatrocu, müzisyen ve uzun süredir de insan hakları eylemcisi. Özellikle Filipinlerin en çok militarize olmuş bölgelerinden Mindanao'da Kilise'de Temel Hristiyan Öğretisi Programı'na çok büyük katkısı olmuş ve bu program sayesinde ülkenin her yanında köylü ve işçi topluluklarını haklarını almak için direnmiş ve baskıya karşı çıkabilmişlerdir. Karl Gaspar 26 Mart 1983 de Davao'da Filipin askerlerince kaçırılmış iki hafta boyunca nerede olduğu bilinememiş. İşkence edilmesinden ya da "temizlenmiş" olmasından endişe edildiğinden dostları onun güvenliği için uluslararası bir çağrıda bulundu. 14 Nisan'da ortaya çıkarıldı ve "isyana teşvik" ile suçlandı. Şu anda da Davao'daki Askeri Bölge Tutukevi Merkezi'nde bulunuyor.

nasıl uçmak için
doğarsa kuşlar
özgür olmak için
doğar insanlar.

Boğucu Hücre

davao'da bir tutukevindeyim
yollarlar sandım beni bir başka tutukevine
metro manila'da bir yerde.

oysa bu karanlık, pis ve havasız hücreye
tıktılar beni
daha güvenli diye
metro manila'da bir yerde.

soluk alamaz oldu aklım
neden hapiste olduğumu düşüne düşüne
hiç de güvenli değil burası
metro manila'da bir yerde.

ama çok iyi biliyorum
orada, kendi güvenliklerine aldırmayan
insanlar var, dışarda.

hapiste onlar da
metro manila'da
bir yerde.

Bir Kız Çocuğu

bir kız çocuğu
yeşerdi düşlerimde
Kamuranggay* vardı ellerinde
melhem olacaktı
yoksunluklardan
yabancılaşmadan
canavarlıktan
canı yanmalara

bir kız çocuğu
çıktı umutlarımdan
tatlı bir gülümseme vardı yüzünde
gün ışığı dağıtacaktı
acılara
endişelere
acımasızlığa
tutsak olmuşlara

bir kız çocuğu
duruyordu yarınlarımın ufuk çizgisinde
güneş, ay ve yıldızlar vardı gözlerinde
ateş dağıtacaktı
yaşam kavgasından
zor zamanlardan
tansıklardan
güç alıp, meydan okuyanlara

bugün dünyaya geldi
düşlerimin, umutlarımın, yarınlarının
kız çocuğu
Tanrı
dünyadan hoşnut
çok yaşa sen çocuk.

* Şifalı bir ot

Birini Daha Temizlediler

duyduk, kilitler ardına koymuşlar onu
bir pazar günü
bartolina'da
yapayalnız, tek başına koymuşlar.

bilmiyorduk kim olduğunu
hangi gün
ve neden tutuklandığını.

duyuyorduk, bizi yardıma çağırıyordu
geç kalırsak
daha da işkence görebilirdi
bütün bildiğimiz buydu işte.

dışarıya, memleketine
haber uçurmaktan başka
birşey yapamazdık
yardım edin! bir avukat gönderin!
ora mismo! bugün!

pazar ve pazartesi geçti
ne bir yakını geldi, ne de bir avukat
ama üçüncü gün
en sonunda çıkardılar onu ortaya.

gün ışığına çıkardılar onu
el greco'nun insanlarını andırıyordu
zayıf ve kuruydu, anlamlıydı gözleri
yarı ölüydü o salı günü.

gözlerimizle kucakladık onu
gördük alnındaki yarayı
kan sızıyordu hâlâ
alıp götürdüler onu sonra.

alıp götürdüler onu gene
herşeyini tüketmemişler miydi onun?
daha niye diretiyorlardı öyleyse?
çoktan dönmüştü bir ölüye.

lazarus gibi çıkıp geldi mezarından
ama o salı günü
hiç de neşe vaadetmiyordu
gün ışığı bize.

çarşamba, perşembe geçti
onu görmedik bir daha
bilmek istiyorduk nerede olduğunu
ama yoktu biç bir yolu.

cuma gecesi fısıltılar bir haber getirdi
artık hapiste değildi
o gün saat 2:00 de
alıp götürdüler onu uzak bir yere.

yaşıyor mu? yoksa öldü mü?
bilmiyoruz hiç birimiz
kaybolunca o, dua etmekten başka
kalmadı hiç birşeyimiz.

(bu şiiri yazdıktan bir gün sonra
haber geldi tutuklunun birinden
bir Fiera'nın içinde görmüştü onu
cansız yatarken.)

Öğrenci Dernekleri: Yeni Adımlara..

Gülay Unur (EÜ Müh. Fak. Öğ. Der.)
Aydın Bodur (ODTÜ-Öğ. Der.)
Necati Yılmaz (AÜ Huk. Fak. Öğ. Der.)
Nejat Yentürk (EÜ Tıp Fak. Öğ. Der.)
Emin Bebek (AÜ Siy. Bil. Fak. Öğ. Der.)
Taner Yavuz (Cerrahpaşa Tıp Fak. Öğ. Der.)
R. Öner Özkan (AÜ Siy. Bil. Fak. Öğ. Der.)
Taner Yüzgeç (ODTÜ-Öğ. Der.)
Hüseyin Günçel (ODTÜ-Öğ.Der.)
Hüseyin Kayabekman (AÜ Huk. Fak. Öğ. Der.)

YARIN: En baştan başlayalım. Gençlik Yılında katılımı, dernekleri konuşalım.

HÜSEYİN (HF): Neden öğrenci dernekleri? en baştan almak gerekiyor galiba. Belli bir döneme gelindi türkiye'de bu döneme gelindiğinde iki kesim göze batıyordu, günah keçisi olarak iki kesim gösteriliyordu. Bir öğrenci gençlik, öğrenci gençliğin içinden de özellikle üniversite gençliği ve işçi kesimi. Bu yüzden bu belli dönemin (yöneticileri) olanlar kendilerine meşruiyet kazandırmak için ve kendi meşru sınırlarını çizebilmek için her iki kesime de özel ilgi gösterdiler. Bunlar her iki kesimi de belli bir merkezi yapıya tabi tutmaya çalıştılar. Örneğin işçi kesiminde YHK öğrenci kesiminde de YÖK. Her ikisin de de belli benzerlikler var. Fakat farklı farklı bir anlayışla yanaştılar olaya. Bu dönem beraberinde çeşitli sorunlar getirdi. Örneğin öğrencilerin giderek atomize olması veya insanı tekleri olarak kendi sorunlarına çözüm araması. Çünkü belli bir dönemden önce kurulmuş olan yapılar dağıtıldı. Buna karşılık belli bir dönemden sonra, çeşitli kuruluşlara ihtiyaç duyulmaya başlandı. Bu durumda artık insan teki olarak sorunlarımızı ilgili mercilere iletmek yerine, madem ortak paydalarımız var o halde beraber olalım, sorunlarımızı ilgili mercilere beraber olarak iletelim dendi. Sonuçta bu ihtiyacı somutlamak gerekiyordu. Bunun da tek yolu olarak öğrenci dernekleri görüldü.

AYDIN (ODTÜ): Üniversite öğrencileri olarak kendi sorunlarımız varsa eğer bu sorunlar yıllarla katlanarak büyüyorsa ve artıyorsa, bu sorunlara en iyi çözümlerin öğrenciler tarafından geleceği açıktır. Biz böyle bir anlayışla yola çıktık. Sorunları yerinde tesbit etme, bu sorunları şimdi tek tek sıralamıyorum çokça söylendi, sayıldı. Sorunların çözümleri bizden çıkmalı ve hatta bu çözümlere karar verecek mercilerde biz varolabilmeliyiz. Bu anlayışla ODTÜ'de bir öğrenci derneğine gitmeye çalıştık. Diğer bir amacımız daha var, yasal bir takım haklarımız vardı, bunlar kitaplarda yazılıydı, fakat yaratılan ortamla, merkezi yapılanmanın yarattığı ortam sonucu bir yılgınlık görüldü. Yasalara, bu haklara sahip çıkmama görüldü. Bu haklara sahip çıkmak gerekiyordu. Demokrasi adına, demokrasinin yerleştirilmesi adına sahip çıkmak gerekiyordu. Demokrasi derneksiz olmuyor, biz de bir çıkar gurubu olduğumuza ve ortak çıkarlarda, ortak paydalarda birleştiğimize göre bu iş derneksiz olmaz dedik.

YARIN: Burada anayasa da gündeme geliyor sanırım. Anayasa ile kısıtlanmış haklar var. Daha önce uzun savaşımlarla kazanılmış bu hakların yaşama geçirilmesi gerekiyordu. Yani önce kısıtlı olmasına karşın anayasanın uygulamaya konması gerekiyordu. Bunun da büyük payı var.

GÜLAY (EÜMF): Söylediğinize katılıyorum, daha gelişkin bir demokrasiye ulaşmak için kazanılmış olan hakların yaşama geçirilmesi bir zorunluluktu. Onun ötesinde öğrenciler ülke sorunlarından ayrılamayacak denli sorunlarla yakınlar. Bu sorunların aşılmasında sanırım kendi öz örgütlenmelerini kurarak başarılı olabilecekler. Özetle, toplumsal yaşamın her biriminde her düzeyde ve çok yönlü katılım gerekliydi. Öğrencilerin tepkilerini dile getirmenin her türlü yolu engellenmişti. Öğrenciler sorunlarını tek başlarına çözemeyeceklerini, biraraya gelmenin gerekliliğini yaşayarak öğrendiler.

Üniversitelerdeki anti-demokratik yapı öğrencilerin yaşamlarını tehdit eder duruma gelmişti. En başta mesleksel olarak çeşitli zorluklarla karşılaştılar. Bunun yanısıra öğrenci kesimi içinde örgütlü bir yapının eksikliğini başından beri hissediyoruz. Yalnızca kendimizi ilgilendiren mesleksel sorunlarda da toplumsal düzeyde sözsahibi olmak hatta eleştiride bulunmak için, gerekli potansiyeli hissediyorduk. Bu noktada öğrenci kesiminin sessiz bir kalabalığa dönüştürülmesi çabası vardı. Bunu aşmamız gerektiğine inanarak dernekleşmenin ilk adımını attık.

EMİN (SBF): SBF'li arkadaşlar olarak farklı nedenlerle ancak ortak paydaları bularak girişimde bulunduk. Üniversiteye giren bir öğrencinin hangi koşullarla karşılaştığını düşünürsek sanırım ortak payda daha iyi anlaşılacaktır. Üniversiteye gelen bir öğrenci, öncelikle daha önceden tanımadığı bir ortamla karşılaşıyor. İlk defa yaşıyor ve öğreniyor. Sorunların ve çözümlerinin öğrencilerin dışında geliştiği, onların katılımı olmaksızın geliştiği için bunun yollarını denediğinde belli bir konumu olmadığı için öğrenci olduğu için katkıda bulunamıyor. Öğrencilerin sorunları ülkenin genel sorunlarından bağımsız değil. Ülkenin demokratikleşmesinin bir gereği olarak öğrenci derneklerinin varlığını zorunlu gördük.

NEJAT (EÜTF): Yıllardır tartışılan özerk demokratik üniversite konusu var. YÖK'le birlikte bu konu çerçevesinde görüşler dile getirildi. YÖK öncesinde, istenen özerk demokratik üniversitenin gerçekleştirilemediği tartışıldı. Yüksek öğrenim Kanunu'nun uygulanması sonucunda okuldaki denge ters bir yere kaydı. Özerk demokratik üniversitenin gerekli olduğunu kabul ettik. Hatta bu noktada somut adımlar atabileceğimizi düşündük.

Neden dernek dersek, ortak paydaya sahip kitleler yönetime katılmak isterler ve isteklerini belli kurumlar aracılığıyla yöneltirler. Bu kitleler bu kurumları oluşturmak zorundadırlar. Demokrasiyalnızca, Millet Meclisi üyelerinin belli sistemlerle seçilmesi, belli yaş gurubundaki insanların onlara oy vermesi değildir. Daha geniş bir katılımı gerektirir. Yalnızca seçim sistemiyle katılım olmamalı. İşte biz de yönetime katılmak istedik. Başvurularımız engellendi, dilekçelerimiz matbu bir şekilde gönderilen yanıtlarla reddedildi. Sonuçta biz de birlikte davranalım dedik. Onlar bizim hakkımızda bir çok kararlar verebiliyorlar. Hakkımızda karar verilen kurumlarda yer almak da bizim en doğal hakkımız. Örneğin Disiplin Kurulunda yargı önünde suçsuz olduğu kanıtlandığı halde bir öğrenci yargılanmakta. Disiplin cezasına çarptırılabilmekte. Bunun için de bizim bu kurullarda varlığımızı hissettirebilmemiz gerekiyor. Bunun için dernek diyoruz.

TANER (ODTÜ): Şimdi diyelim ki YÖK yapısı sürüyor ve atılmalar, paralı öğretim sorunları yok. Peki dernekleşme bu gün neden bu kadar acil bir şekilde yaygınlaştı? Bu durumlar öğrenci örgütlenmelerini hızlandırıcı etki yapmıştır. Bu sorunlar her geçen gün katlanarak karşımıza gelmiştir. Öyleyse dernekleşmenin asıl nedeni demin de söylendiği gibi demokratik toplum arayışıdır. Bu da yalnızca yöneticilerin seçilerek iş başına gelmesi değil, toplumu oluşturan her bi-

rimin demokratik bir işleyişe sahip olmasıdır. Ayrıca bu kurumları oluşturan her birimin ayrı ayrı örgütlenmeleri ile yönetime katılması gerçekleşmeli. Geçmişe baktığımızda demokratik üniversite tamamıyla oluşmuş değildi. Alınan kararlara öğretim üyelerinin katılımı daha çok söz konusuydu. Biz şimdi daha da ilerdeyiz. Geçmiş deneylerden yararlanarak tüm kesimlerin katılması gerektiğine inanıyoruz. Ve böylece o örgütlü yapıların gerçek anlamda temsili bir yapıyla alınan kararlarda söz hakkı olması gerektiğine inanıyoruz. Bir yerde sendikalaşma olayı gibi de görebiliriz.

REMZİ (SBF): Bir şeyin ısrarla vurgulanması gerekiyor. Kitlelerin, tabi öğrenci kitlelerde buna dahil, yönetimden soyutlanması, uzaklaştırılması anlayışı içinde bulunduğumuz toplumla bağdaşan bir anlayış. Bugünkü ekonomik politikaların uygulanabilmesi için de kitlelerin yönetimden soyutlanmaları gerekiyor. Öğrenci dernekleri de öğrencilerin sesi olacak. Yönetime katılmalarıyla, katıldıkça güçlenmeleriyle bu geniş kitleyi kapsayan öğrencilerin sesi olacak.

YARIN: Evet bütün bunları başlangıçta düşündünüz, hareket noktanız bunlar oldu. Arkadaşların ortak olarak birleştikleri yer, hep demokrasinin gündeme getirilmesi, kurumlarıyla kuruluşla-

rıyla. Bunun için de üniversitenin bir parçası olan öğrencilerin sorunlarına sahip çıkması temelinde kaldık. Peki siz böyle düşündünüz ama öğrenci arkadaşların tepkileri nasıl oldu?

NECATİ (HF): 12 Eylül 80'den sonra öğrencilerin olaylara, kendi üniversitelerindeki olaylara yaklaşımları çok pasifti. Neden dersek her halde beş yıllık dönemin getirdikleri olmalı. İnsanlar Anayasayla verilmiş en doğal haklarını kullanmak için bile girişimde bulunmaya korkuyorlar. Örneğin derneği ilk söylediğimizde arkadaşlar göze alamayacaklarını söylediler. Elbette insanlara gerekçe getir diyemiyoruz. Ben insanların yaklaşımlarını kurum içi ve kurum dışı olarak ayırıyorum. Okul içinde öğretim üyeleri dahil, okul dışına partililer dahil böyle bir şeyin varlığını istiyorlar. Biz neden herkes tarafından istenen anayasal hakkımızı kullanmıyoruz. Dediğim gibi insanların a politize olmasına bağlıyorum ben bunu. Bir Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesinde yedi kurucu üyeyi zor tamamladık. Okul nüfusu 6 bin kadar. Orantılarsak korkunç bir rakam ortaya çıkıyor.

YARIN: İnsanların sorunlarına sahip çıkmaması demokrasi için ciddi bir tehlike olarak görülüyor. Öyle değil mi?

Peki, insanlar nasıl gerekçeler gösteriyorlardı. Okul yönetimine ilişkin kaygıları mı vardı?

NECATİ (HF): İnsanlar dernekleştikleri za-

man okul yönetiminin. YÖK'ün hatta siyasal organların işin içine karışacağını biliyorlardı. Haklarında disiplin kovuşturması yapılabileceğini söylediler, öğretim üyelerine baskı yapılarak derslerinden kalabileceklerini söylediler. Bir başka yaklaşım da siyasal yaklaşımdı. Neden dernek kuracağımızı sordular. Demokrasi inancımızın böyle gerektirdiğini söyledik. Bize dernekleri 82 anayasası ve Dernekler Kanunu'na göre kuruyorsanız siz bu uygulamaları meşru görüyorsunuz dendi. Oysa biz böyle düşünmüyorduk. Biz, bize tanınan olanaklardan en iyi şekilde yararlanmaktan yanaydık.

YARIN: Orda sanırım yasalarla çizilen bu dar sınırlarda derneklerin işlevini yerine getiremeyeceği gibi bir kaygı sözkonusuydu. Burada görülemeyen bir şey var sanırım, bu dar olduğunu söylediğimiz sınırları genişletmenin birinci yolu önce bunları yaşama geçirmektir.

TANER (ODTÜ): ODTÜ'de kurucu üyeleri toparlamak için Hukuk'taki kadar zorluk çekilmedi. Fakat insanların olayları dışardan gözlemek, olayların gidişatını izledikten sonra katılmaları gibi olaylar yaşandı. Kısacası bir kıvılcım bekleme olayı. Yıllardan beri öğrencilerin apolitik bir konuma getirildiğini söylüyoruz. Ancak öğrencilerin de içinde bulundukları koşulları değerlendirdiklerini, bunun sıkıntısını çektiklerini söyleyebilirim. Bundan dolayı kurucu bulmakta da zorluk çekmedik. Hatta son dört beş gün içinde üye kaydına başladık.

HÜSEYİN (ODTÜ): Dernek kurma çalışmalarında insanların daha ihtiyatlı davranma gereği duyduklarını gözledik. Dernek için kendilerine gittiğimizde ilk getirdikleri: beklemek ve görmek. Bunun belli nedenleri var. Sözgelimi 82 anayasası anırları içinde neler yapılabileceği, bu sınırın ne kadar zorlanabileceği. Bu biraz yapı sorunu, insanlar yapısı belirlenmemiş, ne yapabileceği belirsiz yapılara girmek istemiyorlar. Daha ciddi bir örgütlenme istiyorlar. Bunu hissettirebildiğinizde de, bekle gör politikası, apolitik tutum yerini politikliğe bırakıyor. Ciddi bir örgütlenme, haklarımızı alabilir, bu anlamda gelebilecek zararları da göğüsleyebilir. Biz ODTÜ'de belli bir yapılanmayı oluşturduktan, ortaya koyduktan sonra insanların sorunlarına sahip çıktıklarını gördük. Derneğe sahip çıktıklarını gördük.

NEJAT (EÜTF): Benzer durumları Ege tıpta da yaşadık. Öğrenciler arasında yılların a-politizasyonu sonucunda çekimser kalma, suskun durmayı, yeğleyen arkadaşlarımız vardı. Bu arkadaşlara dernek gibi bir seçenek sunduğumuzda, önce epey tereddüt ettiler. İşin yasallığını kabul edememeleri var. Bu dalda gelişmelerin dışında kalmayı yeğlediler. Fakat çeşitli resmi kuruluşlardaki sürecimiz ilerledikten sonra ve tamamladıktan ve kurulduktan sonra ve harçlar atılmalar vb. sorunların artık gittikçe ciddi boyutlara varması sonucunda artık öğrenciler dernek olgusuna biraz daha yaklaştılar.

GÜLAY (EÜMF): Arkadaşlar da değindi, hukuk güvencesinde derneklerin çalışması korkuların aşılmasını getiriyor bence. Yani kurulurken birçok kaygı ile yaklaşan insanlar olay yasallaştıktan sonra kuruluş sürecinin dışında da kalsalar korkuları aşıp dernek bünyesine katılıyorlar. Ancak toplum genelinde insanlar üzerine uygulanan edilginleştirme politikası çerçevesinde insanlar giderek bencilleşiyor, sorunlarına yabancılaşıyor, özellikle öğrenci kesim içinde gelecek kaygısı çok fazla ön plana çıkıyor.

HÜSEYİN (HF): Evet, dernek olayı var olan statik yapıda bir haraketlenme, bu haraketlenmeyi aslında abartmamak, ama küçümsemeden yerli yerine oturtmak gerekiyor. İlk başta elbette önemli ölçüde dernek kaygısı olmayan arkadaşların olması doğal. Hep gençlik diyoruz, bir de genelde toplum baabında konuşalım; acaba toplum o kadar politik mi? Acaba katılıma yatkın mı? Bu yüzden bu eşitsiz gelişmeyi, yani derneklerle çok ilgilenenlerle hiç ilgilenmeyenler arasındaki eşitsiz gelişmeyi bir yasa olarak kabul edelim. Fakat ilgilenenlere düşen bir görev sabırla ve inançla bu çizilen çerçevede uğraşmak. Yanılmıyorsam bu, kendi içimizde belli kanalları açacak.

HÜSEYİN (ODTÜ): Ben birşey belirtmek istiyorum: İhtiyatlılığı, a-politiklikten ayırmak gerekiyor. Yani, bunu bir kenara bırakacak olursak son altı -yedi aylık süreçte dernek sayısının ya da dernek başvuru sayısının bir hayli arttığını görüyoruz. Bu da insanların sorunlarına sahip çıkmaya başladıklarını ve bu konuda kurum-

laşmaya gittiklerini gösteriyor. Öncülük sorununa bakacakolursak bu öncüler 80'inhemen sonrasında cak olursak bu öncüler 80'in bemen sonrasında da vardı. Fakat bunun altını besleyecek mekanizma olmadığı için ya da ona kan verecek yapılanma olmadığı için 80'in hemen sonrasında böylesi bir şey gündeme gelmedi. Ya da dernekler kanunu kabul edildikten hemen sonra ertesi gün gündeme gelmedi. Yani toplumsal bareketlilik öncü insanların ortaya çıkmasını sağladı. Yani temel olan şey öncü insanların birden bire ortaya çıkıp bu işi keşfetmeleri değil. Toplumsal hareketliliğin başlaması ile birlikte bu öncüler kalkıp bu hareketliliğe öndelik etme misyonunu üstlendiler.

YARIN: Burada bir adım daha atalım ve kuruluşla ilgili sorunları bir bir tartışalım.

NECATİ (HF): Başladığımızda engellerden bir tanesi eski derneklerin tasviyesi idi. Bizim okulumuzda 70'li yıllarda bir dernek kurulmuş ân-

cak bu dernek 79'da genel kurulunu toplayamamış dolayısıyla da yasa gereği kendi kendisini feshetmiştir. Daha sonra bunun mahkeme tarafından tasviyesi gerekiyordu. 1985'e kadar bu hala yapılmamıştı. Bu, önümüze bir engel olarak çıkartıldı. Ancak bu sorun da aşıldı.

Biz evraklarımızı tamamlayıp valiliğe ve dernekler masasına başvurduğumuzda Bizim evraklarımızın eksik olduğu söylendi. Ne olduğunu sorduğumuzda ise YÖK'ün 59. maddesi gereği Rektörün izninin olmayışıydı. Yedi arkadaş dilekçe ile rektörlüğe başvurduk. Kurucu olmak için gerekli şartların varolduğunu, böyle bir izinin bize verilmesini istedik. Rektörlük bizim bu isteğimizi reddetti. Bizim de doğal bir hakkımız vardı. Rektörlüğün işlemi üzerine, idare mahkemesine dava açtık. Yürütmeyi durdurma kararı aldık. Sözkonusu kararı dernekler masasına götürdüğümüzde, bütün işlemlerimiz tamamlanmış oluyordu. Rektörlüğün bir engellemesi kalmamıştı. Biz bu şekilde sorunu aşmıştık.

TANER (ODTÜ): Sizin kazandığınız dava, 59. maddenin gerçiliği üzerine mi, yoksa rektörlüğün gerekçesine karşı açılan bir dava mıydı? 59. maddenin gerek kurucular, gerekse öğrenciler için bağlayıcı olmadığına dair bir dava mıydı, yoksa rektörlüğün size gösterdiği gerekçeye karşın açılan bir dava mıydı?

NECATİ (HF): Mahkeme kararını 59. maddeyi gerçirsizdir diyerek açıklamadı. 59. maddeye dayanarak rektörlüğün gerekçesi geçersizdir diyor.

AYDIN (ODTÜ): Sanıyorum üç tane engelleme ile karşı karşıyayız. Rektörlük izni gerektiğine dair YÖK'ün 59. maddesi tüzel kişiliğin kazanılmasına yönelik olarak kullanılıyor. Demek ki, uygulamada keyfilik var. Bizde önümüze konulan durum şuydu: Rektörlüğün iznini almaksızın tüzel kişiliğimizi sürdüremeyiz ve tüzel kişilik rektörlük izni alınarak verildi. Yani eksik evrak durumuyla karşılaştık. Bunun yasal bir dayanağı yok. Keyfi olarak yaptırımlar uygulanmaya çalışılıyor.

TANER (CTF): Sıkıyönetim olan illerdeki durumu hatırlamak gerekiyor. Yalnızca belgeleri vermek yetmiyor. Sıkıyönetimden olumlu yanıt gelmesini beklemek gerekiyor

TANER (ODTÜ): Bizde 59. maddenin uygulanması biraz daha farklı oldu. Biz tüzel kişiliğimizi 9 Eylül'de kazandık. Bu olay Valiliğin bizi resmen tanıması, resmen çalışmaya başlayabilmemiz anlamına geliyordu. Ancak daha sonra, rektörle girdiğimiz ilişkide belki rektörün kişisel tavrıydı- kendisinden izin almadığımız için bizi engelleme yoluna gitti. Valilikle ilişkiye geçti. Valilik daha önce bizi kabul etmesine karşın, eksik evrak bildiriminde bulundu. Aslında bu durum, eksik evrak değil, çünkü dernekler kanununda gösterilen evrakların hepsini teslim ettik.

YARIN: Yani 59. maddeyi işleme koydu. Bize öyle geliyor ki, 59. madde çeşitli şekillerde, yalnızca kuruluş aşamasında değil, başvurusunu tamamlamış dernekler için de, gerekçe olarak kullanılacak.

TANER (ODTÜ): Hukuk fakültesi öğrenci Derneğinin kazandığı dava bu açıdan önemli; rektörlüğün karar değil de onay mercii olduğunu ortaya koyuyor.

YARIN: Bundan sonra gelen sorunları açalım. Örneğin bildiğimiz kadarıyla yer bulma sorunu en önemli sorunlardan biri oldu.

GÜLAY (EÜMF): Dernek olduğunu duyunca olumsuz davranılıyor, vazgeçiliyordu. Geçmiş dönemdeki derneklerle karşılaştırma yapıyorlardı. Çok zorlandık bu konuda ve zaten şu anda tuttuğumuz yer de hiç uygun değil. Bizim için çok önemli bir sorun da mali sorunlar. 12 Nisan'da başvuru yaptık. O zaman sıkıyönetimin varlığı nedeniyle tüzel kişilik kazanmamız için beklemek gerekiyordu. Bu süre içinde tuttuğumuz yerin kirasını ödememiz gerekiyordu.

EMİN (SBF): Yer bulmak bizim için de ciddi sorun oldu. Fakat bizim için mali sorundan çok, yasada belirtilmeyen keyfi bir uygulamadan kaynaklanan sorun çıktı ortaya. Tutacağınız yerin öğrenci derneği adına kiralanmış olması isteniyordu. 12 Eylül öncesi imajından kurtulamadıkları için ev sahipleri bize yer vermekten kaçınıyorlar. Bize daha farklı gözle baktılar ve bütün yazı, yer aramakla geçirdik. Sonunda tek odalı ufacık bir yer bulduk.

AYDIN (ODTÜ): Bu sorunlar bizim için de geçerli. Toplanıp çalışmalarımızı sürdürebileceğimiz, rahatlıkla kullanabileceğimiz bir yer yok.

NEJAT (EÜTF): Üye aidatları ve resmi bağışlar şu anda işleyemediği için kendi aramızda topladığımız paralarla kirayı ödeme yoluna gidiyoruz.

TANER (CTF): Diğer arkadaşların anlattıkları tüm sorunlar İstanbul'da da var. Örneğin bizim tuttuğumuz yer okula çok uzak ve küçük.

NEJAT (EÜTF): Okul binası içinde yer sağlanması sorunu var bir de.

TANER (ODTÜ): Evet bizim bu konuda bir deneyimimiz var. Rektörlükten istediklerimizden biri de buydu. Ancak görüşme pek soğuk geçtiği için bu konuya hiç giremedik. Ancak önümüzdeki dönemde kendimizi ne kadar meşru kılar, ne kadar kabul ettirirsek okulla ilgili yer sorunumuz çözüme o kadar yaklaşacak.

GÜLAY (EÜMF): Rektör bize bu konuya ilişkin olarak "Önce çalışmalarınızı izlemek istiyorum, ondan sonra yer vereceğim" demişti. Bir süreç sorunu.

NECATİ (HF): Biz de daha değişik bir şey yaşandı. Dekan Yardımcısı'nın düşünceleri Yarın'da aktarılmıştı. "Hastaların hastane yönetimine katıldıkları görülmemiştir" diye bir yanıt vermişti. Dolayısıyla yanına bile gidemedik.

YARIN: İsterseniz gelinen son durumu her kurucu kısaca özetlesin.

GÜLAY (EÜMF): Biz tüzel kişiliğimizi kazandık, tüzüğümüzü bir gazetede yayınladık. İlk genel kurulumuzu 6 ay içinde yapacağız.

NECATİ (HF): Tüzüğümüzde görülen eksiklikleri giderdik ve vilayete teslim ettik. Şu anda tüzel kişiliğimize dayanarak çalışmalarımıza başladık. Önümüzdeki günlerde üye kaydına başlayacağız.

TANER (CTF): Tüzel kişilik kazanmak için valilikten yanıt bekliyoruz. Ancak evraklarımız henüz Valilik'e ulaşmadı.

HÜSEYİN (ODTÜ): Derneğimiz tüzel kişilik kazandı. Üye kayıtlarına başladık. Tüzük yayınlandıktan sonra ilk altı ay içinde genel kurulumuzu yapıp öğrencilerin dernek çalışmalarına aktif katılımlarını gerçekleştireceğiz.

EMİN (SBF): Henüz başvurma aşamasındayız. Valilik keyfi biçimde, rektör izni olmadığı gerekçesiyle geri çevirmiş durumda, yargı yoluyla hakkımızı arayacağız.

YARIN: Derneklerinizin son durumunu özetlediniz. Bugüne dek kuruluşa ilişkin önemli aşamalar kaydettiniz. Üye kaydetmeye dek geldiniz. Diyoruz ki çalışmalarınıza başladınız. Derneklerin çalışmasına ilişkin önünüze koyduğunuz hedefler neler?

HÜSEYİN (ODTÜ): Biz en başta çalışan birimler kurmayı düşünüyoruz. Yani en başında da belirttiğimiz gibi derneklerin kuruluş amaçları da öğrencilerin yönetime katılması, bunu yaşama geçirmek. Bunun yöntemi olarak da düşündüğümüz çalışma birimlerini tüzüğümüzde belirttik. Her fakültede, bölümde öğrencilerin karar alma sürecine katılmaları için dernekçe belirlenecek ya da daha sonraki süreçte seçimle yapılacak fakülte temsilcileri, bölüm temsilcileri her yurtta, yurdun sorunlarını çözmeye yönelik yurt birimleri, yine hazırlık bölümünde hazırlık birimi oluşturmak ilk hedeflerimizden bazıları. Önümü-

ze kayduğumuz ilk hedef bu çalışma birimlerini oluşturmak.

TANER (ODTÜ): Hedef olarak hepimizin hedefi sanıyorum: demokratik özerk üniversite. Bunun için belirli bir yöntem sorunu ortaya çıkıyor. Yöntem derneklerin belirli bir biçimde örgütlenmesi, daha doğrusu katılımı arttırarak dernekleri işler duruma getirmek, her üyenin aktif katılımına sağlayabilmek. Bunlar derneklerin teker teker yapabilecekleri şeyler. Bunun yanısıra kurulmuş bütün derneklerin de kendi aralarında belli bir iletişimi sağlamaları zorunlu. Bundan sonra atılacak adımların belli bir koordinasyon içinde atılması gerekiyor.

NEJAT (EÜİF): Öğrencilerin önünde varolan sorunların aşılmasında, demokratik üniversiteye kavuşmasında dernekleri bir araç olarak görüyoruz. Gelecekte öğrencilerin bir tek çatı altında, diğer derneklerle ortak çalışmalarla, tek bir ses, tek bir gövde olarak sorunlarına sahip çıkmaları gerektiğini söylüyoruz. Bunun yanısıra temsilcilik olayını, öğrencinin karar alma ve yönetme sürecine katılımının zorunluluğunu düşünüyoruz.

TANER (CTF): Daha önce de belirttiğimiz gibi üniversitede öğrenciler arasında birlikteliği sağlamak. Fakat bu birlikteliğin sağlanmasını dernekleşme süreciyle birlikte ele alıyoruz. Şöyle ki; kısa vadeli hedefleri gerçekleştirirken bunların aynı zamanda can alıcı noktalar olması gerekiyor. Bu noktada birliktelik sağlanınca belli bir süreç içinde birlikte çalışma alışkanlığının kurumlaşacağına inanıyoruz. Kısa vadeli çözümler için sağlanan birliktelik başarıya ulaşma olasılığının yüksek olmasından dolayı, bunu diğer dernekleşme çalışmalarının yaygınlaşmasına ve yurt genelinde bir birlikteliğin gelişmesine temel olarak alıyoruz.

YARIN: Son söylenenlerden çıkan sonuca göre: kısa ve uzun vadeli hedeflerin birleştiğini görüyoruz. Ve bu aşamada dernekler arasındaki bir birliktelikten söz edildi. Böyle bir birlikteliği hangi gereksinime bağlıyorsunuz? Denildi ki dernekler bir dirsek temasını şimdiden gerçekleştirmeli ve uzun vadeli bir çalışmaya başlamalı. Böyle bir gereksinme nerden kaynaklanıyor, bunun nedenleri olarak neleri ortaya koyuyorsunuz?

TANER (CTF): Birlikteliği sağlamak için öncelikle herkesin sorunları olan, çözüm bekleyen sorunlar ele alınmalıdır. Örneğin:atılmalar, harçlar, paralı öğrenim vb. Birlikteliği sağlamak genel sorunları ele almaktan geçiyor.

GÜLAY (EÜMF): Fakültelerin tek başlarına başaramayecakları işler var. Tek tek derneklerin kendi köşelerinde kalmaları pek bir anlam taşımıyor. Bunun için kalıplar kırılmalı, tek sese doğru gidilmeli, güçlü bir ses oluşturulmalı.

NECATİ (HF): Sorunları şimdilik ikiye ayırmakta yarar var: genel sorunlar, özel sorunlar. Tek tek öğrenci dernekleri okullarındaki öğrencilerin somut sorunları ile ilgilenmek zorunda. Bunlar neler olabilir? Az önce de ara ara konuşuldu: beslenme, kültürel etkinlikler, barınma sorunu, ekonomik sorunlar, ders sorunu, kaliteli öğrenim sorunu. Bunlarla somut olarak fakülte öğrenci dernekleri ilgilenmeli, en azından öğrencilere daha çabuk yaklaşmaları bakımından. Bunların yanında bir de genel sorunlar var. Deminden beri özerk demokratik üniversite diyoruz. Bunların sağlanması için fakülte derneklerinin tek tek isteklerini iletmeleri yeterli olmayacaktır. Nasıl fakülte içinde öğrencilerin tek tek istekleri bir şey ifade etmiyorsa, öğrenci dernekleri için de böyle düşünülebilir. Bunun için de çalışmalar yapılabilir. Fakat en önemli amacınız öğrencilerin isteklerini olabildiğince çabuk, olabildiğince güçlü bir şekilde yöneticilere iletmek olacaktır. Bunu başarabildiğimiz ölçüde katılımı sağlayabileceğiz.

YARIN: Şimdi şöyle bir şey görüldü: uzun vadede federasyon-konfederasyon türü bir örgütlenmeye gitmek. Ancak, önü yasalarda kapalı görünüyor. Kamu yararına sayılan dernekler federasyon-konfederasyon türü bir örgütlenmeye gidebilirler diyor. Ve bir yıllık bir çalışmayla bu gerçekleştirilmiş olmalı diye bir kayıt var. Öğrenci dernekleri ilk gündeme geldiğinde "kamu yararına" sayılıp sayılmayacakları bir tartışma konusuydu. Durumu böyle açıkladıktan sonra sorun nasıl aşılabilir? Düşünceleriniz neler? Olaya iki yönlü yaklaşılabilir bu durumda ya ulusal düzeyde örgütlenme hakkı tüm derneklere tanınmalı, ya da öğrenci dernekleri de kamu yararına çalışan dernekler statüsüne alınmalı diyebiliriz.

AYDIN (ODTÜ): Bir de zaten şu anda daha sonra birlikte yapabileceğimiz çalışmalarla bunun önü de açılacaktır. Kanımca önümüzde önemli bir olgu var. Bu derneklerin tümü eş zamanda kurulmuş ya da birbirlerine yaklaşık aşamalarda bulunan dernekler, ve gösterdikleri hedefler, çıkarlarla aynı. Bunun tarafımızdan gösterilmesiyle önü açılacaktır. Kamu oyunda belirtilmesiyle.

HÜSEYİN (HF): Önümüzde duran kanunlarla ortaya konmuş engellemeler manzumesi zaten hayatın gerçekliği karşısında eriyecektir. Çünkü hayatın gerçekliğine uymak durumundalar. Tersi doğru değil. Örneğin merkezileşmiş yapıda olan YÖK'e karşı öğrencilerin de zaten kendiliğinden gelişmiş dernekler aracılığıyla karşı bir süreç var. Merkezileşme, dernekler babında hayatın gerçekliği karşısında kendiliğinden gelişebilecek bir süreç gibime geliyor. Bu yüzden YÖK'e karşı ulusal çapta merkezi yapımızı kuramazsak okul bazında yapacağımız etkinlikler boşa gidebilir.

YARIN: Son olarak söylemek istedikleriniz?

HÜSEYİN (ODTÜ): Sonrası süreç işi, yani karşılaşacağımız sorunlar gündeme geldikçe birlikteliğin teması da oluşacak. Tamam bizler birer derneğiz, belirli bir takım misyonları da kendimize yüklüyoruz. Fakat benüz kendimizi öğrenci arkadaşlara mal edemedik. Bunun iki yöntemi var: birincisi okul içinde kendi özel sorunlarımız, önce burada bir adım atacaksın, önceükle kendini, kendi biriminde kabul ettireceksin, sonrasında atılmalar, harç vb. gibi daha üst birimlerde bir araya gelecek; ancak daha önce varlığını kendi öğrencine kabul ettirmek gibi bir sorun var.

GÜLAY (EÜMF): Uzun vadede daha farklı yönternlere de başvurulabilir. Kısa vadede içimizdeki işleyişi oturtabilmek için bağlayıcı ama yapılabilirliği olan şeyler üzerinde durmak gerekir.

EMİN (SBF): Tabi toplumun yapısı değişiyor. Bununla birlikte olanaklar da değişecek.

YARIN: Şöyle bir genel durum ortaya çıkıyor: birincisi gerçekten üniversitelerin, öğrencilerin pratik sorunlarıyla ilgili bazı şeylerin öne çıkarılması. Bunu tüm arkadaşlar söyledi. Yurt, yiyecek, barınma, beslenme, sınav yönetmelikleri gibi sorunları tartışmaya açarak varlık olarak derneklerin birer birer kendilerini ortaya koyması. Bunun en pratik yararlarından birisi katılımı genişletmek. Öğrencilerin kendi sorunları çevresinde toplanmasını gerçekleştirmek. Bununla birlikte yürüyecek başka bir şey de öğrenci derneklerinin birlikte yapabilecekleri şeyler.

HÜSEYİN (ODTÜ): Son söz olarak her fakülteyi, her üniversiteyi, her yüksek okulu dernek kurmaya çağırmak gerekiyor. Henüz bu çalışmalar içerisinde bulunmayanları buna davet ediyoruz.

NECATİ (HF): Şöyle bir şey söyleyebiliriz, Türkiye'de her zaman demokrasinin var olduğu söylenmiştir. Her türlü geçiş döneminde dahi. Olmasa bile bunlar söylenmiştir. Piramit sürekli yukarıdan aşağıya doğru işlemiştir. Biz toplumun üst yapısını oluşturan birimlerinden biriyiz. Şimdiye kadar haklarımız hep bize gösterildi. Ancak verilmedi. Onun için kendi haklarımızı almak için kendimizin çalışması gerekiyor. Dernek kurmak isteyen arkadaşlara şunu söyleyebiliriz: haklarımızı alma yolunda hiç bir yasal engel yoktur. Ancak keyfi engellemeler vardır. Bunların da çözüm yolları vardır. Herkesi dernekleşmeye çağırıyoruz.

Türkiye insanı, yaşadığı ağır politik iklimin, dondurucu şokunu yavaş yavaş üstünden atıyor. Buzlar çözülmeye yüz tutuyor. İlk canlanma belirtilerini veren kesimlerden birisi de Üniversiteler oluyor. Öğrenciler yasal derneklerini kuruyorlar. Bu, üniversite ve toplum dışına itilmiş gençliğin, yaşama uzattığı kararlı elidir. Katılım talebidir.

Elbette buzlar kendiliğinden çözülmüyor. Öğrenciler de görüyor ki, 85 Türkiye'sinde yasa metinlerine geçmiş bile olsa kimi haklar, aslanın mideşindedir. Buzların bekçileri vardır. Öğrenci derneklerinin ismini duyunca etekleri tutuşan rektörler, demokratik haklar denince tüyleri ürperen yetkililer sahneyi doldurmuşlardır. Ne ki, bu gün artık sahnede bunlar yalnız değillerdir. Yavaş ve sancılı da olsa, demokrasi güçleri de sahneye çıkmaktadırlar. Hava değişmekte ve sahne bir köşesinden aydınlanmaktadır. İşte öğrenci dernekleri bu konjonktürde gözlerini açmaktadırlar 85 Türkiye'sine

ORTAK SORUNLAR BİRLEŞMEYİ GEREKTİRİR

Kuşku yok ki öğrenci dernekleri, öğrenci gençliğin,üniversite yaşamına katılımının temel araçları olacaklardır. Bu işlev gereği onlar, üniversite yaşamının sorunlarıyla karşı karşıya gelecekler, öğrenci istemlerinin savunuculuğunu yükleneceklerdir. İşte, bu gün tek tek birim derneklerinde örgütlenmeye başlayan öğrenci hareketi, perspektif olarak, söz konusu sorun ve istemlerin niteliğine uygun düşen bir yapılanmaya yönelmelidir

Yüksek öğrenim yaşamının kimi sorunları başta branşlara göre çeşitlenmekte, fakülteden fakülteye değişen özellikler taşımaktadır. Yine, Üniversitelerin eğitim öğrenim olanakları arasındaki dengesizlikler de, öğrenci sorunlarının kısmen farklılaşmasına neden olabilmektedir. Kimi somut sorunlar düzeyindeki bu kısmi farklılaşma, birim derneklerinin ayaklarını bastıkları kurumlarda geniş inisiyatifle çalışmalarını zorunlu kılmaktadır. Üniversite yaşamının kılcalları olarak nitelenebilecek bu en kısmi, en özgün sorunlara dek eğilebilen ve bundan gilç alan kitlesel öğrenci hareketi, ancak inisiyatifli birim dernekleri üzerinde yaratılabilinir.

Ancak, birimlere göre farklılıklar taşıyan sorunlar ve bunların getirdikleri istemler, Üniversite yaşamının sadece bir yönünü oluşturmaktadır. Bunların yanında ve belirleyici olan ortak sorunlar sözkonusudur. Öğrenci gençliğin her dönemde ortak sorunları olmakla birlikte, YÖK'le beraber bu ortak statü tartışmasız belirleyici duruma gelmiştir. Bu gün öğrenciler için yaşamsal konuları düzenleyen kurallar, ülkenin dört bir yanındaki Üniversitelerde aynıdır. YÖK, Üniversite gençliğini bugüne kadar görülmemiş düzeyde bir kader birliği içine sokmuştur. Öyle bir kader ki, hiçbir birim örgütünün, tek başına etkilemeye gücü yetmez. Atılmalar, harçlar, sınıf geçme, disiplin vb. sorunların çözümü yasama organının tasarruf alanı ilgilendirmektedir. Bu alanı etkilemek, güçlü bir öğrenci hareketini ve geniş kamu oyu desteğini zorunlu kılar.

Bu durumda, söz konusu ortak statü, öğrenci hareketinin ulusal düzeyde birliğinin sağlanmasının nesnel zeminini oluştururken, bunun zorunluluğuna da işaret etmektedir.

Bu birliğin, Üniversite yaşamının kılcallarından çekilmeksizin, birim derneklerinin canlılığını kurutmayan bir modele göre oluşturulması gerekir.

Birim öğrenci dernekleri bağımsız tüzel kişiliklerini korumalı, ancak ortak amaçlar için kendi iradeleri ile demokratik bir biçimde oluşturdukları merkezi otoriteyi bağlayıcı kabul etmelidirler. Bu yapı ise federatif örgütlenme ile sağlanabilir. Öğrenci dernekleri için doğal ve gerekli olan örgütlenme biçimi, iller düzeyinde federasyonlaşma, ve bu federasyonların ulusal çapta bir konfederasyon çatısı altında birleşmeleridir.

YASAL DURUM

Dernekler yasasının bütününe egemen olan anti-demokratik anlayışın, federasyon ve konfederasyonların kuruluşunu düzenleyen 34. maddeye yansımaması dilşünülemezdi. 34. Madde, bu hakkı yalnızca kamu yararına çalışan derneklere tanıyarak demokrasi açısından kabul edilemez bir sınır getirmiştir.

Bilindiği gibi dernekler, demokrasi literatürünün yerleşik kavramlarından 'baskı grubu' olmanın araçlandırılar. Toplum ölçeğinde bakıldığında ne kadar kısmi olursa olsun, kendi içindeortak çıkarlara sahip toplumsal kesimlerin örgütlenme ve karar süreçlerine etkide bulunma olanakları demokratik rejimlerde kısıtlanmaz. Savunulan çıkarların toplumdaki ağırlığı, baskı grubu olarak örgütlenmenin doğal sınırını oluşturur. Örneğin bir mahalleyi güzelleştirmekte çıkarı olanlar örgütlendiklerinde,doğal olarak bu örgütlenmenin o mahallede oturanlarla sınırlı kalabileceği düşünülebilinir. Bu doğal ağırlığa uygun bir sınırdır ve kendiliğinden oluşur. Fakat yasa ile dışarıdan mahalle güzelleştirme dernekleri o mahalle dışından başka derneklerle işbirliği yapamaz, üye kaydedemez vb. sınırlar konamaz. Ve eğer amaçları için yararlı olacağına inanıyorlarsa mahalle güzelleştirme dernekleri de kendi aralarında birleşebilirler. Demokratik rejim açısında bakılacak olan derneğin amacıdır. Amaç meşru ise mesele yoktur. Bununla yetinmeyip, arada ayrım yaparak (heleki bu ayrımı her yere çekiştirilen Kamu yararı vb. esnek deyimlere dayandırarak) şunlar şunlar örgütlenebilir, şunlar örgütlenemez denilemez. Demokrasilerin ileri yönetim biçimleri olduğu iddiası bu pluralist yapılarına dayandırılmaktadır. Pluralizmi çekip aldığınızda, göklere çıkartılan bu günkü batı demokrasilerinden geriye savunacak fazla bir şey kalmaz.

Kaldıki kamu yararı kavramı, her yanı kesen kılıç gibidir. Yasakoyucu 58. maddede kamu yararı niteliğini tarif etmeye kalkmış fakat kavramın doğası gereği somut ölçüler getirememiştir. Öte yandan bir derneğin kamu yararına çalışıp çalışmadığını saptama yetkisini de 59. madde de sonuç olarak bakanlar kuruluna tanımıştır. Yasakoyucunun bu kadar sınırlamadan sonra içinin rahat olduğu düşünülebilinir.

Ancak sözde bile kalsa demokratik rejim iddiasını ortaya atmanın asgari iki bedeli vardır. Birincisi: Ülke yasalarla yönetilir. İkincisi: Bu yasalar, uluslararası temel hukuk belgelerine kadar girmiş yerleşik haklara tüm kapıları sıkı sıkıya kapatamazlar. Bu bakımdan, sözkonusu haklara, yasalar açısından bir de özüm gözümüzle bakmakta yarar vardır.

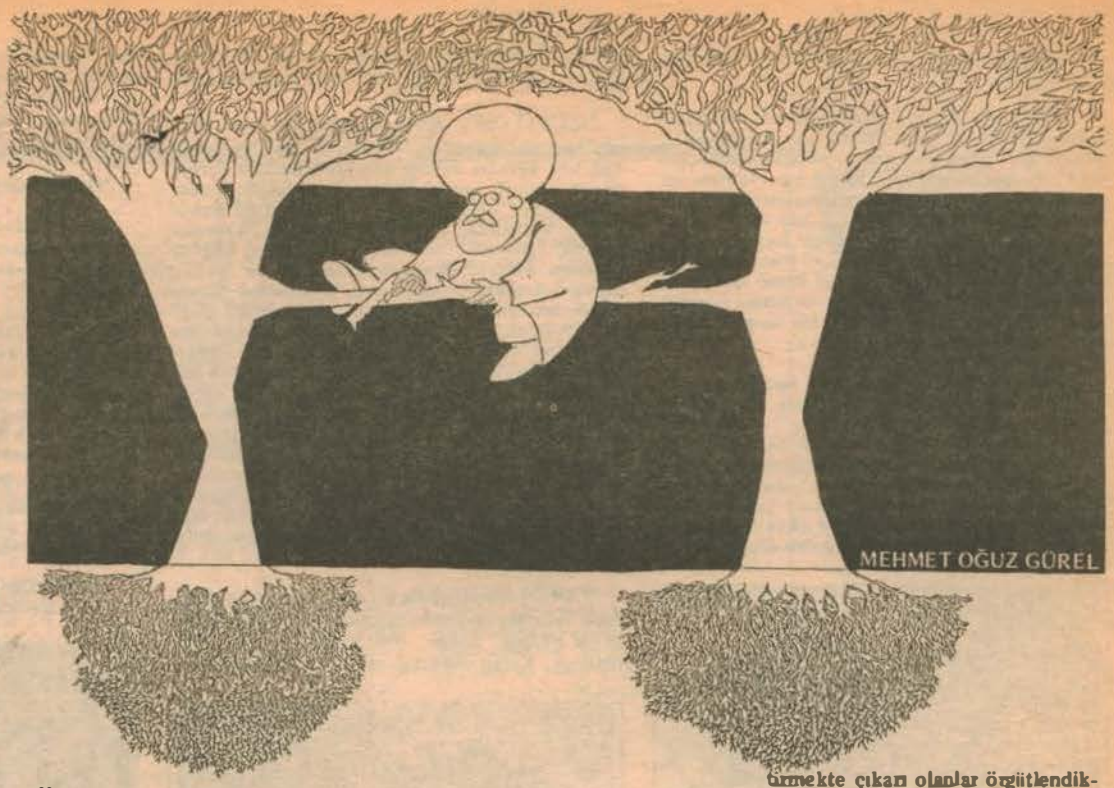

Öğrenci Derneklerinin Ulusal Örgütlenmesine Doğru

ORTAK SORUNLAR BİRLEŞMEYİ GEREKTİRİR

Serdar Can

Kanunuzca öğrenci dernekleri nin kamu yararına çalışan dernekler olduğuna yasada dayanak vardır. Yasa kamu yararına çalışıyor sayılmak için derneklerin amaç ve faaliyetlerinin ülke çapında yararlı sonuçlar verecek nitelik ve ölçüde olmasını şart koşuyor. Bilindiği gibi öğrenc derneklerinin amacı yine yasa tarafından belirlenmiştir. Bu amacın kamu yaran gözetilerek konulduğu varsayılmak durumundadır. Çünkü hukukta bir düzenlemenin yasada yer alması, onun kamu yararına hizmet ettiğine kanıtedir. Bu amacın sınırlı olduğu, ülke çapında tüm toplumu ilgilendirmediği ise ileri sürülemez. Çünkü eğitim kurumlarında bulunan genç kuşağın, 'Eğitim, öğretim, çalışma, moral, beslenme, dinlenme ihtiyaçlarının karşılanması beden ve ruh sağlığının geliştirilmesi'' kuşkusuz tüm toplumun yararınadır. Faaliyetlerin ülke çapında... sonuçlar verecek nitelik ve ölcüde olmasına gelince; Burada faaliyetlerin niteliğinden amaca uygun her türlü çalışmayı anlamak gerekir. 'Ölçüde' sözünü ise, kapsadığı çevre (nicelik) olarak anlamak mümkün. Elbette tek bir öğrenci derneğinin faaliyetleri nicelik açısından tüm ülkedeki öğrencileri kapsayamaz. Zaten konfederasyon isteği de burdan doğmaktadır. Dolayısıyla madde bu biçimde yorumlanırsa öğrenci dernekleri için, konfederasyon kurma hakkını, ancak konfederasyon olduktan sonra yerine getirebilecek bir koşula bağlamış olacaktır. Bu mantıksızlık değilse komplodur. Oysa ne mantıksızlık nede komploculuk yasakoyucuya yakıştırılması mümkün olmayan kavramlardır. O halde sözkonusu 'ülke çapında yararlı sonuçlar verecek ölçüde olma' koşulunu tek bir öğrenci derneğinin çahşmalarında değ l konfederasyonu oluşturacak tüm derneklerin çalışmalarına bağlı olarak düşünmek gerekir. Elbette bu yorumlar, yasa koyucunun öğrenci derneklerinin Konfederasyon oluşturmasını engellemek istemediği varsayımına dayanmaktadır. Bu varsayımın ise iki dayanağı vardır. Birincisi: Yasa Konfederasyon kuruluşunu düzenlediğ maddede öğrenci derneklerine ilişkin yasaklayıcı bir kayıt koymamıştır. İkincisi: Yasakoyucunun amacını kendisi belirlediği derneklerin ülke çapında birleşmelerini kamu yararına uygun bulmaması kendis yle çelişmesi anlamına gelir.

Bu konuda karar verecek olan bakanlar kuruludur. Kuşkusuz bu yetki, sınırsız bir takdir hakkı olduğu anlamına gelmez. Tüm idari işlemlerde olduğu gibi, yasanın verdiği takdir hakkını bakanlar kurulu hukuka uygun kullanmalı ve mutlaka bir gerekçeye dayandırmalıdır Ayrıca konuya ilişkin karara karşı, Anayasanın 125. maddesi gereği yargı yolu açıktır.

BU GÜNDEN BAŞLAMAK

Sonuçta görülmektedir ki, ulusal öğrenci birliğinin oluşturulması, dernekler yasasının 34. maddesindeki anti-demokratik sınırlamanın kaldırılmasına veya kamu yaran tanımına ilişkin yorumumuzun kabul görmesine bağlıdır.

Kısa süre içinde bu sonuçların alınacağını beklemek gerçekçi olmaz. Kuşkusuz bu durum yasanın sözkonusu biçimde değişmesi veya yorumlanması için mücadelenin değerini düşürmez, ancak bu günden derneklerin birlikte çalışmasının uygun biçimlerinin bulunması gerekliliğine işaret eder.

Bu günden öğrenci derneklerinin öğrenci sorunlarına ilişkin ortak bir program oluşturması, ve bu program etrafında uyumlu çahşma yürütmesi, öğrenci istemlerinin kamuoyuna tanıtılması ve kabul görmesinde etkili olacaktır. Öğrenci derneklerinin kendi aralarında dayanışmalarını engelleyen bir yasal düzenleme sözkonusu değildir. Ortak basın bültenleri, seminerler, konferanslar, kültür şenlikleri, gençlik turizminin organizasyonu, sportif çalışmalar, öne çıkan sorunlara ilişkin her düzeyde girişimlerde bulunmak vb. alanlarda dernekler birlikte hareket edebilirler ve etmelidirler.

Kısacası öğrenci derneklerinin aralarında bu günden başlatacakları dayanışma ve işbirliği süreci, gerçek bir ihtiyaç olan ulusal öğrenci birliğinin yaratılmasında çokönemli bir rol oynayacaktır. ●

Atılmalar

Üniversitelerin siyasi nutuklarla açılmasından sonra üniversite ve üniversite gençliğinin sorunları günlük basında yer almaya başladı. İri puntolarla ve birinci sayfalarda, atılan öğrenci haberleri ve haber yorumlar yayınlandı. Öğrenci gençliğin sorunlarını dile getirmeyi, çözümler önermeyi önemsiyen bir dergi olarak, günlük basının bu tutumunu övgüye değer bulduğumuzu söylemeliyiz.

Gençliğin böylesine suçlandığı, politik olarak yanlızlaştırılmaya çalışıldığı bir dönemde günlük basının bu tutumu demokrasinin bu dinamik güçlerini desteklemesi bakımından demokrasi adına sevindirici olmuştur. Öğrencilerin ve öğrencilerin günlük sorunlarından söz etmenin suç değilse bile ona yakın görüldüğü bir dönemde günlük basının bu tutumu önemlidir.

GÜNEŞ gazetesi 14 ekim 1985 günü iri puntolarla 'BİZİ DAMGALAMAYIN' başlığı altında atılan öğrencilerin sorunlarını ele aldı. 'tek ders kurbanı' olarak nitelediği 40 bin öğrencinin af beklediğini yazdı. Geçen yıl çıkartılan öğrenci affının, şimdi atılan öğrenciler aleyhine adaletsizliğe yol açtığını belirten Güneş, üniversiteden atılmaların göz sınavlarından sonra tam bir kıyıma dönüştüğünü belirtiyor.

Güneş'in 'ÖĞRENCİ KIYIMINA SON VERİLSİN' isteğine katılmamak olanaksız. Ortada, yürürlükteki yükseköğretim sisteminin bir sonucu olarak tam bir öğrenci kıyımı vardır. Güneş'in haberinin bütün bu olumluluklarına rağmen, önemli bir ayrıntı atlanmıştır. Atılmaların temel nedeni haberde de belirtildiği gibi YÖK yasasının 44. maddesidir. Dolayısıyla da YÖK sistemidir. Bunun yerine, geçen yıl çıkartılan öğrenci affının yarattığı adaletsizlik üzerinde durulmuştur.

Aynı gün TERCUMAN yine birinci sayfasında iri puntolarla; Gençlik yılında gençler sahipsiz, tek ders yüzünden gelecekleri karartılan binlerce üniversite öğrencisi af bekliyor İSTİKBAL AFFI manşetini atarak atılan öğrencilerin sorunlarını önemsediğini göstermiştir.

Ne yazık ki Tercüman sorunun çözülmünü tıpkı Doğramacı gibi Meclis'in sırtına yıkmış, çözümü meclisin çıkartacağı bir affa bağlamış bulunuyor. Sorun öğrencileri bir suç işlemiş, kendilerinden doğmuş bir durumla karşı karşıya kalmış gibi öğrenci affını istemek değildir. Sorun, atılmaların YÖK'ün

Görülmüştür

ne yak mektubun ucunu
ne sevgini sayfalar
dolusu dile getir
zarfı kapatırken yalnız
kuytu dudaklarını
çokca değdir

Sunay Akın

ve Basın

OKAN ALKAN

kendisinden ve düzenlemelerinden kaynaklandığını göstermektir. Cumhuriyet tarihinin bu en büyük, görülmemiş öğrenci kıyımının, neden YÖK'ten önce değilde sonra ortaya çıktığını başka türlü açıklamak olanaksızdır. Sorun YÖK'ün öğrenci düşmanı yanını bütün unsurlarıyla ortaya koymak ve değişmesini istemekten geçiyor.

TERCÜMAN sorunun çözümünün bir yanını ailelerin, parlamentonun ve iktidarın gençlere sahip çıkmasında görüyor. Bir düzeltme ile yerinde bir değerlendirme olduğunu belirtmek gerekiyor. İktidar, öğrencilerin hertürlü sorununa yaklaşımı ile öğrenciden yana değil öğrenciye karşı olduğunu bütün açıklığı ile ortaya koymuş bulunuyor. Harçları yüzdeyüz artıran, paralı üniversiteninyolunu açan, özel üniversitelere, geçmişte öğrencilerin uzun mücadelelerle devletleştirilmesini sağladığı özel üniversitelere tekrar yolu açan bugünkü iktidar olmuştur. Gerekli tedbirleri almayarak, yurtlarda yer bulamayıp okullarını bırakmaya zorlayan bugünkü iktidar olmuştur.

Aynı günlerde HÜRGÜN 'Atılanlara Yüzlerce Öğrenci Daha Katıldı,' başlığı altında verdiği haberin yanında bir yorum yayınladı. Bu yorumda "Üniversite koridorlarında endişe içinde dolaşan delikanlılar ve kızlara YÖK'ün acımeyvesi uzatılıyor. Kendilerine diploma değil, tek dersten kaldıkları için üniversiteden atılacakları haberi veriliyor. Bu çocuklara hangi ders verilmek isteniyor, insan insanın kurtudur dersi mi? O kurt yarın kimleri yer, biliyor musunuz?" diyor.

Olumlu ve anlamlı bir değerlendirme.

Günlük basını gözden geçirirken gördük ki sorun salt tek dersten atılanlar olarak gösteriliyor. Oysakendilerinealtı yıl okuma hakkı verilmişken altı yıl okumalarına izin verilmeden atılan herkesi ilgilendiren bir sorundur ve çözümler bunları da kapsamalıdır.

Günlük basında, atılan bütün öğrencilerin kısa zamanda okullarına geri dönmelerini sağlıyabilecek idari yargıya başvurma olanağından hiç söz edilmemesi gariptir. Özellikle İzmir İdare Mahkemesinin verdiği karardan sonra,

Atılmalar konusunda günlük basının gösterdiği bu ilginin gençliğin diğer kesitleri ve diğer sorunlarında da sürmesi dileğiyle. ●

ALTAY MARTI

İçerdekine Mektup

İki mektup duruyor önümde
biri senden, bursa'dan diğeri
firarda iki mahkum, sıkılmış iyi yumruk
dört bir yanından yumrumun.
bir çocuk okşuyor yüzümü birinde,
okkalı bir sövüntü gibi diğeri
büyütüyor yüreğimi.

duvarlara saplı iki bıçak.
biri senden, mapustan diğeri.
eski bir savaştan ölüler birinde
çiçekleniyor umağın orda
ve kelebek olup gidiyor
kozada kıvranan kurt.
dokunsam patlayacak diğeri.

yeni bir şeyler olmalı her mektupta
vurmalı yüreğime, iz bırakmalı.
bankota atılan eski bir lastik,
bir tuğla olmalı duvara ustaca örülen

savunabildiğimiz kadar vardır içten ve sıcak şeyler
onlar için konuşulmalıdır, ölünmelidir artık.
çaresiz temizleyeceğiz yaşamı, yeniden dikeceğiz kınalı fidanı,
bambaşka bir güzellik yaratacağız.

biri senden, reşat'tan diğeri.
seninkinde yarı esik,
ölçüsüz bırakıyorum bedenimi denize,
devinim çoğaltıyor kendisini durmadan.
bir kurşun gibi saplanıyor onunki
kanatıyor ellerimi, gözlerim terliyor.

"evet, ben haklıyım.."
diyebilmeli bir mektup, inançla yazılmalı,
dayatabilmeli kendini.

Kemal Durmaz

YÖK'ün Birinci Dört Yıllık Bilançosu

Haldun Özen

1981 yılından beri ülkemizin gündeminden çıkmayan yükseköğretim konusu önemi yadsınamıyacak nedenlerle 1985 yılının da konusu olmaktadır. YÖK'ün her derde deva ilaç olarak öne sürüldüğü 12 Eylül 1980 sonrasında anarşinin ve terörün odağı olarak suçlanan üniversiteler kapatılmış yerine YÖK üniversiteleri kurulmuştur. YÖK üniversitelerinin yükseköğretime başlayamayan lise mezunu sayısını azaltacağı, üniversitelere daha çok öğrenci alınacağı, YÖK eşiğindümünde yükseköğretimde niteliğin yükseleceği savı sık sık yinelenmiştir. YÖK'ün dört yılını doldurmak üzere olduğu şu günlerde bu sav ne düzeyde gerçekleşmiştir, durum nasıl değerlendirilebilir?...

YÖK'ün 1981-1985 dört yıllık ilk çalışma dönemi sonuçları incelendiğinde başarısızlıklar kolayca görülebilmektedir. YÖK'ün bu ilk dört yıllık bilançosu kısaca özetlenebilir: Yetişkin öğretim kadrosundan 5000 dolayında kayıp, geçen yıl 21 bin, bu yıl 40 bin öğrencinin atılması, tüm gayretlere karşın öğretim kadrosundaki eksikliklerin giderilememesi üniversite mezununda nitelik düşmesi... Sonuç ise çok açık: YÖK artık öğrenci sayısında kontenjan yapmayı, üniversitelere alınacak öğrenci sayısını azaltmayı, alınacak öğrencinin de yarısını mesleki yüksek okullarına kaydırmayı hedefliyor.[1]

İlk bakışta insana şaşırtıcı, hatta inanılmaz gelebilecek bu durum 1985-1986 ders yılı açılış törenlerinde bazı rektörler tarafından da dile getirildi. Öğrencilerin bulunmadığı, ya da az sayıda katıldığı, öğrenci temsilcilerinin konuşmasının "yasak" olduğu bu toplantılarda yapılan konuşmalardan yalnızca birini örnek olarak almak yeterli olabilir:

"Hızlı nüfus artışı sonucu öğrenci sayısının çokluğunun, buna mukabil öğretmen ve öğretim üyesi açığının doğurduğu eğitim/öğretim sıkıntıları lise ve üniversitelerden mezun yetişmiş insan kalitesinin düşmesine neden olmaktadır. Dolayısı ile bu konu ülkenin geleceği hususunda endişeler uyandırmaktadır. Bütünü ile eğitim alanında da yatırım dahil hiçbir harcamanın esirgenmemesini'n, öğretim üyesi açığı kapanana ve fiziki yetersizlikler giderilene kadar da Fakülte ve yüksek okullara alınacak öğrenci sayısında kısıtlamalar yapılmasının, ayrıca meslek yüksek okullarının sayısının artırılmasını problemin halkında çıkar yol olduğu inancındayım."[2]

Demek ki öğretim üyesi azlığı, öğrenci fazlalığı, nitelik düşüklüğü YÖK rektörlerinide tedirgin edecek düzeye ulaşmıştır. Ama, çözüm, fakültelere ve yüksek okullara alınacak öğrenci sayısının kısıtlanmasıyla ve meslek yüksek okullarına alınacak öğrenci sayısının çok büyük ölçüde artırılmasıyla elde edilebilecek midir?...

YÖK'ün ebedi başkanının her dönemde sağ kolu olan Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) Başkanı ise önce ÖSYM Başkanı olarak lise öğretimine hücum ediyor, liselerde düzeyin düştüğünü belirtiyor, sonra Üniversitelerarası Kurul eğitim koordinatörü olarak bu soruna çözüm öneriyordu. Çözüm üniversiteye alınacak öğrencilerin bir yıl temel bilimler hazırlık sınıfında eğitilmeleri, başarılı olamayanların, girdikleri üniversitede daha birinci sınıfa gelmeden tüm haklarını yitirmeleriyle bulunabilirdi. Koordinatör olarak söylediklerini, tekrar ÖSYM Başkanı olarak değerlendiren Günalp şunları söylüyordu:

"Üniversiteyi kazanan öğrencilere bir düzey tespit sınavı yapılabilir. Bu sınavda başarılı olamayan öğrenciler, özellikle matematik, kimya ve fizik gibi temel dallarda bir yıl süre ile yetiştirilirler...

Zayıf yetişmiş öğrencinin üniversitedeki öğrenimi süresince bir anda mükemmele ulaşması beklenemez. Ortaöğretim mezunları çok yetersiz olduğu sürece, yükseköğretimde ne yapılsa, Harvard'dan da öğretim üyesi getirseniz fazla bir değişiklik olmaz. Bu, bir süre sorunu..."[3]

Kantarın topuzunu kaçıran ÖSYM Başkanı, lise öğretimini eleştirirken, yükseköğretimde üst nitelikle öğretim üyesi de bulunsa "başarı"nın kolayca elde edilemiyeceğini, en azından uzun süre gerektiğini belirterek YÖK ile açık çelişkiye düşüyordu. Çünkü YÖK, her fırsatta "görülmemiş kalkınma edebiyatı" yapıyor, YÖK üniversitelerinde başarının çok yükseldiğini belirtiyordu. YÖK sıkık başarı oranları adını verdiği rakamlar yayımlamaya da özen gösteriyordu. YÖK açıklamasına göre 1984-1985 ders yılında en başarılı üniversite yüzde 96 ile en yüksek düzeye ulaşan 100. Yıl üniversitesi idi. Onu yüzde 89 ile Akdeniz Üniversitesi izliyordu. YÖK'ün bu yarışında, gözde rektör Tarık Somer'in üniversitesi olan Ankara Üniversitesi yüzde 71'lik başarı oranıyla ancak sondan birinci olabiliyordu.[4]

Görüldüğü gibi; YÖK üniversiteleri niteliği çokdüşük olan lise mezunlarını alıyorlar, ÖSYM Başkanı'nın iddialarına karşın, kısa sürede en üst düzeyde başarı oranlarıyladiploma sahibi yapıyorlardı. Yüzde 78'lik başarı oranıyla ortalarda bir yerde kalan Uludağ Üniversitesi'nin rektörü ise inanılmaz bir açıklama ile gelecek yıl başarının daha yüksek olacağını müjdeliyordu: Otomobil ve dokuma fabrikalarındaki esnaf ilkokul diplomalı ustabaşı ve ustalardan da öğretim görevlisi olarak yararlanacaklarını açıklayan Uludağ Üniversitesi Rektörü "Birçok fabrikada, mühendisin yapamadığını ustalar yapmaktadır. Bilgi ve beceri diploma ile kazanılmaz." diyerek, üniversitede öğretim görenlerin o kadar da umutlanmamaları gerektiğini bir tür vurguluyordu.[5]

Kısaca, YÖK'ün ilk dört yılı pek başarılı geçmemişti. Durum açıkca içler acısıydı. Üniversitedeki görevine gerekçesiz olarak son verilenler den Prof. Dr. Tuncer Bulutay Hürgün'ün sorusu üzerine; "Ortada geri dönülecek bir üniversite kalmadı." derken, YÖK'ten sonra üniversiteden istifa eden ilk öğretim üyesi olan Doç. Dr. Şirin Tekeli de Cumhuriyet Gazetesinden Şahin Alpay'a "Lokanta açarım da üniversiteye dönmem" diyordu.

YÖK'ün sorunlarının çözülemediği Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planında ve 1985 Yılı Programında da belirtiliyor; başarılı elemanların üniversiteye çekilmesi, eleman yetiştirilmesine hız verilmesi, her üniversite için ayrı ayrı gelişme planları yapılması, yükseköğretime girişte daha gerçekçi bir sınav sisteminin geliştirilmesi gerektiği vurgulanıyordu. 1985'de yükseköğretimde durum şu sözlerle ortaya konmaktaydı: "Öğrenci kontenjanı artışlarının, öğretim elemanı-öğrenci oranını ve dolayısıyla eğitimin niteliğini olumsuz olarak etkilemesini önleyici tedbirlere ihtiyaç devam etmektedir."

İlk dört yıllık başarısızlıktan sonra, YÖK Başkanlığı görevine ikinci dört yıllık dönem için Cumhurbaşkanınca yeniden atanan YÖK Başkanı, eleştirilere kesin cevabını "YÖK'e karşı olmak irtica demektir. Bugünkü ileri eğitim düzeni'nden geri dönmek irticadır." diyerek veriyor, DPT dahil herkese aba altından sopa gösteriyordu.[6]

YÖK'ün dört yaşını doldurup beşinci yaş gününü kutlayacağı bu günlerde ilginç değerlendirmelerden birinide Prof. Dr. Cahit Talas yapıyordu: "YÖK... üniversiteyi araştırma ve bilimin gelişmesine katkıda bulunma işlevinden soyutlayarak onu aynı zamanda yeterisiz bir yüksek okula dönüştürmüştür. Bunun da anlamı her ülkeninbir bilimi olması düşüncesini önemsemektir. Bilimsel

Öte yandan hiç beklenmeyen bir gelişme oluyor, çeşitli önlemlerle kurulmaları baltalanılan öğrenci dernekleri birer birer kurulmaya başlıyordu. Bunlardan biri yayımladığı bildiride; "özerk ve demokratik üniversite" istemini dile getirerek şöyle diyordu:

"Bugüne kadar köklü çözümlere değil, sorunların çözümünün ertelenmesine gidildi. Geçmişin tüm acıları omuzlarına yüklenen, sürekli baskı altında tutulan öğrenci gençlik, artık kendisini ilgilendiren her konuda söz söyleme, karar alma ve uygulama sürecine katılmak istiyor."[8]

YÖK, hangi savlarla ortaya çıkarsa çıkarsın, görünen odur ki; ilk dört yıllık YÖK uygulaması tam bir fiyaskodur. YÖK'ün 1982 Anayasasın-

dan ve YÖK yasasından kaynaklanan antidemokratik içeriği ise genç beyinlerde demokrasi ölçütlerine vurulmaya başlanmıştır. YÖK düzeni ülkemiz yükseköğretimi için bir kader sorunu değildir. Siyasal bilinçlenme ile üzerine gidilecek, siyasal iktidarı değiştirme sorunu olarak daimagündemde tutulacak bir konudur. YÖK düzeninde etkisini gösteren tüm ülke sorunları gibi... ●

1. Nilgün Tarkan: "Üniversite kontenjanları yarıya düşürülmeli", Milliyet 11 Ekim 1985.
2. Yüksel Bozer: 1985/1986 Öğretim Yılını Açış Konuşması, Hacettepe Üniversitesi 3 Ekim 1985.
3. Ümit Aslanbay: Günalp; Sınavda soru barajı koysak hiç kimse üniversiteyi kazanamaz. Cumhuriyet, 9 Ekim 1985.
4. "YÖK'ten ses geldi; Öğretim üyesi açığı 40 bin 628", Cumhuriyet 11 Ekim 1985.
5. "9 Eylül, Çukurova ve Selçuk Üniversiteleri törenlerle açıldı", Cumhuriyet 5 Ekim 1985.
6. "Özal: Üniversite harçlarını ben artırdım", Cumhuriyet, 10 Ekim, 1985.
7. Cahit Talas "Yeni bir ders yılında YÖK üniversitesi", Hürgün, 11 Ekim 1985.
8. ANKA "ODTÜ Öğrenci Derneği, özerk ve demokratik üniversite istedi; Öğrenci affı çıkarılmalı", Cumhuriyet, 9 Ekim 1985.

Selim Demirci

Neden Yeniden Doğramacı

Görev süresi dolan YÖK başkanı İhsan Doğrama'cının bu göreve yeniden getirilmesi, onun dört yıllık icraatının devlet kademelerinde başarılı bulunduğunu gösteriyor. Acaba Doğramacı'nın icraatı gerçekten başarılı mıydı? Bu soruyu yanıtlayabilmek için geçmiş dört yılın değerlendirilmesi gerekiyor. Bunun için de herşeyden önce YÖK mantığı açısından Doğramacı'nın başarılı olup olmadığını değerlendirelim. Bakalım 2547 sayılı Yükseköğretim Yasası YÖK'e hangi görevleri vermiş, dört yıllık süre içinde bu görevlerden hangileri ne ölçüde yerine getirilmiş. Ancak anılan Yasada YÖK'e sahiden dolusu görevler verilmiş olduğundan bu görevlerin belli başlılarını tartışmakla yetinelim.

YÖK'ün görevleri Yasanın 8 nci maddesinde düzenlenmiş. Maddenin (a) bendinde "Yükseköğretim kurumlarının bu kanunda belirlenen amaç, hedef ve ilkeler doğrultusunda kurulması, geliştirilmesi, eğitim-öğretim faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi ve yükseköğretim alanlarının ihtiyaç duyduğu öğretim elemanlarının yurt içinde ve yurt dışında yetiştirilmesi için kısa ve uzun vadeli planlar hazırlamak, üniversitelere tahsis edilen kaynakların, bu plan ve programlar çerçevesinde etkili bir biçimde kullanılmasını gözetim ve denetim altında bulundurmak" YÖK'ün ilk görevi olarak sayılmıştır. Özetlersek, YÖK yükseköğretimin kısa ve uzun vadelerde planlamasını yapmakla görevlidir. Bu planlamaları yaparken de, Yasa'nın 5 nci maddesinde belirtilen ana ilkelerin esas alınması gerekmektedir. 5 nci madde de sayılan ilkelerden birisine göre eğitim-öğretim plan ve programları, bilimsel ve teknolojik esaslar ülke ve yöre ihtiyaçlarına göre hazırlanmalıdır. Şimdi soruyoruz: Yükseköğretimimizin uzun vadeli (örneğin 10-15 yılı içeren) bir planlanması yapılmış mıdır? Uzun vadeli plandan vazgeçtik önümüzdeki birkaç yıl için gerçekten "bilimsel esaslara ve ülke ihtiyaçlarına" dayanan bir plan-program mevcut mudur? Soruyu daha somutlaştırırsak, geçen dört yıllık uygulamanın dayandığı herhangi bir plan ya da program var mıydı? Yeni açılan yükseköğretim kurumları ülkenin hangi gereksinmeleri dikkate alınarak, hangi bilimsel ve teknolojik esaslara dayanılarak açılmıştı? Kısa ve uzun dönemler için planlama yapılıp yapılmadığının yanıtını vermek Doğramacı'ya düşüyor. Ancak üniversitelerimiz de yaşanan kargaşa, alt yapılarının ve öğretim üyesi miktarının bulunup bulunmadığı değerlendirilmeden açılan ve doğru dürüst derslikleri bile olmayan üniversiteler, anfilerde yer kalmadığı için ders dinleyemeyen öğrenciler ve öğretim üyesi olmadığı için açılışı ertelenen fakülteler anımsandığında geçen dört yıldaki icraatın herhangi bir plana ya da programa dayanmadığı açıkça görülüyor.

Maddenin c bendi ile de YÖK'e; "Üniversite çalışmalarının en verimli düzeyde sürdürülmesi için büyüklerinin sınırlarını tespit etmek ve yaz öğretimi, gece öğretimi, ikili öğretim gibi tedbirler almak" görevi verilmiş. Bunların sözü bile kulağımıza yabancı olduğundan bu görevin ne denli başarı ile yerine getirildiğini anlamak güç değil.

7 nci maddenin (f) bendi ile YÖK'e verilen görev üniversitelerin ihtiyaçlarını eğitim-öğretim programlarını, bilim dallarının niteliklerini, araştırma faaliyetlerini, uygulama alanlarını, bina, araç, gereç ve benzeri imkanlar ve öğrenci sayılarını ve diğer ilgili hususları dikkate alarak; Üniversitelerin profesör, doçent ve yardımcı doçent kadrolarını dengeli bir oranda tesbit etmek. İşte burda Doğramacının hakkını yememek gerek. Dört yıl içinde 1400 e yakın öğretim üyesinin yükseköğretim kurumlarından ayrılmasını sağlayarak bu dengeyi sağlamaya çalıştığı kesin. Öğretim üyesi başına düşen öğrenci sayısının son yıllarda görülmemiş boyutlara ulaştığını, yükseköğretim kurumlarının bazı kürsülerinde ders verecek öğretim üyesi bulunmadığına bakarak sonucu beğenmeyebilirsiniz. Sonucun başarısız, kullanılan yöntemlerin sakat olduğunu ileri sürebilirsiniz ama öğretim üyesi kıyımıyla Doğramacı'nın öğretim üyesi dengeleme amacıyla iyi niyetle çaba gösterdiğini yadsıyamazsınız (I) bendinde ise YÖK, yükseköğretim kurumlarında ve bu kurumlara girişte imkan ve fırsat eşitliği sağlayacak önlemleri almakla görevlendirilmiş. Üniversite önündeki yığılma karşısında ne yapacağını bilemez hale geldiğinden üniversiteye girişte fırsat eşitliği YÖK'ün gündemine hiçbir zaman giirememiştir. Paralı öğrenim, giderek artırılan harçlar ve yetersiz krediler YÖK'ün üniversite içinde fırsat ve imkan eşitliğini sağlamakla görevli olduğundan habersiz olduğunu göstermiştir. Ancak YÖK girişte ve üniversite içinde sağlayamadığı fırsat eşitliğini çıkışta öğrenciler den esirgememiştir İşte bu "fırsat ve imkan" eşitliği sayesinde 40 000 e yakın öğrenci bu yıl üniversite dışına çıkarılacaktır.

Çeşitli bilim ve sanat alanlarında bilimsel milli komiteler ve çalışma grupları kurma görevide YÖK'e 7 nci maddenin m bendi ile verilmiştir. Bu alanda da bu güne değin yapılmış bir çalışma tarafımızca bilinmemektedir. Esasen bilim ve sanat YÖK'ün ilgi alanında bulunmamaktadır.

Buraya dek, dört yıl içinde YÖK'e Yükseköğretim Kanunu ile verilen görevlerin ne ölçüde yerine getirildiğini tartıştık. Bunlardan başka geçtiğimiz dört yıl içinde yükseköğretim kurumlarımızda yaşananlara da kısaca değinmek istiyoruz.

BİLİMSEL YAŞAMIN SEKTEYE UĞRAMASI VE EĞİTİM KALİTESİNDE DÜŞÜŞ

Öğretim üyesi kıyımı ve bilimsel özerkliğin uygulanmaması üniversitelerde bilimsel yaşama en önemli darbeyi vurdu. Araştırıcı, yaratıcı ve üretken öğretim üyelerinin üniversitelerden atılması sonucu üniversitelerde araştırma ve yayın çalışmaları durma noktasına geldi. Derslerde kitap yerine kısa ders notları okutulmaya başlandı. Sınav sayısının oldukça fazla olması öğretim görevlilerine sınav kağıdı okumaktan bilimsel çalışma yapmaya zaman bırakmadı. Yine sınavlar nedeniyle çok az sayıda ders yapılabildi. Tüm bunlar eğitimin kalitesinin de düşmesi sonucunu doğurdu. Bu durumu oğlu da aynı fakültede öğrenci olan bir tıp fakültesi öğretim üyesi şöyle dile getiriyordu: "Ancak fakültenin eğitim düzeyi öyle düştü ki, biz anne baba olarak dışarıdan destek olduğumuz halde, oğlumuza köpeğimizin tedavisini teslim edemeyeceğimizi biliyoruz.

ÖĞRETİM ÜYESİ VE ÖĞRENCİ KIYIMI

Dört yıl boyunca yükseköğretim kurumlarından 1400 e yakın öğretim üyesinin görevine son verilmiş ya da ayrılmak zorunda bırakılmışlardır. Buna öğrenci alımında yüksek orandaki artışlar da eklenince öğretim üyesi açığı hızla büyümüştür. Bugün Ankara Hukuk Fakültesinin Kamu Hukukuve İdare Hukuku kürsülerinde öğretim üyesi bulunmamaktadır. SBF de ise öğretim üyesi yokluğundan uluslararası ilişkiler dalında lisansüstü eğitim programı tümden kaldırıldı[2]. YÖK'e politik destek sağlamak amacıyla üniversitelere kapasitesi üstünde öğrenci alınması sonucu öğretim üyesi kıyımından sonra şimdi de öğrenci kıyımı gündeme geldi.

ÜNİVERSİTELERDE HAREKETÇİ KADROLAŞMA VE GERİCİLİK

Bilindiği gibi 12 Eylül öncesinin sorumlusu ilan edilenler arasında üniversiteler de bulunuyordu. YÖK'ün kurulma nedenlerinden birisini de üniversitelerde "huzur ve güvenin" sağlanması oluşturmuştu. Öğretim üyesi kıyımı ile, bilimsel çalışmalar üzerindeki baskılara, baskıcı disiplin yönetmeliklerine gerekçe olarak hep üniversitelerdeki "anarşi" gösterilmişti. 12 Eylül öncesi teror olaylarının başlıca sorumlularından biri olmak iddiasıyla yargılanan bir partiye yakınlığıyla bilinen öğretim görevlilerinin Doğramacı'nın yakın mesai arkadaşları olması 'anarşi ve terör' konusunda Doğramacının her zaman aynı duyarlığı göstermediğini ortaya koyuyordu. Birçok cinayetin sanığı olarak yargılanan İbrahim Çiftçi Doğramacı'nın bir rektörü tarafından kapıda karşılanıyordu. Yine Gazi Üniversitesine bağlı fakültelerde bazı gazetelerin okunmasının cesaret işi olduğu öğrencilerce dile getiriliyordu. Doğramacı'nın öğretim üyelerince Atatürkçülüğe ve laikliğe getirilen yeni yorumlar da TV ekranlarında eksik olmayarak YÖK'ün "Atatürkçü"lüğünü gösteriyordu.

Gerek Yükseköğretim Yasası'nın verdiği görevlerin yerine getirilmesi yönünden, gerekse yükseköğretimimizin genel görünümü açısından YÖK'ün ve onun başının dört yıllık icraatının başarı durumu ortada. Doğramacının dört yıllık icraatı bir sınav olarak değerlendirildiğinde, Doğramacının vize bile alamayacağı açıkça görülüyor. Bu başarı grafiğine ve toplumun hemen her kesiminin ve siyasal partilerin ılımlı bölümünün tepkisini kazanmış olmasına karşın neden Doğramacı bu göreve yeniden getirildi Bunun iki nedeni olabilir: Birincisi, yukarıda yazılan konularda başarısızlığın hiçbir önemi yoktur. Çünkü YÖK'ün asli görevi "Suskun üniversite" yaratmaktır ve bunda başarılı olmuştur. İkincisi ise YÖK'ün ve Doğramacı'nın başarısız olduğu kabul edilmektedir ama YÖK ve Doğramacı bir dönemin ürünüdür ve yanlış da olsa eksik de olsa o dönemin icraatı 'deldirilmeyecek' tir.

Doğramacının yeniden YÖK başkanlığına getirilmesinin ardında yatan ne olursaolsun söyleyeceğiniz şu ki, yeni dönemde Doğramacının işi eskisine göre oldukça güç olacaktır. Çünkü Türkiye'de artık insanlar "konuşan Türkiye" özlemini dile getirmeye başlamışlardır. ●

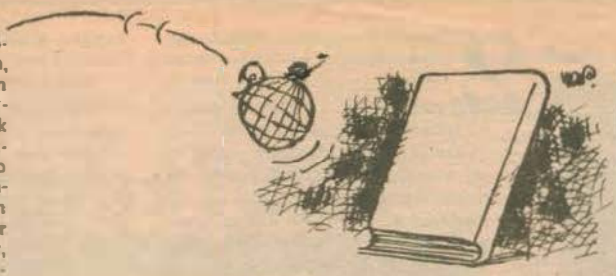

Üniversite Sınavları.. YÖK.. Altan Günalp

İsmail Gül

Kötü para iyi parayı kovar. Bu iktisatcıların, iktisat öğrencilerinin ;ok. iyi bildiği, ilk öğrendiği sözlerden biridir. İlk duyuşta şaşırtıcı bir çarpıklık varmış gibi görünür. Hep iyilerin kötüleri kovması, güzelliklerin çirkinliklere üstün gelmesi beklenir. Nasıl olur da, kötüler iyileri kovar, çirkinlikler güzelliklere baskın çıkar. Çünkü kötülüğün, çirkinliğin diğerlerine göre baskın bir buluşma gücü vardır. İnsanlar iyi para altını saklar, kötü para banknotu kullanırlar. Kötü para iyi parayı böyle kovar.

Keyfilik de öyledir. Büyük bir bulaşma gücü vardır. Kendini yasaların üstünde görme, yasalara, hukukilkelerine rağmen davranma bulaşıcıdır. Birgün devletin en üstlerinde gördüğünüz keyfiliği, çok değil, ertesi gün devletin müsdahdeminde de görürsünüz. Son yıllarda keyfilik, yetkisini aşma, teammüle, hukuka aykırı davranma, her kesime, heryere, bulabildiği her fırsattan, en küçük delikten yararlanarak sızdı, yayıldı.

Keyfiliğin, onun bulaşma gücünün en yakın örneklerinden birinide üniversiteden atılan öğrencilere ilişkin A.Günalp'in açıklamasıoluşturdu. YÖK eğitim düzenimizin ve yasaların öğrenci karşıtı yorumlanmasının sonucu onbinlerce genç üniversitekapılarının önüne bırakılmıştı. Atılan öğrencilerden bazıları idari yargıya başvurdu, idari yargı da öğrencilerin atılamıyacağına karar verdi. Yeni bir sınav hakkı verilmesini kararа bağladı. İlgili üniversite rektörü yargı kararlarına saygılı olduğunu açıkladı. MEGS Bakanı konuyu incelediklerini söyledi. YÖK başkanının öğrenci düşmanı tutumunda bir değişiklik olmamakla birlikte, konuya ilişkin yaptığı açıklama, uğradığı şaşkınlık içinde, tekerine çomak sokulmuş insan şaşkınlığında, konuyu inceliyeceklerini gerekirse Danıştaya başvuracaklarını, sınav, af yetkisinin mecliste olduğunu söylemekle yetindi. Buraya kadar herşey normal sayılabilir.

Tam bu sırada A.Günalp bir açıklama yaptı:'Yeni bir sınav hakkına karşıyım' dedi. A. Günalp'in sorunla uzaktan yakından ilişkisi yoktu, ne kişi olarakne de kurum olarak. Başında bulunduğu Merkezin görevleri Yükseköğretim kanununun 10'uncu maddesinde tek tek sayılmıştır. Bunların arasında öğrencilere verilecek sınav hakkı, hele hele idari yargı kararına karşın konuşma yoktur. Merkezin görevleri, öğrenci alınması amacıyla sınavları hazırlıyan yapan değerlendiren, yüksek öğretim kurumlarına yerleştirilmesini sağlayan ve bu faaliyetlerle ilgili araştırmaları ve diğer hizmetleri yapan kurum olarak belirtiliyor.

Niye, A.Günalp yetkisini aşarak bu açıklamayı yaptı. Yoksa, bu açıklama 'Yükseköğretim kurulunca verilecek diğer işleri yapar' biçiminde yasada belirtilen görevler arasında mı? Bu kadar da olmaz demeyin. Şimdiye kadar üniversite sınavları tek aşamalıyken yılda bir kere, iki aşamalı olduktan sonra yılda iki kere tv de basında boy gösterip öğrencilere 'erken uyuyun iyi kahvaltı edin' demekten başka etliye sütlüye karışmayanbirisi olarak, Doğramacı'ya göre daha az yıpranmış birisi olarak son günlerde yükseköğretimle ilgili hemen her konuda açıklamalar yapmaktadır. Ne yazık, son açıklamasıyla çizmeyi aşmış dozu kaçırmış bulunmaktadır.

Yoksa, kendisini atayan kişi olarak Doğramacı'ya yasadaki yetkilerini aşmayı zorlıyacak kadar borçlu mu hissetmektedir

Sayın Günalp öğrencilerin yargı kararlarıyla üniversiteye geri dönmeleri üzerinde konuşacağına, yasada kendisine ve başında bulunduğu merkeze verilen görevler üzerinde konuşsa açıklamalar yapsa daha iyi olmaz mı?

Doğrusu yaptıkları 'faaliyetlerle ilgili araştırmaları' çok merak ediyoruz nelerdir bunlar 'fırsat ve imkan eşitliğini' sağlama' için neler önermektedir? Yoksa bu araştırmalar onbinlerce gencin canın yakan 'çok adam al çok adam at' ilkesine dayalı önerilermi getirmektedir? Sayın Günalp'in duyduğu rahatsızlık bundan mıdır?

Daha önemlisi soruları satarak, kitapçıkları satarak, sınav ücreti alarak vb. oluşturulan Öğrenci Seçme Yerleştirme fonundan ita amiri Doğramacının emirleriyle, onaylarıyla yapılan harcamaların, denetlendiğini bilmekle beraber, bu harcamaların nerelere yapıldığını merak etmekteyiz. Özellikla yurtdışında yapılan ve döviz olarak toplanan sınav ücretlerini nerede tutulduğunu ve nerelere harcandığının açıklanmasının nasıl yapılacağını merak etmekteyiz.

Sayın Günalp'i bunları açıklamaya çağırıyoruz. Bunlar üzerine konuşmak, yalgı kararlarına karşı konuşmaktan daha doğru ve kolay olur diye düşünüyoruz

Çirkinliklerin ve kötülüklerin yüksek bir bulaşma gücüne sahip olduklarını söyledik. Doğrusu güzelliklerin ve iyiliklerin, yasalara hukuk ilkelerine bağlılığın uzun dönemde kalıcılığının ve direnme gücünün yüksekliğini de belirtmek zorundayız. ●

SİLAHLANMA İÇİN DEĞİL EĞİTİM İÇİN PARA!

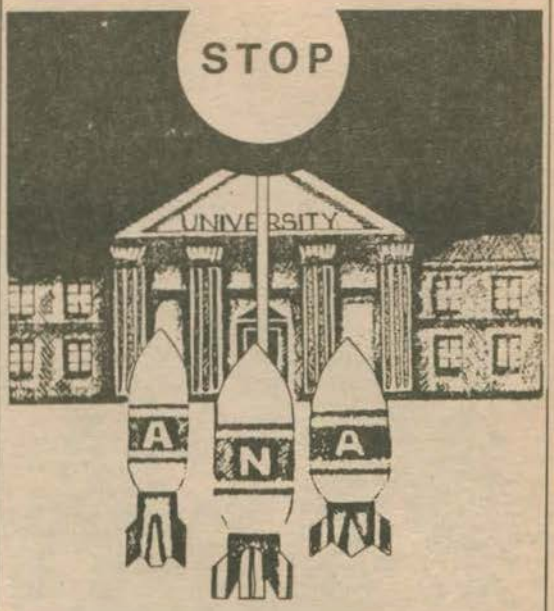

Askeri harcamaların görülmemiş boyutlara ulaştığı,savaş alanı olarak uzayın gündeme getirildiği bu günlerde dünyanın dört bir yanında barış gösterileri de olanca yoğunluğu ile sürüyor. Silahlanmaya karşı kampanyalar sürdürülüyor, araştırmalar yapılıyor, bildiriler sunuluyor. Bunlardan biri de Uluslararası Öğrenci Birliğince yürütülüyor. Araştırmaya göre geçerli istatistikleri gelişmekte olan (75 rakamlarına göre) askeri amaçlar için 68.781 milyon dolar harcanırken, eğitime 47.244 milyon dolar harcadıklarını, 1980'de ise askeri amaçlar için 116.872 milyon dolara karşın eğitime 105.270 milyon dolar ayırdıklarını gösteriyor. Uluslararası Öğrenci Birliğinin demokratik bir eğitim sistemi için yürüttüğü kampanyada; eğitim bütçelerindeki kesintilerin kaldırılması, üniversite ve yüksek okullarda demokratik yönetimin gerçekleşmesi, barış eğitiminin eğitim sistemi içinde öne çıkması gereklilği savunuluyor.

Ninni

"Nen lori lori"

Uzak dağların ardından
Çıkıp gelecek adam
Sessizce silkecek üstünü
Kurlar titreyecek yerde
Seni kucaklayacak baban.

"Nen lori lori"
Belki de gelmeyecek
Yollar kapandı kardan
Bir selam salmış sevdalı
Bir yerlerde saklı adam
Önleri demir perdeli
Önlerinde örme duvar
Belki şimdi yollardadır
Seni çok özleyen baban.

"Nen lori lori"

Uyu haydi küçük adam
Yarın aydınlanacak odan
Duvarda bir resim olacak
Yanında bir kaç adam
Artık öğrenmelisin küçüğüm
Bir şafak vakti
Tan yeri ağarınadan
Yolculuğa çıktı baban

"Nen lori lori"
Uykulardan uyan balam.

Abdulkadir Konuk

Sömürgeciliğin Kaldırılması Bildirisinden 25 Yıl Sonra: Namibia

2 Dünya Savaşının bitiminde savaşın getirdiği bir sonuç ve evrensel barışın sürmesi için bir araç olarak kurulan Birleşmiş Milletler'in benimseyip kabul ettiği, "sömürü altında yardıma gereksinimi olan insanların bağımsızlık bildirisi"nin kabul edilişinin 25. yılı kutlanıyor. Bildiri oz olarak şöyle:

- Tüm insanlar kendilerini yönetme ve yasalarını belirleme hakkına sahiptirler.
- Halklara baskı ve sömürü ile boyun eğdirilmesi insan haklarını hiçe sayan ve BMAntlaşmasına aykırı bir tutumdur.
- Yardıma gereksinimi olan insanlara yöneltilen her türlü silahlı kuvvet ve baskı kaldırılmalı ve gücün bu ülkelere geçirilmesi için sömürge toprsklarında atılan adımlar BM'ce garanti altına alınmalıdır.
- BM raporlarına göre o yıllardan bu yana çok fazla değişiklik olmadı.

> "Namibialılar SWAPO'nun 25. yılını kutlarken,SWAPO Namibia halkının yoğun desteğini toplayarak, uluslararası topluluk tarafından Namibia halkının tek ve meşru temsilcisi olarak tanınmayı başardı. Örgütün askeri kanadını Namibia Liberal Halk Ordusu (PLAN) oluşturuyor."

Milyonlarca insan başta Afrika olmak üzere baskı ve sömürü altında yaşıyor.

Afrika ülkelerinin bazıları bağımsızlıklarını kazanmış durumdalar. Baskı ve sömürü altında yaşayan insanlar barışçı ve ilerici güçlerin desteği ile kıtadaki emperyalist gücü zayıflatıyorlar. Afrika'nın coğrafi bağımsızlığını kazanmış bölgelerinde uygulanan ırkçı politikalara karşı hareketler kendisini gösteriyor. Diğer yandan Güney Afrika'da ırkçılık ve Batı Sahra'da Morocan rejimleri sömürü ve yayılma politikalarını sürdürüyorlar. Her ikisi de ABD'den çeşitli biçimlerde destek görüyorlar

Namibia halkı öncü hareketinin kuruluşunun 25. yılını kutluyor. Güney Batı Afrika Halk Organizasyonu (SWAPO) dünyadaki birkaç koloniden biri olarak BM antlaşması altında BM'in sorumluluğunu üstlendiği tek kuruluş olarak varlığını koruyor. Ancak Namibia halkının kendi geleceğini kendi belirleme hakkı 1960 Yasakiar Bildirisi ile engelleniyor. Güney Afrika rejimi 17 haziranda, yeni sömürge eğilimli bir hükümeti tümüyle keyfi yöntemlerle başa geçirdi. Namibia halkının istemediği bu tehlikeli değişiklik, Pretoria tarafından Güney Afrika'daki ırkçı beyaz azınlık sömürge yönetiminin sürekliliği için yapıldı. Uluslararası topluluk Reagan hükümetinin, Güney Afrika rejimini teşvikle kalmayıp güçlendirdiğini de belirtti ve tek yanlı "Bağımsızlık Bildirisi"nin giriş bölümünü ve BM Güvenlik Konseyi kararlarını dayanak göstererek bu durumu bu kararların atlanmaya kalkışılması olarak nitelendirdi.

Güney Afrika rejimi ve batılı destekçileri insanlık dışı baskıları ile bu insanların kendi varlıkları olan doğal kaynaklarını Namibia insanının pahasına sömürmeye devam ediyor. Bu gizli işgal için çeşitli kılıflar öne sürülüyor: BM, Namibia halkı kendi kendini yönetmeye hazırolıncaya kadar politik, ekonomik, sosyal ve ekonomik alanlarda gelişmeyi sağlaması için Güney Afrika'ya Namibia halkını yönetme yetkisi vermişti. Ancak Pretoria yönetimi bu koşulların hiçbirini yerine getirmedi. Tersine Pretoria yönetimi Namibia halkınınpolitik, ekonomik, siyasal ve eğitim hazırlıklarının bağımsızlık için yetersiz olması gibi gerekçeler ileri sürüyor.

Namibia'nın işgali uluslararası hukuk kuralları ve temel normları açısından çeşitli yönleriyle suç oluşturuyor:

- Namibia'nın zorla işgali ve insanlara karşı geliştirilen sömürge savaşı uluslararası suç oluşturuyor.
- Uluslararası yasalara karşı Namibia'daki ırkçı yönetim ve politika uygulaması insanlığa karşı işlenmiş bir suç,
- Sınırlı askeri saldırılar komşuluk durumuna karşı bir suç oluşturuyor. Özellikle Angola Halk Cumhuriyeti'ne ait bir kısım toprağın işgali ve saldırıların Namibia toprakları dışına taşarak yinelenmesi bir saldırı savaşı oluşturuyor. BM Genel Kurulu önergelerine göre saldırı savaşı barışa karşı bir suç oluşturuyor.

SWAPO'nun 25. kuruluş yıldönümü aynı zamanda BM Bağımsızlık Bildirgesinin de kabul edilmesinin 25. yıldönümü. Buna karşın Güney Afrika SWAPO'yu durdurmak için yasalarla,göz altına alma ve tutuklamalarla baskısını sürdürüyor.

Tüm bu olumsuzluklara karşın SWAPO Namibia halkının yoğun desteğini toplayarak, uluslararası topluluk tarafından Namibia halkının tek ve meşru temsilcisi olarak tanınmayı başardı. Örgütün askeri kanadını Namibia Liberal Halk Ordusu (PLAN) oluşturuyor.

Namibialılar SWAPO'nun 25. yılını kutlarken gelecekteki günlere iyimser, umutlu aynı zamanda inat ve kararlılıkla bakıyorlar. Uluslararası topluluğun desteği ile bağımsız uluslararasına katılacaklarını biliyorlar. BM'e 40.yılını kutlarken bu hedefin başarısını sağlamak için özel bir sorumluluk düşüyor. ●

Yeni Irkçılık

Sara Lıdman

Almanların 1930'lu yıllarından bozulmaz birkuralı anımsıyoruz Katıksız Cermenırkına söz yok! Başka ırklardan insanların yalnız varlığı bile Cermenırkı için tehlike demekti ve ezilmesi gerekliydi Onların varlığı başkalarının yok olması anlamına geliyordu.

2. Dünya Savaşı'ndan sonra bizlere, insan hakları konusunda bilgiler verildi. Buna göre tüm insanların dokunulmazlığı vardı.

Normal olarak, konu buraya geldiği zaman ve ABD'nin onuru söz konusu olduğunda bu ülkenin, Birleşmiş Milletler'in yukarıdaki belgesini dile getirmesi ve insan haklarını savunmaya kendi halkından başlaması yeterli olabilir. İş, konut, okul, hastane sağlamak -kısacası, ABD'nin 30 milyon yoksulu dahil herkese onurlu bir yaşam olanağı vermek- gibi... 1960'lı, 70'li yıllarda ABD makamları, eyaletten eyalete, ülke sınırlarının dışarısından içerisine, kendi gençlerini kovaladılar Vietnam'da adam öldürme görevi yapmaya gitmeleri için. Kabul etmeyenler hapse tıkıldı. Askeri eğitim, "zap the gooks", "sarıların kanını dök" sözü ile açıklanıyordu. Zengin ana-babası olmayan genç Amerikalı için seçenek, ya hapiste çürümekti ya da uzak bir ülkede üstün bir halkın temsilcisi olarak soykırımı yapmaktı. İkinci seçeneği seçeni, köyleri yaktıktan sonra bedava viski ve fahişe bekliyordu.

Ama olaki dayanamadı- viski, uyuşturucu madde, belsoğukluğu; işkence altındakilerin gözlerinden oluşan anıları onu yıktı; o zaman ABD'nin kurban edilmiş oğlunu memleketinde gurur verici bir karşılama beklemiyordu. Hatta biraz acıma bile görmüyordu. ABD'nin resmi yüzünde, bedensel ya da ruhsal sakatlıkla dönen gazilere yer yoktu.

ABD'nin var saydığı en önemli grup, kullandıkları bomba uçakları düşürüldükten sonra Vietnam'da savaşın sonuna dek bedava yemek ve yatak ile ağırlanan pilotlardı. Onlara en büyük yiğitlik rütbesi uygun görüldü.

İkinci var sayılan grup ise, "savaşta kaybolan" birkaç Amerikalıdır. Bunlar konusunda, topraklarında savaşılan ülke "doyurucu" açıklamada bulunamıyordu. Bu ülkeye ABD, üç milyona yakın genci Vietnam'ı bombalayıp taş devrine geri götürmek için ard arda gönderdi. Yedi milyon Vietnamlı öldü, bir o kadarı da sakatlandı. AMA, ABD HÜKÜMETİNE GERİ DÖNMEYEN 866 AMERİKALI NERDE? Hangi bataklığın dibindeler? Hangi umutta boğuldular?

Bu sorulara Vietnam hükümetinin yanıt verebilmesi isteniyor! İnandırıcı olarak! Peki onların aradığı milyonlarca yakını yok mu? ABD'yi işin burası hiç ilgilendirmiyor. Onlar için sayılan Amerikan vatandaşları, başkaları değil...

BİRKAÇ BİN çocuk, Vietnam'da Amerikalı babalardan oldu. Bu çocuklara, varlıklı aile çocuklarına düşen bakım uygun görülmelidir. Öyle ya, babaları Amerikan vatandaşı değil mi?

Vietnam tüm vatandaşları için elinden geleni yapıyor. Ne ki onların ülkesi bombalanmış, zehirlenmiş ve ticaret boykotundan ötürü açlıkla karşı karşıya bırakılmış durumda. ABD'nin bu ülkeye karşı başlattığı ekonomik savaş sürmekte. ABD'nin bu çocuklar için Vietnam'dan istediği ayrıcalıklı bakımı karşılayacak kaynak yok. Vietnam ABD'ye bu çocukları almasını öneriyor. Oysa ABD, her ay salt birkaçına vize veriyor ve Vietnamlı makamları suçluyor.

FİLMCİLER peş peşe Vietnam'a gidiyorlar ve halkı küçük gösteren filmlerle dönüyorlar. Üstü kapalı olarak denilmek istenen şey, Vietnam'ın Amerika'ya değer bir ülke olmadığı -dirense de, teslim olsa da-. Bu filmlerden birisinde savaş sırasında ABD'ninyanında yer almış zengin Vietnamlıların, kendilerini helikopterlerle açıkta bekleyen Amerikan uçak gemilerine attıklarını ama Amerikalıların onları gerisin geriye denize döktüğünü gösterdi. Her şey için teşekkürler, yani...

Vietnam savaşı bizim için utanç değildir diye yazdı Kissinger ABD'nin askeri yenilgisinin 10. yıldönümü anılırken.

Ve Rambo* tüm dünyada sinema salonlarını doldurmuyor.

Bunlar söz konusu oldu mu, biçbir insan hakkı akla getirilmiyor. Öneroli olan, zengin ve beyaz Amerika'nın, sonsuza dek Vietnam'ı cezalandırma hakkı. Hangi suç için? Artık insan gücüne gereksinmesi kalmamış beyazların yüksek endüstriye sahip dünyasının, üçüncü dünya insanlarını öldürmek için kiralık askerler gönderme hakkını korumak için mi? Buna bizleri şimdiden alıştırmak için mi böylesine iğrenç, ırkçı filmler gösteriliyor?

İsveç'te etnik gruplara karşı kışkırtmayı yasaklayan, İnsan Hakları Büdirisi'ne dayalı bir yasa var. Rambo, bu yasaya göre gözden geçirilip, uygun bulundu mu? Rambo'nun gooks (sarılar) dediği yerlere, İsveçli ya da Yahudi sözcüğünü koyup bir de öyle dinleyin bakalım

Türkçesi:
YARIN ÇEVİRİ KURULU

Desen: GÖREN BULUT

Yasadışı Bir Sevinçtir Yaşadığım

nereden alıştım bilmem
bıyıklarımı yiyiyorum
durmadan türkü söylemek geliyor içinden
çocukları daha çok seviyorum
yeniden yeniden vuruluyorum sana
bir yolculuk öncesi heyecanıyım
yürüyüşler saklıyorum ellerimde

kitaplar okuyorum geceleri
sabahlara kadar düşünüyorum
durmadan mektuplar yazıyorum biryerlere
nicedir beklediğim birisi
ha girdi ha girecek kapımdan içeri
yerimde duramıyorum

sabahlar heyecanlandırıyor beni
erkenden fırlıyorum sisli sabahlarına Ankara'nın
yasak olduğunu unutup
o türküyü mırıldanıyorum sokaklarında

Ender Özsarıkaya

ŞİİRDE GELENEK

Gülten Akın "Çağdaş Türk şiiri Nazım Şiirlerini çizgisine alarak süren şiirdir."

YARIN □ *"Gelenek" kavramından ne anladığınızı açıklar mısınız? Şiir Geleneği"nin bu genel olgu içinde konumu ya da boyutları neler olabilir?*

GÜLTEN AKIN ■ Gelenek, genel sözlüklerde, terim sözlüklerinde "Bir toplumda, bir toplulukta eskiden kalmış olmaları dolayısıyle saygın tutulup kuşaktan kuşağa iletilen kültürel kalıntılar, alışkanlıklar, bilgi, töre ve davranışlar" olarak tanımlanıyor.

Geçmişin kültür ögelerinden bir bölümü birkaç kuşağın bir arada yaşamaası nedeniyle oluşan kesiksizliğe sızarak kendini iletmeyi başarıyor. Bunlar "kalıntılar, alışkanlıklar" olarak nitelendirilebilir gerçekten. Benim ilgilendiğim, bizi ilgilendirmesi gereken gelenek bu değil.

Gelenek, geleceğe yükseltilerek aktarılabilecek olandır. Gelenek geçmişte oluşmuş olan, hazır olan değil, bilinçle belirlenip seçilen ve değiştirilendir. Canlıdır gelenek. Onu, o yüzden durup değişmez, gelişmez nesne ve kavramlar gibi "kalıntı, alışkanlık" olarak niteleyemeyiz.

"Eskiden kalmış olmaları dolayısıyle saygın tutulup" .... Var mıdır böyle bir şey toplumbilimde, olur mu? Geleneksel öge, yaşanılan gündeki yerine yakıştığı gibi, gelişebilir, değişebilir, yükselerek ve yaşamı yükselterek geleceğe aktarılabilir olduğunda "Geleneksel öge" adını kazanır.

Gelenek raslantısal değildir. Yaşamın her alanında dünya görüşü, bakış açısı ile seçilir ve belirlenir. Diyebilirim ki gelenek, geçmişte değil gündedir, günüyaşayandadır, insandadır.

"Şiir geleneği" diyorsunuz, şiir ama hangi şiir? Şiir tek değildir ki tek bir geleneği olsun. Sözü, şiirde biçimin bir öğesi sayanların geleneği mi, özün öğesi sayanların geleneği mi? Şiiri bir süs öğesi gibi algılayanın geleneği mi, şiiri yaşamdan çıkarıp, yaşamın içinde işlevsel yerini alabilir nitelikte üretenin mi?

Bu konuda çoksöz söyledim ben Düz yazılarımı, söyleşilerimi topladığım "Şiiri Düzde Kuşatmak" için de topluca bulur, diyeyim.

□ *Gelenek açısından Çağdaş Türk Şiiri'nin başlangıç çizgisi hangi tarihlere kadar çekilebilir? Divan ve Halk Şiirlerinin bu çizgiye yakınlıkları nelerdir?*

■ Çağdaş Türk Şiiri'ne başlangıç çizgisi olarak genellikle 1920'ler alınıyor, biliyorsunuz. Böyle çizgilemelerin, demetlemelerin hep eksik, yetersiz kalan bir yanı oluyor. Öyle ki, ad ad düşündüğünüzde çoğu kez kimi ne yana koyacağınızı şaşırırsınız. Bence, bu başlangıç, bitiş tarihlerini bir yana bırakıp, ürünler değerlendirildiğinde ortaya çıkana bakmalı. Sormalı önce: *Çağdaşlık nedir?* Raslantısal olarak, ürünleriyle tam da Cumhuriyet'e doğmuş olmak mıdır, yoksa bir seçme sorunu mudur çağdaşlık? Çağdaşlık 1985 lerde dabi süren batı öykünmeciliği midir? Biçimsel yenilenmelerle yetinebilir mi çağdaş şiir, yoksa bu, sıkıntılı, eleştiren ama değiştirmek gibi bir amacı olmayan şiir midir? Yoksa bunlardan başka bir şey midir şiirde çağdaşlık.

Elbette "başka birşeydir" dir, elbette. Orda şiiri ozandan ayıramazsınız. Ozanı yaşamdan ayıramazsınız. Yaşadığı, yazdığı içiçe geçmiştir. Geçmişi ve günü eleştirir, yaşamı değiştirmeye, yükseltmeye güç katar.

Bu anlamıyla, "Çağdaş Türk Şiiri" Nazım şiirlerini de çizgisine alarak süren şiirdir. Bu şiirin başlangıcı şiirin adsız söylendiği en eski dönemе dek gider. Ülkemizin, dünyamızın en eski dönemine. Ben demeyip, İNSAN diyene.

Yunus'dan, Pir Sultan'dan, Neruda'dan, Breytenbah'dan da geçer. "Divan ve Halk Şiirlerinin bu çizgiye yakınlıkları" konusunda da düşüncemi döne döne açıkladığım yazılarıma, andığım kitabıma bakıla.

□ *Çağdaş Türk Şiiri'nin varolan geleneği içinde "modern şiir hareketleri"ni (Birinci Yeni, İkinci Yeni ve bugün bir kısım şairlerce şu ya da bu oranda yürütülen kapalı ya da soyut şiiri) nasıl değerlendiriyorsunuz?*

■ Benim "Çağdaşlık" dan ne anladığımı bir yana bırakıp, herkesin "muhalif" anlayış olarak koşullandığı çağdaş ya da modern Türk şiiri, bu şiirin bölmeleri, gözleri üstüne konuşmamı mı istiyorsunuz? Sizin deyiminizle" şu ya da bu oranda yürütülen kapalı ya da soyut şiir.," nasıl YÜRÜTÜLÜYORSA, bu çağdaşlık, modernlik anlayışları da öyle yürütülüyor. Ülkemizde "Muhalif" gibi görünsede, kültür yaşamımızın egemeni bir görüş bilimsellikten uzak, kurmaca bir sanatın, şiirin üretimini zorladığı gibi, ona dayanak söylemi de üretiyor. Öyle üretiyor ki, kimse ağzını açıp "nedir bunun temeli?" demiyor. "Muhalif" görünmek, muhalif yanda görünmek herkese yetiyor.

Yaşımdan dolayı değil de deneyli olduğum için genç dostlarıma öneriyorum: Böyle sorular sormayın. Tanıtlanmış gibi görünen ama, geleneğin sözlüklerdeki betimlemesi gibi, "Eskiden kalmış olduğu için kuşaktan kuşağa iletilen kültürel kalıntılar alışkanlıklar" biçiminde önünüze konulan kavramlarla, kurmaca adlarla başlamayın. Çağdaş, yeni, birinci yeni, ikinci yeni, kapalı açık, soyut.. Önce onları siz değerlendirin. Sorunuzu ona göre sorun. Buna biriktiminiz de yeter.

Bir de bu soruları, bize, görüşlerini yıllarla yazılarına geçirmişlere sormayın.

Size bir alıntı: "Batıdan temellenen şiirin yönsemesi, biçimde, biçemde, öz öykünmesinde kalmadı yalnız, batının şiir siyasasını da ülkemizdeki yerine taşıdı. Şiirin yıldız adları üredi. Bu üretimde cılız, cılız adlar yapay akımlar oluşturuverdiler. Moda akım usanç verince yerine hemen bir yenisi peydahlandı. Kentsoylu, biribirine zıtmış, tepkiymiş gibi görünen bu akımları tuttu, benimsedi..." (Şiiri Düzde Kuşatmak - s.38)

Son olarak eklemem gerekir ki, bir akının içinde olsun, dışında gelişsin her ustalığa saygılıyız. Bu bağlamda, Divan Ozanlarını da Ahmet Haşim'i de, Dranas'ın kimi şiirlerini de yadsımayız. ●

Yurdu Dünyadır Barışın

Mayın değil çiçek ekin
bahar gelsin ölüm değil
çözülsün tel örgüler

sıkışıp kalma ot gibi
yıkıver yasaklar duvarını

sıkışıp kalma ot gibi
yıkıver yasaklar duvarını
yaşamaya susulmaz
çöz suskunluğun ilmiğini

bala peteğe koşanlar
düşünmezler anları
çiçekler bizimdir oysa

genç mezarlar yurtlanınca
anaların yüreğinde
başlar ezginin türküsü
bir rahimden bir yürekten

yurdu dünyadır barışın
telörgüler arasında
kucaklaşan insanlardır.

yaşamaya susulmaz
yasaklar arasında
sıkışıp kalsa da özgürlük
suskunluğun kördüğümü

yurdu dünyadır barışın
tel örgüsü sınırlarda
kucaklaşan insanlardır

genç mezarlar ülkesidir
anaların yürekleri
yasaklar arasında
kuruyan yaprak gibi

yurdum dünyadır benim
sınırları tel örgüsüz
derileri sarı ise başak derim insanlara
kara olsun toprak derim
kızıl ise ateş olsun
beyaz ise bulut olsun

yurdum dünyadır benim
dili, rengi ve diniyle
en güzel rengidir barışın

1 Eylül 1984

Kemal Çağın

(1951-1985)

Afşar Timuçin
Çağdaş Türk şiirinin başlangıcını belirlemek olanaksız.

YARIN □ "Gelenek" kavramından ne anladığınızı açıklar mısınız? "Şiir Geleneği"nin bu genel olgu içinde konumu ya da boyutları neler olabilir?

AFŞAR TİMUÇİN ■ Doğa yasalarının belirleyiciliğine bağlı olarak insanoğlunun bir takım ortak değerleri ve bu değerlerin belirlediği bir takım ortak davranış biçimleri vardır. Buna göre örneğin suçlu her zaman korkaktır, cahil her zaman atak ve saldırgandır, tembel her zaman problemlidir, cimri her zaman sadakatsizdir... Bu evrensel özellikler toplumsal ya da yerel özelliklerle renklenir ve çeşitlilenir. Her toplumda, o toplumun insanlarını bir bütünde bir araya getiren bir takım ortak değerler egemendir, buna göre her toplumda insanların bir takım ortak davranış özellikleri vardır. İşte her toplumda çeşitli insan davranışlarında ortaya çıkan yaşayan değerler bütününe gelenek diyoruz. Şiir geleneği, sanatla ilgili ortak toplumsal değerlerin şiir alanındaki dışlaşma biçimlerine karşılıktır ki hem anlatılanın en genel özelliklerini, hem anlatımın temel kurallarını kapsar. Şiir geleneği dediğimiz yaşayan şiir değerleri toplamı, öyleyse, bir toplumda ya da bir bölgede şairin ilgilendiği konuları, bu konuları aydınlatan bakış açılarını, söyleyişleri, dilin temel özelliklerini oluşturan kuralların özel kullanılış biçimlerini, buna benzer şeyleri içermektedir.

□ Gelenek açısından Çağdaş Türk Şiiri'nin başlangıç çizgisi hangi tarihlere kadar çekilebilir? Divan ve Halk Şiirlerinin bu çizgiye yakınlıkları nelerdir?

■ Çağdaş türk şiirinin başlangıcını belirlemek olanaksız. Zincirin halkalarında geriye doğru gittikçe ancak bir takım değişikliklerle karşılaşabiliriz, bitme ve başlama noktalarıyla karşılaşamayız. Evrensel evrim düzeni içinde insan her adımda daha yetkin şeyler yaratırken bir öncekiyle bağını tam olarak koparmıyor, tersine bir öncekindeki bir takım şeyleri geliştiriyor, daha yetkin yapılara kavuşturuyor. Şimdi geriye doğru yürümeye başlasak, işte çağdaş şiirimiz bununla başlar diyebileceğimiz yenilikte birini görebilir miyiz? Zaten sanatçının en iyisi gelenekten kopmaksızın yani kökü geçmişte olan yaşarlıklı değerlerden kopmaksızın en yeniyi yaratmayı amaçlar. Nazım Hikmet, Orhan Veli, Ahmet Muhip ve öbür yetkin şairler geleneğin sesini dinlemeyi iyi biliyorlardı. Nazım Hikmet de, Orhan Veli de, şiir anlayışını sevmemekle birlikte ustalığını görmeden edemediğim Ahmet Muhip de hem halk şiirimizin, hem Divan şiirimizin sesleriyle, söyleyişleriyle, dil incelikleriyle beslenmişlerdir. Dolayısıyla, çağdaş şiirimizin kaynağında halk ve Divan şiir geleneği yatar. Bu geleneğe yakın olmayı, bu geleneğin pınarından içmeyi düşünebilmiş ve başarabilmiş şairlerimizin tümü belli bir başarı düzeyine erişebilmişlerdir. Hele aralarında hem bizim şiir geleneğimizi hem Batı'nın şiir geleneğini özümleyebilmiş olanları daha da yüksek bir başarı düzeyi tutturabilmişlerdir. Tüm sanat dalları gibi şiir de engin bir kültür ve azçok kozmopolit bir gelişim ortamı arar. Tüm yetkin uygarlıklar çeşitli uygarlıkların yolu üzerinde, onların alışveriş merkezlerinde, onların pazar yerlerinde gelişmiştir. Dünyadan haberli olmak her sanatçı için olduğu gibi şair için de kaçınılmaz bir seydir.

□ Çağdaş Türk Şiiri'nin varolan geleneği içinde "modern şiir hareketleri"ni (Birinci Yeni, İkinci Yeni ve bugün bir kısım şairlerce şu ya da bu oranda yürütülen kapalı ya da soyut şiiri) nasıl değerlendiriyorsunuz?

■ Birinci Yeni, toplumcu şiir devriminin tavsamasıyla ortaya çıkmış son derece yenilikçi bir şiir devrimidir. Toplumcu şiir devrimi iki nedenle tavsamaya başlamıştı. Birincisi, onun temsilci olarak şairlerin pekçoğu toplumculuğu bir duyguculuk olarak anlanmışlar ve şiirde melodram yaratmak gibi çok kolay bir yolu seçip çıkmışlardı. İkinci neden, elbette, aydınlar üzerinde uygulanan düzenli baskının büyük boyutlara ulaşarak şairi yıldırmış olmasıdır. Bu yüzden Birinci Yeni, toplumcu şiire bir tepki olarak çıkmasa da onun bıraktığı boşluğu doldurmak üzere çıktı ve bir süre yalnızca ve yalnızca Orhan Veli'nin zekice ve akıllıca yarattığı şiirle bol bol doldurdu. Elbette Birinci Yeni devrimi azçok bir kaçış devrimiydi, büyük insanın sorunlarından, evrensel insanın sorunlarından küçük insanın sorunlarına sığışma devrimiydi. Bu yüzden bu devrimi devletin resmi sanatı olarak değerlendirmek baksızlık olsa da devletin yamacında bir sanat olarak değerlendirmek sanırım hiç de yanlış olmaz. Ne var ki bu sanat da devlete yaranamamış, Orhan Veli gizemli bir ölümle öldükten sonra onun yandaşları, başta Melih Cevdet ve Oktay Rifat daha yasal bir şiirin alanına, İkinci Yeni'nin alanına dümen kırmışlardır. Çünkü Orhan Veli belki de ayrıntılarını düşünmeden, ama bana kalırsa bile bile bir iş yapmış, küçük insanı şiire getiriyorum diye tabandaki insanın açık savunusuna girmişti, onun sıkıntılarına azçok parmak basmış, daha önemlisi onun varlığını göstermişti, onu şiirinin başlıca konusu yapacak kadar önemsemiş ve önerusetmek istemişti. Şiiri her güçlü sanat ürünü gibi kolay görünen ama kolay olmayan bir şiirdi. Bu iş kolaymış diyerek Orhan Veli'nin arkasına bilinçsizce takılan bir takım meraklılar onun getirmek istediği ve getirdiği yeniliği kötü bir biçimde ayağa düşürdüler. Orhan Veli şiirinin çok kötü bir öykünmesi olan bir şiir kalmış aklımda, onu burada okursam bu ayağa düşme işini birazcık örneklemiş olurum: "Aylavyu desem ineklenirsin — Yüz vermesen yeşillenirsin — Bir iki buçukluk borç versene." Bu tür örneklerin bazıları ciddi tutumlara, bazıları da iyice gırgıra dayanıyordu, ama bunlar ne olursa olsun Orhan Veli şiirini yıprattılar ya da daha doğrusu Orhan Veli şiirinden bıktırdılar. İkinci Yeni, Birinci Yeni'ye ve tüm genelgeçer şiir anlayışlarına tepki olmakla tam anlamındayenilikçi bir şiirdi ve öne sürdüğü kurallar onu sıkı sıkıya ondan elli yıl kadar önce ortaya çıkmış olan Fransız gerçekiistücülüğüne bağlıyordu. Sözcükleri temel aldıklarını söyleyen, artık şiir geldi sözcüğe dayandı diyen, bunu söylemekle ne dedikleri pek belli olmayan, ancak tam anlamında altbilincin kendiliğinden boşalımına dayanarak şiir oluşturan İkinci Yeni şairleri, bizce, türk aydınının siyasal teslimiyetine örnektir. Bugün de bu şiir akımı, daha değişik ölçülere bürünerek, daha değişik anlayışlara bulanarak varlığını sürdürmektedir. Bugün İkinci Yeni'nin en yeni çeşitlemeleri bir takım yüce kavramların sözcük yığınları arasına sokuşturulmasıyla yapılmaktadır ki bu tutum öz İkinci Yeni tutumundan daha ayıp, daha çirkin bir tutumdur. Böyle bir tutumda şair hiçbir biçimde kendini dolaylı yoldan anlatımı seçmiş olmakla savunamaz. Gelin onların yöntemiyle iki dize oluşturmaya kalkalım, bakalım ayıp oluyor mu olmuyor mu: "Saçlarım dizge sesim çıfıt özgür bir balık sudan — Niçin yapraklar arası uçar bir devrim yaban kazı". Ne dersiniz?

□ Sorulanın dışında, konuyla ilgili olarak eklemek istediğiniz görüş ve düşünceleriniz?

■ Genç şairler, tüm estetik kaygıları bir yana bırakarak, az önce sözünü ettiğimiz araya söz sokuşturmak yöntemiyle şiirler yazmaya kalkıyorlar. Biz bunu düşünce ve sanat düzeyinde bir kendini tatmin etme olayı olarak değerlendiriyoruz. Sanat yapmak söyleyebildiğini açık açık söylemek, söyleyemediğini de açık açık duyurmak demektir. Bu da Nazım Hikmet gibi, Orhan Veli gibi şairlerin, nice şairimizin geçtiği çetin yolları geçmeyi göze almakla olacaktır. Söyleyecek herhangi bir sözü olmak sanatı bir anlatım aracı olarak seçmeye yetmemelidir. Çünkü sanat bir araç olmadan önce ya da bir araç olduğu kadar bir amaçtır da. Ancak, benim bu söylediklerimden bütün genç şairler kötü şiir yazıyor gibi bir sonuç çıkarmamanızı dilerim. Yayımlanmamış şiirlerini bana okumak isteyen genç şairlerin gelecekte çok iyi şiirler yazacağına inanıyorum, çabalarını sürdürürlerse. Ayrıca genç şairlerin umut dolu kitapları da çoğumuzun ilgisini çekiyor. Aykırı Yaşamak adlı kitabında kendisiyle ilgili herhangi bir bilgi bulunmamakla birlikte çok genç olduğunu sandığım Şükrü Erbaş son günler en çok ilgimi çeken şairlerden biri oldu. Yer yer şiirselliğe yan çizen şiirleri yanında güçlü dizelerle örülmüş şiirleri var. Bu bir örnektir. Daha başka adlardan da sözedilebilir. Buna karşılık şiir yazmayı odun kırmak, dolma doldurmak, selam göndermek gibi kolaya alan genç şairler çoğunlukta. Zaten her zaman böyle olur bu. Yüzlerce sanat heveslisi arasından gerçek anlamda sanatçı çabasını göze almış bir avuç insan ayrılır çıkar. Şiirleri şu ya da bu biçimde edebiyat tarihine geçmediği sürece kötü şair dünyanın en zararsız adamıdır. ●

Ruhi Su "Ne memleketimde n türküleri sevmeyen

Hatay Dumlupınar
Fotoğraflar İSA ÇELİK

Sen ki dünyayı cennete çevirdin
Dünyaya hükmün başlasın
Ruhi Su

Ruhi Su'nun yaklaşık 1.5 yıl önce yapılan bir imza günü izlenimlerini Zeynep Oral şöyle anlatıyor, Ezgili Yürek'te:

"Ankara'da, Evrensel Kitabevi'nde plaklarını imzaladığı gün yanında olmak, onu izlemek, plak kaset hatta korsan kasetlerini imzalatmaya gelen gençleri izlemek olanağını buldum. Belki bugüne dek onu sahnede hiç dinlememişlerdi, hiçbir konserine gitmemişlerdi. (Öyle ya, içlerinde çoğu 18 yaşındaydı.) Ama onu tanıyorlar, biliyorlardı. Ruhi Su'nun önünden yüzlercesi geçiyor, bir imza alma, bir iki sözcük söyleyebilme süresini elden geldiğince uzatmaya çalışıyorlardı. Gözlerinde sonsuz sevgiyi, saygıyı görüyordum. Hepsi sayısız soru sormak için yanıp tutuşur gibiydiler"

Eklenecek fazlaca birşey yok. Daha önce hiç konserini dinlemediğimiz ve yalnızca plaklarından tanıma olanağı bulabildiğimiz Ruhi Su'yu, biz de ilk kez görüyorduk. Elde, biraz önce aldığımız bir Şiirler-Türküler çekinerek, heyecanla yaklaştık, kafamızda o gün sabahtan beri sormayı tasarladığımız sorular, kendisine içtenlik ve coşkuyla söylemek istediğimiz şeyleri düşünerek. Dudaklarında nazik bir gülümseme ve içten bakışlarla dolu gözleriyle sordu: "İsim?" ve imzaladı plağı; "... için sevgiyle 6.4.84". Ve biz sormayı, söylemeyi tasarladıklarımızın hiçbirini gerçekleştiremeden teşekkür ederek ayrıldık yanından.

Ruhi Su'nun ölümünden sonra çeşitli gazete ve dergilerde O'nun üzerine yazılar yayınlandı. Çoğu da ortak bir anıdan sözederek başlıyordu. "Ruhi Su'yla bir gün... ", "Ruhi Su'yla İstanbul'da bir plaja gittiğimiz gün... ", "Bir akşam dostlar arasında Ruhi'nin sesini dinlerken.."

Bizim ve o gün orada bulunan diğer genç insanların arkadaşlarımıza, dostlarımıza, bizden sonrakilere Ruhi Su üzerine anlatabileceğimiz tek ortak anımız bu işte: Onu görmüş ve bir plağını imzalatabilmiş olmak.

Ruhi Su'nun ölümüyle yalnızca ilerici, toplumcu sanatımız büyük ve özgün bir değerini yitirmiş olmakla kalmadı, hiç kuşkusuz daha da önemlisi, türküleriyle tüm dünya halklarının ortak inançlarını, umutlarını, özlemlerini dile getiren evrensel boyutlarda bir sanatçı da yitirilmiş oldu.

Burada O'nun yaşamını özetlemek gereksiz. Asıl değinilmesi gereken sanat anlayışı ve dünya görüşüyle, ortaya koyduğu yapıtlarla evrensel kültürün ne denli önemli ve vazgeçilmez bir parçası olduğunu bir kez daha vurgulamak olmalı.

Ruhi Su, neden türkü söylemeyi seçti? Klasik müzik ve opera eğitiminden, Pir Sultan Abdal'a, Yunus'a giden süreç nasıl oluştu? Bu süreç bilinçli bir seçimin sonucu gerçekleşmiştir ve bunun bilinmesi, Ruhi Su'nun ilerici, devrimci bir sanatçı olarak kültürümüz içindeki yerinin kavranmasında bir basamaktır.

Herşeyden önce türkü, evrensel bir olgu. Nasıl bizim türkülerimiz diyebiliyorsak, Bir Bolivya türküsünden, bir Yunan türküsünden sözetmek de o denli olanaklı. İnsanlar yüzyıllardır türküleriyle yaşıyorlar. Acılarını, umutlarını, felaketlerini, kıtlığı, sömürüyü hep türkülerle dile getiriyorlar. Türküleri de onlarla birlikte bir canlı varlık gibi yaşıyarak söylendiği çağları aşarak, günümüze kadar ulaşıyor. Geli caolarbirolalım/Münkire kılıç çalalım dizelerinde de olduğu gibi yüzlerce yıl önce söylenmiş bir türkünün, günümüzdeki etkinliği ve gücü başka nasıl açıklanabilir?

Türkülerin evrenselliği ve yaşamla içiçeliği, türkü söylemeyi seçen sanatçının ne denli güçlü bir politik tavır içinde olduğunu görmemizi sağlıyor.

e de dünyada halkı sevip de bir insana rastladım."

Ancak bu seçim çağlar boyu örnekleriyle gö-
düğü gibi karşılıksız olamazdı, olmamıştır da.
larca tutuklu kalmaya, baskılarla, acılar yüz-
e gelmeye bedeldir. Ama tüm bunlar, Ruhi
nun da belirttiği gibi türkülerin söylenmesini
elleyemez tam tersine onların içeriğini, etki-
daha da güçlendirir. Mehmed Kemal'in,
met Baba'dan aktardığı aşağıdaki olay bunun
ertici, korkunç ama o denli de onurlu bir ka-
:

"... Adana Cezaevi'ne sürdüler. Hepimizi bir
büse doldurup birbirimize zincirle bağladılar.
celeyin Niğde Ovası'ndan geçiyoruz. Çişimiz
. Otobüsü durdurtup dışarı çıktık. Birbirimi-
zincirle bağlı olduğumuzdan birimiz çişe otur-
mu, hepimiz oturuyor, kalktık mı hepimiz
yoruz. Anadolu bozkırı yaz gecelerinde deh-

şet güzel oluyor. Büyülü, saydam bir gece... Ayışığı altında Hasan Dağı yalap yalap ediyor. Uzakları, dağları, özgürlüğü gözlerimizle okşuyoruz. İşte tam bu anda Ruhi Su birden coşuyor. Sanırsınız Hasan Dağı binlerce, milyonlarca yıldır karnında sakladığı ateşini çıkarıyor."[2]

Gidiyor kalktığımız göçümüz
Gülmez ağlamaz içimiz
İnsan olmaktı suçumuz
Hasan Dağı insan olmak

Bu ve benzeri baskılara karşın türkü söylemeyi sürdürdü Ruhi Su. "Türkü söylemek benim için bir aşk halidir"[3] diyerek. Türkülerin dile getirdikleriyle tamı tamına çakışan bir yaşam sürdü. Türkülerin onda bu denli yalın ve içten olması, özlerine yakışır biçimler bulması, ilettiklerinin bu denli güçlenmesinin biryönü de bu kesinlikle.

"Benim işim türkü söylemek olduğundan; türkü söylemeyen, türküleri sevmeyen insanı eksik buluyorum. Türkü insanla başlamış, bugünlere gelmiş. Böyle insanla başlayıp bugünlere gelebilmiş olan bir şeye ilgi duymayan kişi, insanın kendisine nasıl ilgi duyar diye düşünüyorum. Ne kendi memleketimde, ne de dünyada, halkı sevip de türküleri sevmeyen bir insana rastladım. Hele dünyanın bütün toplumcularında şaşılacak bir türkü tutkusu var ... Bana sorarsanız, milyonlarca yıldan beri oluşup gelen iki önemli şey var dünyada, biri insanın kendisi, biri de türküler"[4]

Ruhi Su yok artık. Sesini kesmek biryana, daha bir kararlı çıkmasına neden olan baskı ve engellemeler onu yaşamının son günlerinde de, öldükten sonra da rahat bırakmadı. Hapisanede ölen ve öldükten sonra adeta bir "kahraman" haline gelen kaçakçının cenazesine katılanları "rahatsız" etmemek için en ufak bir kolluk kuvveti göndermeyen güçler, O'nun cenazesine katılıp, çelenk taşıyan gençleri günlerce özgürlüklerinden yoksun bırakmakta bir an olsun duraksamadılar.

Geleceğin toplumunda sanatın yolları şu bir gerçek ki Ruhi Su'ya uğramadangeçemeyecek. O'nun olmadığı şu günde onu vesanatını daha iyi anlamanın yolu da türküleri, yani yaşamı savunmaktır. Dünyanın dört bir köşesinde aynı ortak özlemleri dile getiren türkülerin ve sanatçıların olduğunu da anımsıyarak. Bir Arjantinli Atahualpa Yupanqui, bir Şilili Parra'lar, bir Amerikalı Paul Robeson, yine bir Şilili Victor Jara'da aynı şeyler için savaşım verdiler, O'nun gibi baskılara göğüs vermek, giderek canveşmek zorunda kaldılar. Ve yine aynı ülkelerde ve daha birçoklarında hiç tanımadığımız insanlar bizimle birlikte gözyaşı döküyor, Ruhi Su için.

Ruhi Su'yu ilerici, devrimci sanatımızın, kültürümüzün özgün bir parçası sayıyorsak eğer, O'nu anlamanın ve savaşımını sürdürmenin yolu, hangi dilde söylenirse söylensin, hangi halkın olursa olsun türküleri aynı coşku ve duyarlıkla sahiplenmektendinlemekten geçiyor.

1. Ezgili Yürek, Adam Yayınları Eylül 1985, s.173-174
2. Cumhuriyet, 26 Eylül 1985
3. Ezgili Yürek, s. 74
4. A.g.y., s. 76

RUHİ SU'YU İRLERLE UĞURLAYANLAR

uhi Su sevgilerle, çiçeklerle uğurlandı. Yurtsevgisinin, insan onurunun, demokratlığın örneği bu güzel insanımızın ardından herkes birşeyler yapmak istedi. Küçücük bir k annesinin kucağında onun tabutuna çiçek kti, insanlar gözaltına alınmayı hiçe sayarak coşku seli oluşturup onun için yürüdüler, yazarlarımız günlerce yazdılar, birçok kurugazete ilanları yoluyla paylaştı bu acıyı başıyla.

u arada şiire gönül verenler de boş durmadı. Dergimize Ruhi Su için yazılmış şiirler onun üyle birlikte gelmeye başladı. Yani şiir vakit rmeden 'davrandı'. Bu kesinlikle yadsınacak durum olmamalı. 1982 yazında Filistin'de cı yaşanırken Filistin Şiirten, Enver Gökçe' ölümü üzerine onu anlatan şiirler ve benzer mlarda şiirler nasıl dergimize ulaştıysa yine oldu.

Dergimize gelen onlarca şiir yayımlama olanağımız yok. Zaten şiirleri gönderen arkadaşlarımızın da böyle bir amaçları olmadığını biliyoruz. Onlar yalnızca büyük insan için birşeyler yapmış olmanıngönül rahatlığını duyacaklar.

" ... Onu hiç görmedim. Sesini bilirim.
bir su gibi sesini."

....

"Göklere yükseldi halkın sevgi buğusu/
Gönlümüzde kaldı Ruhi Su"
"Biz Kıbrıslı sanatçılar Türkiyeli sanatçılara başsağlığı dileriz."

....

"Toprağa RUHİ SU verdik." diyor arkadaşlarımız. Örnekler çoğaltılabilir.

Bu arkadaşlarımızı gösterdikleri duyarlılık için yürekten kutluyor, çabalarını dergimizle paylaştıkları, bu sorumluluğu dergimize verdikleri için teşekkür ediyoruz.

• YARIN

Yeni (Olmayan) Bir Şair Tipi

Haldun Yüce

Şairimiz genç. Onsekizle yirmibeş arasında yaşı. Üniversite öğrencisi. Ya da yeni bitirmiş okulunu, bir reklâm şirketinde çalışıyor. (Özel bir banka da olabilir.) Bir entellektüel sakalı var. Sigarasını bir incelik gösterisi gibi tutmuş iki parmağı arasında.Kitap rafının önünde, önemini artırmaya yönelik bir "hüzün"le gülümsüyor. Bir şiirin, şairin yaşamından, kişilik yapısından, dünyaya bakışından izler taşıması kaçınılmazsa eğer, içinde bulunduğu psiko-sosyal ve sosyo-ekonomik durumu çıkarmak zor değil. Politik bir rahatsızlığı ve maddi sorunları yok. (Olsa da büyük çoğunluğunkindenepeyce farklı nitelik ve düzeyde) Sosyal olaylarla ilgisi, kendi "ben"ine yansıdığı ölçüde ve yansıyan yanıyla sınırlı. (Kendine yansıyan bir olayın uzantısı üzerinde fikir yürütüp bir sonuca gitmek zahmetli, "tehlikeli", hem de gereksiz.)

Ama bir "sıkıntı" taşıyor içinde, nedenini bilmediği bir sıkıntı, bir "mutsuz bilinç" Bunalıyor. Kalabalıklar içinde "garip" bir yalnızlık duyuyor. Büyük kent kırgını.. Dünya garip bir biçimde aşıyor onu; "çok vaktini alıyor." Anlaşılmıyor. Herkes katı, uzak, bencil ve küçük.. Uyum sağlayamıyor. Bir sevgilisi var kendisini anlayabilen; dar bir çevresi bir de, benzer yapıda. Herşey kolay, rahat ve güzel bu çevrede. Ama neden -çözemiyor bir türlü- biraz dışına taşacak olsa yanıksız aynalar gibi yalnız kalıyor. Ah kalın kafalı insanlar, nasıl da kör, sağır ve duyarsızlar..

Ne yapsın şairimiz bu kalın, kaba dünyada? O da "..daha çok sokulup kendine bireyin ayak bastığı yerlerde iz sürmeye" çalışıyor. "Hiç vakit kaybetmeden atlayıp bisikletine, ruhunun coğrafyasında gezintilere çıkıyor."

Şiire soyunuyor yani şairimiz.. Bireyin kendini ve kendi aracılığıyla düoyayı açıklama yollarının en inceltilmişi olan şiire. (Bu, elbette güzel, soylu bir yol. Ve şiir yazmak herhangi bir kesimin, kimsenin tekelinde değil) Ancak kendi öznelliğinin merceğinden geçirerek dünyamıza açıklıklar getireceği yerde, dünyayı, kendi açıklamak için bir araç olarak kullanıyor. Şiire bakış açısı kendine bakış açısı oluyor. "..benim şarkılarım, benim denizlerim, benim rüzgârlarım, benim sözüm.."

Kısaca, şiiri tümüyle bireysel bir mastürbasyon, duygusal bir doyum aracına dönüştürüyor.

Ülkenin içinde bulunduğu ve yaşları gereği kavrayıp çözebilecekleri çalkantıların, toplumsal olay ve gelişmelerin izini, yansısını aramayın bu şiirlerde. Halkının gözü, kulağı, sesi, yüreği olmak ve toplumunortak bilinçaltına yönelerek onu dile getirmek gibi bir kaygıları yok. "Birey" olabilmenin ancak toplumla -çatışsa bile- içiçe olmakla olanaklı olduğunu bilmedikleri için -ya da işlerine gelmediğinden veya becerememediklerinden- bireyin şiirini yazdıkları dahi kuşkulu. Yaşama ilişkin görüntüler bir zorunluluk olarak yer alıyorsa şiirlerinde -çünkü hiçbir şeye benzemeyen yoktur, olamaz- bu daha çok "yenilik" adına "çarpıcı imge" avcılığından oluyor. Bu şiirlerin perde arkasında gerçekliğin, yaşamı ve insanı kucaklayan bir boyutunu bulmak, yanlış bir aramış, yersiz bir beklenti olacaktır. Çünkü onlar için şiir "birşeyler dememeli, herşeyden önce olmalıdır." (Nasıl oluyorsa?) Ve bu arkadaşlar hiç kimseyi ilgilendirmeyen "kafalarının kuısal tutmaya çalıştıkları düzensizliklerini" şiir -hem de hakkı yenmiş bir şiir- diye sürüyorlar ortaya.

Öfkeliler bir de.. Kilhani bir dilleri var. ("Zor zar şiir, her bilek sallayamaz." (!) "Şair kılıçtı olmalı şiirin.." (!) vb.) Yaşlarına yakışmayan ama düzeylerine uygun bir öfke içindeler. Az olan herşey gibi kabarıyorlar. Birikimlerinin yetmeyeceği bir bilgiçlik içindeler. Nâzım 45 yaşında, Kemal Tahir'e:

> "Cahilliğimin azameti karşısında afallayıp kaldım ve hırsımdan ağlayacak gibi oldum. Ben ne hudutsuz cahil adam mışım meğer. (..) Evvelâ, tabiat hakkında çok umumi, felsefi bir bilgim var. Nebatat, hayvanat, madenler, fizyoloji, hikmet, kimya, biyoloji, falan filân hakkında bir vahşinin bilgisinden biraz daha fazla, yani hiç mesabesinde (derecesinde) bilgiliyim. (..) Sonra insanlar hakkında da öyle, meselâ, Avrupa'yı ve memleketimi biraz bir yana bırakırsan, Asya'da, Afrika'da yaşayan insanların hayatlarını, maddi ve manevi şartlarını ancak ana hattında biliyorum, kokre teferruata gelince cehaletimden yüzüm kızarıyor. (..) Yapılacak iş elbette ki yılmak değil, bilgi sahibi olmak. Hemen bir yığın kitap getirtip okumaya, adam olmaya çalışacağım."(1)

diye yazadursun, onlar, "henüz onurlarını koruyacak şiirler yazamadıkları" halde, şiirimizin, edebiyatımızın belli başlı isimlerini eleştiri olmayan ucuz ve dayanıksız yargılarla bir çırpıda kaldırıp atacak ve Türk Şiirini Ece Ayhan, İlhan Berk ve İsmet Özel'le sınırlayacak kadar ileri gidebiliyorlar.

Öte yandan henüz bir dergide şiir yayımla(ya)madıkları halde "pazar"ın tüm girdi-çıktılarını biliyorlar.(?) Şiirleriyle ciddi bir dergide uzun ömürlü yer almaları güç olduğundan ve bir başlarına var olamadıklarından çoğunluk topluca hareket ediyorlar. Ve var olan dergi yönetimlerini "niteliksiz pazar kâhyası" olarak suçladıktan sonra, ömürleri bir-iki sayı süren dergilerde, müşterisi kendileri olan bir garip pazar oluşturuyorlar.

Geçmişe bakmayı bilseler, kendi yanlışlarına yenilmiş öyle çok örneklerini görecekler ki.. ●

(1) Kemal Tahir'e Mahpusaneden Mektuplar-N.Hikmet- Bilgi Yayınevi, Ağustos/1968-ss.359

Bir Aşkın Nöbetini Tutuyor Yüreğim

Bulutlardan gelgeç yontular diken gökyüzü!
Hiç olmazsa,
Kardeşimin yüzünü yont şu dağın üstüne,
Bakıp ağlayayım. Konuşsun,
Selamı hangi rüzgarlardadır
Hangi çiçekler emdi dudaklarından
son gülüşünü
Kaç yıldır bana ulaşmayan, bileyim.
Acılı ülkemin topraklarını mı sardı
Çekilip ulu ağaçların köklerine.

Bir gölün başında oldu ölümleri, biliyorum
Giysileri savruldu orda
Kanlarını dibe çekiyordu su, hayır!
Saklısına alıyordu zaman.

Çoban çocuk, çalıyor şimdi
at kuyruğundan gerilme çalgısını
Yanıbaşında suyun,
Sallandırıp ince boyunlu aksini suya.
Dokundukça siyah tele: Düşer aklına
boş kaplarda zıplayan ilk süt sıkımı
Dokundukça: Çiğdem açınıdır, kuzularını gevrek
sesleridir
Dokundukça:
İncesaz hüzünlerin çevirmenidir.

Bir aşkın nöbetini tutuyor yüreğim. Bu yara
bu acı hiç birşey değil
Söylüyorum: Tarlalardan geçerken
bir kuştan sallanık kalan dikene çarpan
dizimizin sızlaması yalnız bu. Bil!
Avuçlarında böğürtlen lekeleri
Bir akşam üstü, geçiyor ince bir yoldan
Koşarken rüzgarda tüylenen alnını dayamak için
Göğsünün sıcak meltemine, Ey Özgürlük!

Muzaffer Kale

Şiirimizde Olumsuz Gelişmeler

Salih Bolat

Şiir bir süreçtir. Yaşam-şair ilişkisiyle başlayan ve okurda sürüp giden bir süreç. Bu süreçe içeriden baktığımızda, yaşam ile şair arasındaki ilişkinin, değişik nitelikteki duyarlılık temelleri üzerinde yükseldiği görülür. Bir şairin toplumsal bir amacı olmadığı gibi, başka bir şair de tarihsel bir amacına araç olarak görebilir şiiri. Bunlar şairin sınıfsal yapısıyla, ideolojik biçimlenmesiyle ilgilidir. Yoksa şairin şair olup olmadığını belirlemezler. Nasıl ki halkı cephede savaşırken yalnızlıktan kıvranan Beaudelaire'i önemli bir şair sayıyorsak, sesini halkına adayan Filistinli Mahmut Derviş'i de önemli bir şair sayarız. Şair'in ideolojik biçimlenmesi, onun imgelem dünyasını belirler; imgelem dünyası da şairin yaşamı şiirleştirme yöntemini belirler.

Şiir süreci yaşam-şair ilişkisiyle başladığına göre, yaşamın değişmesi ve gelişmesi, şiirin de değişmesini ve gelişmesini gerektirir. Bilindiği gibi Divan Şiiri,geleneğinibirkaç yüzyıl sürdürmüş bir şiirdi. Osmanlı döneminin son zamanlarında, çağdaş şiir arayışlarına girildi. Ahmet Haşim ve Yahya Kemal gibi şairler, Divan Şiiri'nin "gül, bülbül" gibi yerleşik içeriğinin yerine daha çağdaş bir içerik yükledilerse de, Divan Şiiri'nden tamamıyla koptukları söylenemez. Divan Şiiri'nden köktenci bir kopuş Garip Şiiri'yle oldu. Garip Şiiri, Divan Şiiri geleneğini tamamıyla yadsıyan ve onun tam karşıtı olen bir şiirdi. Yüce duygular yerine basit duygular, şâirânelik yerine sıradanlık, ağdalı bir dil yerine gündelik konuşma dili v.b. Görüldüğü gibi Garip Şiiri, belli altyapıya dayanan Divan Şiiri'ne, üstyapısal düzeyde bir karşı çıkıştı. Çağdaş yaşamın dayattığı bir şiir olmayan Garip Şiiri doğal olarak varlığını sürdüremedi. Bu şiiri yazan şairler de başka bir şiir anlayışlarına yöneldiler.

Divan Şiiri'nden çağdaş anlamda kopuş Nâzım Hikmet şiiriyle oldu. Nâzım'dan sonra gelen 40 Kuşağı şairleri de aslında onun şiirini sürdüren bir kuşaktı. Nasıl ki "hürriyet" kavramı, çökmeğe yüz tutan Osmanlı döneminde Namık Kemâl'in başına dertler açan kavram olduysa, "sosyalizm", "emperyalizm" kavramları da 40 Kuşağı şairlerinin başlarına dertler açan kavramlar oldu.

1950'lere gelindiğinde, tehlikeleri göze alamayan ve "İkinci Yeni" diye adlandırılan bir şiiri yazan şair kuşağı çıktı. Bu kuşak siyasal açıdan suya sabuna dokunmadan, estetik açıdan şiirde "anlam" ı yadsıyan bir kuşak oldu. İkinci Yeni Şiiri'nin Türk Şiiri'ne birtakım biçimsel olanaklar getirdiği de yadsınamaz. 1960'lara gelindiğinde, İkinci Yeni Şiiri'nden sıkılmış bir estetik kaygısı olan ve şiirde anlam'a önem veren bir şair kuşağı çıktı. Ne var ki bu kuşak da genellikle "populist" düzeyde kalan şiirler üretti. 1970'lere gelindiğinde, ülkenin içerisinde bulunduğu ortam, şairi zaman zaman şiirden uzaklaştırdı ve slogan atmağa değin götürdü.

Yukarıda Türk Şiiri'nin gelişimini (elli yıllık) çok kısa bir biçimde özetledikten sonra, günümüz şiiri diyebileceğimiz 1980'ler şiirine geliyoruz. '80'ler şiirinin değişik kanallerda geliştiği görülüyor. Bu gelişim, kendisine değin çeşitli paradokslar, iniş-çıkışlar göstererek akıp gelen bir şiir birikimini devralan günümüz şiiri için doğal karşılanabilir. Ne var ki bu gelişimin olumlu bir gelişme olduğunu söylemek biraz zor. Bilindiği gibi İkinci Yeni Şiiri, estetik açıdan bir bakıma içerikçi 40 Kuşağı Şiiri'ne bir karşı çıkıştı. Kuşkusuz 40 Kuşağı şairleri, kendi şiirlerine gereken estetik çabayı gösterememişlerdi. Ama bu, o zamanın koşulları içerisinde doğaldı. Bir kez 40 Kuşağı şairleri aynı zamanda demokratik mücadele içerisinde görev almış insanlardı. Ayrıca yeni bir dünya görüşünün şiirsel ifadesi de kolay bir iş değildi. O zamanlar, 40 Kuşağı dışında kalan ve bu kuşağın hemen ardından gelen şairler arasında, "içerik açısından toplumcu bir kaygı güden şiir, estetik açıdan zayıftır" gibi bir önyargı yaygındı. İşte o günlerden günümüze değin yaklaşık yarım yüzyıl geçmesine karşın, aynı önyargı günümüz genç şairleri arasında da yaygınlığını korumaktadır.

Toplumsal kurumların yara aldığı, bunun da bireye yansıdığı günümüzde, davranış açısından edilgin biçimlenmelerin, dünya görüşü açısından geriye dönüşlerin, psikolojik açıdan bunalımların artması elbette şiire yansıyacaktı. Günümüz şiirindeki gelişmelere bir de bu açıdan bakmak gerekir. İşte günümüz şiirine bu açıdan bakıldığında, İkinci Yeni Şiiri'nin, 40 Kuşağı Şiiri'ne aldığı tavrın bir başka görünümü olan bir tavrın geliştiği görülebilir. Yukarıda da belirttiğimiz gibi, "içerik açısından toplumcu bir kaygı güden şiir, estetik açıdan zayıftır" biçiminde gelişen bu tavır, gerçekten de kaynağını yaşamdan alan, toplumunu ve çağını tanıyan dinamik genç şiiri imge-dışı bir şiir saymakta; bunalmış bir şair-birey'in yazdığı bulanık şiiri de estetik değeri yüksek bir şiir olarak göstermeye çabasındadır. Bir dergi'nin geçtiğimiz aylardaki sayılarından birinde yayımlanan bir yazı, bu tavrın en somut örneğini oluşturmaktadır. "Yeni Türk Şiirinde İmgeci Yönelim" başlıklı yazıda şöyle diyor yazar:"... Öncü ve kahcı olmak iddiasındaki şair çalan tehlike çanlarını hemen ayırdetti, ötekilerse ayak dirediler ve koskoca bir çığın altında kaldılar." Yazar, "öncü ve kalıcı olmak iddiasındaki şair" in, "çalan tehlike çanlarını" nasıl ayırdettiği konusunda da şu görüşleri ileri sürüyor:"... usta şairlerin iki önemli kıstası gözönüne aldıklarını tespit etti: 1) Kendi kimliğini şiire yerleştirebilmek, 2) İmgelerle yazmak zorunluluğu. "Yazar aşağı yukarı şöyle tamamlıyor sözünü: "Amerika'nın böyle yeniden keşfiyle hiç değilse şairin gözünde İsmet Özel, Ece Ayhan ve öteki şairler ilk defa bakkettikleri yeri aldılar.

Yazarın görüşüne göre "ilk kez bakettikleri yeri alan" şairlerin şiirlerine bakıldığında, yazarın "kendi kimliğini şiire yerleştirebilmek" ten ve "imgelerle yazmak zorunluluğu" ndan ne anladığı ortaya çıkar. Şair, şair olmadan önce, toplumsal bir varlık olarak bireydir. Bu anlamda birey'in sanatsal etkinliğine ister istemez kendi kimliği yerleşecektir. Yoksa bir sanat yapıtında "özgünlük" ten söz edilebilir mi? Şiirde şairin kimliğinin yer alması, şiirin yapısal, doğal özelliğidir. Öyleyse bunu bir ulam (kategori) olarak ele almak, başka bir amacı içerisinde taşır ki, bu da bireyin mutlaklaştırılmasıdır. Gerçekten de yazarın "bakettikleri yere" koyduğu şairlerin şiirlerine bakıldığında, "natürmort" bir birey anlayışının egemen olduğu görülür.

Şiir zaten bir imge sanatıdır. Şüre, giderek "resimlerle düşünmek" diyenler bile vardır. Yine şiirin bu yapısal özelliğini bir ulam olarak ele almak; imgeyi mutlaklaştırmak, bir bütün olan şiirin üstüne, bir parça olan imgeyi çıkartarak, aracı amaç kılmaktır ki, bu da şiiri bir biçim oyunu olarak anlayan anlayışa denk düşer. Şunu da belirtmek gerekir ki, "koskoca çığın altında" kalanlar, şiir yazamadıkları için kaldılar. Yoksa varlıklarını sürdürürlerdi. Öyleyse yazarın, şiir olmayan bir şeyle, şiirsel özellikler taşıyan bir şeyi karşılaştırarak, ikincileri mutlak şiir sayması, ya yanlış saptamalarda bulunmasının bir sonucudur, ya da yanlış bir şiirin kuramını bilinçlice geliştirme çabasıdır. Öyle ya, yazarın görüşüne göre "intihar" dan söz eden şiir, şiir sayılıyor; "yaşamak" tan söz eden şiir, şiir sayılmıyor. "Yalnızlık, ölüm, issizlik" dediğinizde, estetik değeri yüksek bir şiir yazmış oluyorsunuz, "halk, umut, direnmek" dediğinizde slogan atmış oluyorsunuz.

1970-80 arasında, şiir adına bolca slogan atılmasının, şiir bilinci olan insanlarda, gerçek şiire karşı bir önyargı oluşturduğu gerçektir. Günümüz şiirine eleştirel açıdan bakabilmek için, bu önyargıdan arınmanın zamanı gelmiş ve geçmektedir. Çünkü sözünü ettiğimiz slogan döneminin aynı tem'leri üzerinde gerçekten şiir olan şiiri yazan, toplumcu estetiği kavrayabilmiş pek çok genç şair vardır günümüzde. Bunu görmezlikten gelmek, tarihsel sürecin akışı içerisinde kendi kendini aldatmak olur. ●

Bir Alay Çocuktular

Soluk leylak rengi bir akşamdı
Son defa çaldılar teneke davullarını
Ve dar sokakta çınladı
Seslerinin en yüksek perdesinde söyledikleri
Yanık memleket türküleri.

Bir alay çocuktular
Bir alay hasret yürektiler
Uzak memleketlerine
Ufak adımlarla
Sokağı kendi kendine bırakıp
Çekip gittiler. .

Filiz Doğan

Şükrü Erbaş

YARIN ve ŞİİR

Her dönemde sanat-edebiyat dergilerinin gündeminde olan ve bir türlü gereği gibi yerine getirilemeyen konuların başında yanıt isteyen okur mektupları ile şiir, öykü, deneme, eleştiri vb. türden ürün gönderen genç insanların eleştiri beklentileri olmuştur. Yayın yaşamına başladığından bu yana Yarın'ın da gündemine giren bu konu, özellikle şiirde, her geçen gün yoğunluğunu artırarak sürmüştür. Ve denebilir ki bu süre içinde, tüm yetersizliğine karşın en yüksek gerçekleşme -yanıtlama, ilgi görme oranını Yarın'da bulmuştur bu istekler. Yayın ilkeleri ve sanat anlayışı doğrultusunda, özellikle şiirde Yarın, gençlere en çok yer veren, onları desteklemeyi kendine görev edinen dergi olma özelliğini korumuş ve korumaktadır. Ancak buna karşın yine de gereği gibi yerine getiremediği konuların başında, şiirleri hakkında genç insanlara sürekli ve düzenli yazamamak gelmektedir. Biz bu yazımızda, bu konuda yaşadığımız güçlükleri, özellikle bu arkadaşların bilgisine sunmaya çalışacağız.

Önce nicelik yönünden konuya değinmek istiyoruz. Yarın'a her ay 150-200 dolayında şiir gelmektedir. Bu sayının büyük çoğunluğunu yeni, ya da dergiye birkaç kez şiir gönderen genç insanlar oluşturmakta ve bemen hepsi de, yayımlanmasa da görüş ve eleştiri istemektedir. Bunun, değil Yarın, hiçbir edebiyat dergisinde, ne zaman, ne de işin ciddiyeti açısından olanaklı olamayacağını genç arkadaşlarımızın anlayacağını umarız.

Kaldı ki böyle birşey olanaklı olsa bile, bir ya da birkaç şiir üzerinde mektupla görüş ve eleştiri belirtmek daha başka önemli güçlük ve sakıncaları taşımaktadır. Bir kez henüz işin başında olan bir insanın -hele de konuyla ilgili gelişim ve birikimini bilmeden- birkaç şiiri üzerinde olumlu ya da olumsuz bir görüş belirtmek, şiir -genelde sanat- gibi uzun vadeli bir etkinlik için çok erken olmakta ve o kişiyi, yazmak ya da yazmamak yönünde yanlış etkileyecek sakıncalı bir tutumu içermektedir. Bu sakınca, mektuplaşmanın sürekli olamaması nedeniyle daha da büyümektedir.

İşin bir başka güçlüğü de yazılan görüşlerin aynı çizgide algılanıp algılanmadığının bilinmeyişinde yatmaktadır. Bir şiire ilişkin görüş belirtirken kullanılmak zorunda kalınan dil, biçem, imge, öz-biçim ilişkisi, özgünlük, öznellik-nesnellik, duygu-düşünce ilişkisi ve bütünlüğü, ses, ritm, yalınlık-bulanıklık vb. kavram ve ifadeler aynı anlamda algılanmadıkça mektupların yanlış anlaşılması; bunun da yararından çok zarara yol açması kaçınılmaz olmaktadır. Şiir üzerinde yüz yüze yapılan konuşmalarda bile somut olarak yaşanılan bu durum mektupla içinden çıkılmaz bir hal almakta; dergi açısından bir görevin yerine getirilmesi, şiir sahibi açısından ise ya bir avunma, ya da sitem kaynağı olma gibi bir niteliğe bürünmektedir. Kuşkusuz mektupların yararını yadsımıyoruz tümüyle, ancak sakınca olasılığının çok daha fazla olduğunu belirtmeye çalışıyoruz. Bu nedenlerle, bilinenleri yinelemek pahasına da olsa, dergimizde Şiir Penceresi adı altında, genç arkadaşlara bilgisel düzeyde yardım amacıyla bir köşe açmayı uygun bulduk. İlgilenen arkadaşların kimi sorularına bu yazılarda yanıt bulacağına inanıyoruz.

> "şiir yazan genç arkadaşlara önerimiz, şiiri anlık, bireysel bir duygulanımın ötesine geçirmeyi amaç edinmeleridir"

Öte yandan sık sık sorulan ve zaman zaman eleştiri konusu edilen, şiirlerin yayımlanmasına etken olan kriterler ve izlenen yol konusunda da Yarın'ın tutumunu açıklamakta yarar görüyoruz. Bir genel ilke olarak şiirlerin yaşama sevinci içeren, insana, içinde bulunduğu içsel ve dışsal bulanıklık ve karmaşayı aşmada, ona katılanmada umut ve güç kaynağı olacak bir öz taşımasına bakılmakta; bu özün özgün bir imge yapısı ve biçemle (üslupla), ve yetkin bir biçimle bütünleşmiş olarak verilebilmiş olmasına özen gösterilmektedir. (Kuşkusuz, hüzün ve karamsarlık da bir insanlık durumudur ve mutlaklaştırılmadığı sürece bu tür şiirlere de -"şiir" olmaları koşuluyla- yer verilebilir, verilmektedir.)

Bu ilke esas olmak üzere gelen şiirler dört şair arkadaş tarafından okunmakta ve değerlendirilmekte; aralarında görüş farklılığı olan şiirler üzerinde tartışılarak yayımlanma ya da yayımlanmama kararı alınmaktadır. Bu yol, her bir şairin öznel şiir beğenisinin etkisini en aza indirmekte önemli bir faktör olmaktadır. Özellikle genç arkadaşların şiirlerini değerlendirirken, şiirle ilgisini ısrarla sürdürmesi; yolladığı ilk ürünlerle geldiği yer arasında -kusursuz, iyi şiirler olmasa da- iyiye yönelik belirgin bir gelişme göstermesi, şiirini yayımlamanın bu aşamada önemli bir motivasyon olacağı gibi tesbit ve kriterler de yayımlama konusunda etken olmaktadır. Zaman zaman çok güzel dediğimiz bir şiir çıkıyor mektuplar içinden. Beğenilmesine karşın tek şiir üzerinde bir yargıya varmanın yanıltıcı olacağı nedeniyle yayımlamakta güçlük çekiyoruz.

Tüm bunlar, şiir seçme, yayımlama ve yanıt verme konusunda karşılaşılan belli başlı güçlükler. Bu konudaki örnekleri ayrıntılara inerek çoğaltmak mümkün. Bizim, şiirle ilgilenen, şiir yazan genç arkadaşlara önerimiz, acele etmemeleri; şiiri, anlık, bireysel bir duygulanımın ve heves çizgisinin ötesine geçirmeyi amaç edinmeleri; giderek bir yaşama biçimine dönüştürmeleridir. Şiirlerinin bir dergide yayımlanıp yayımlanmamasının belirleyici olmadığını; Yarın da olsa, bir derginin olumlu ya da olumsuz tutumundan çok, bu işin bir iç hesaplaşma işi olduğunu ve kendilerinde bittiğini bilmeleridir.

Türkçesi: A. TEKİN

Her yıl inanılmaz sayıda şiirin yayımlandığı ve bir fuardaki yıkanıp temizlenmiş çamaşır makineleri gibi satışa sunulduğu gözlemlenmekte... Ama bugünün şiiri bir dramı yaşıyor. Öyle ki, sık sık okuyucularla şiir arasında bir kopukluktan sözediliyor. "Şairler maskaradır, şiir maskaralıktır." denir size kolayca. O zaman suç kimde? Paul Valery'de, Andre Breton'da, Jacques Prevert'de mi? Şiir ne çok yüceltildi, ne de yerin dibine batırıldı belki, ama sık sık yanlış anlamalara neden oluyor. İster misiniz bu noktaları birlikte açığa kavuşturalım?

Her şeyden önce, şiir neye yarar?

Şiire, resime, müziğe güven duyulmuyorsa, genellikle anlaşılmadığı, çıkar elde edilmediği içindir. Güven duymazlar, çünkü anlamadıkları şeyden korkarlar. Nedense, bıkkınlığımızı haklı göstermek için, kabul edeceğimiz yerde, işimize gelen nedenler uydurmaya eğilimindeyiz; "şiire gereksinimi olmayan" insanlara şiiri neden sevmediklerini sorsak, kuşkusuz şöyle yanıtlayacaklardır: "Şairler saçmalar", "Şairler sızlanıp dururlar" ya da "bizi yaşatan, bize bir konum ya da gelir sağlayan şiir değildir..."

ŞİİR SAÇMALAR

Şiirin saçma olduğuna inanan insanlar genellikle yaşamdan, kendi duygularından, evrenin gizeminden korkarlar. Şiir, okuyucu üzerinde özel bir etki yaratmak ve evreni gözleri önüne sermek amacıyla, sözcükleri özel bir kullanma aracıdır. Duygularınızın sarsılmasını duymaktan -ki şiir onları harekete geçirebilir- burnunuzun ucundan daha uzakları görmekten korkar, gözünüzün gördüğü dünyayı anlamak istemezseniz, hiç kuşkusuz, delilikten kaçar gibi şiirden kaçarsınız. Ama bu, şiirin dengesiz, şairlerin deli olduğunu göstermez.

Eski devirlerde insanlar, genellikle peygamberlerin deli olduklarına inanırlar, onları taşlarlardı, zamanla iyice anladılar ki, akıllı olan peygamberlerdi ve kendileri de yanılmışlardı. Bu yanılgı şairler konusunda da aynıydı. Oysa Eski Ahid'i okuduğunuz zaman musevi peygamberlerin şair olduklarını anlarsınız. En eski devirlerde şiirle büyü arasında sınırlı bir ilişki vardı. "Coşku" (enthousiasme) sözcüğü Yunanca bir sözcükten, tam anlamıyla şu karşılığı olan bir sözcükten gelir; kendinde bir tanrı durumu. Burada sözkonusu olan şairlerin esini, yani kendilerine dışardan verilmiş us yetisidir.

Bu düşünceye bakarak şairlere deli demek yanlıştır. Her şeyden öte, coşku duymak için şair olmak gerekmez. Her birinizin, içinizde tuhaf ve tanımlanmaz bir uyarmanın, bir tür esinin yükseldiğini duyduğunuz anlar vardır. Ama bu uyarma sizi deli eder mi etmez mi diye doktora sormaya gitmezsiniz.

ŞİİR AĞLAYIP SIZLAR

İşte çok gülünç bir düşünce. Çünkü dünyada şiirden daha sert bir şey yoktur. Bir şiir elmas kadar serttir. Sert olmalıdır, yoksa yüzyılları aşıp günümüze ulaşamaz ve insanları varlıklarının derinliklerine dek coşturmayı sürdüremezdi. Çok çok uzun zaman yaşayan şeyleri

Şiir Neye Yarar?

Yves Peres
Day Levis

düşünün biraz; porsuk ağaçlarını, kaplumbağları, mermer tapınakları... Tapınaklar ve şatolar eski güzel kalıntılardan başka bir şey olmazken, bu yapıların yükseldiği yıllarda yazılmış bir şiir eskisinden daha yeni ve çarpıcı olabilir.

"Çok güzel, diyeceksiniz belki, kabul ediyorum, şiir yumuşaklık değildir. Ama şairler yumuşak insanlardır, herkes bunu bilir. Evet, böyle düşündüğünüz zaman da yanılırsınız.

Kuşkuauz 19.yy. Fransız yazınında şiir açısından önemli bir yüzyıldır; ozanların yumuşak, bitkin ve ağlamaklı bir dille şiir okumalarına karşın, hiç bir çağ yoktur ki dizeler böylesine erkekçe yürekilik ve kahramanlıkla dolu olsun. Vigny, Hugo, Auguste Barbier, Rimbaud, Rostand büyük Corneille'in kurduğu Fransız geleneği içinde nefis insanları yüreklendiren şairlerdendir. Bir Charles Peguy (1873-1914) savaşta kahramanca ölmüş birini ararken inançlarını ortaya koymasını bildi; üç yüzyıl önce Corneille'nin rakibi Rotrou, salgın bir hastalığın tüm sakıncalarına meydan okuyordu; Peguy'den 30 yıl sonra bir Robert Desnoa'un, bir Rene Char'ın zindanda ve Almanlara karşı silahlı direnme örgütünde şiirin onurunu savunduklarını gördük.

Ama asıl sorun burada değil. Şairleri yumuşaklıkla suçlamak saçmaysa, en iyi neden onların gerektiğinde yiğitçe davrandıklarından değil, inat ve sabır hazineleri olan dizelerini yazmak için öyle davranmaları gerektiği içindir. Asla yetinmez, en iyiyi ararlar. Başkalarının bir köşeye çekildiği yaşa gelmiş şair, ölmeden önce, içinde duyduğu şiiri son dizesine dek açığa vurmak için, eskisi gibi başkaları için üzülmeyi sürdürür.

BENİ YAŞATACAK OLAN ŞİİR DEĞİLDİR

İşte kendilerini yüksekte gören ya da yaşamlarının temel amacı para kazanmak olan insanların söyledikleri boş sözler. Şiirin, kaybedecek zamanı olan insanlar için eşi benzeri bulunmaz olduğunu ileri sürerler; sokaktaki adam için hiç bir şeye yaramadığını ileri sürerek bilgiçlik taslarlar. İşte çağdaş bir düşünce (!) Bir yığın dramatik oyunu gören eski Yunanlıların usuna bu düşünce asla gelmemiştir. Sonra Ortaçağ'da geniş halk kitlelerini, şiirlerini ezberletmek için kendilerine çeken halk ozanlarını, her zaman şiirlerini kendileri yaratan Rus, İrlandalı, İspanyol ve diğer bir çok ülke köylülerini düşünün.

Hayır, şiirin ortalama insanla hiç bir ilişkisinin olmadığını söylemek tümüyle yanlıştır. Kuşkusuz herhangi bir insanın kılçümseyeceği en son şey şiir olmalıdır. Tarih kitaplarında adının sık sık geçtiğini görmeseniz de, şiir elbette ülkemizin ilk yüzakı ünvanıdır. Coğrafya kitapları ülkemizin makine, tekstil gibi ihraç ürünlerinden sözeder, ama en ünlülerinin birinin adından, şiirden sözetmezler. Bu bir gerçek. Şiir ne kadar karnımızı doyurmayan ya da zengin etmeyen bir olgu olursa olsun, onunla ilgilenmeme ya da küçümseme hakkını bize vermez.

GÖKKUŞAĞI NEYE YARAYABİLİR?

Şiirle ilgili bazı yanlış düşünceler üzerinde durduk, ama yararlılığını da ortaya çıkarmalıyız. Oysa şiirin neye yaradığını sormak, bir anlamda, iyi bir kostüm ya da kremalı pastanın, bir maçın, bir denizin ya da gökkuşağının neye yaradığını sormak kadar saçma olacaktır. Bir gökkuşağı, su damlaları içinde güneş ışınlarının kırılması ve yansıması sonucu, doğal bir olaydır. İnsanlığı ilgilendirdiği kadarıyla bu elbette kimseye para kazandırmayacak olan yararsız bir şeydir. Elinize iyi bir pasta ya da güzel bir giysi geçtiği zaman, kendi kendinize bunların neye yaradıklarını sormazsınız; birini yersiniz, ötekini giyersiniz, bunlar da tümüyle aynı şey.

Demek ki şiir en başta hoş bir deney, su, yeni bir giysi ya da pasta gibi kendisinden yararlanılan bir şeydir ve başkaca bir yorum yapılmaz. Ama eğer yüzmeyi ve dibe dalmayı biliyorsanız su ilginçtir: bir çocuk en inceikli oyun kurallarını bilirse topu daha çok sever; bir kız, kadın giyim eşyaları konusunda beğenisini geliştirirse, yeni bir giysiden daha çok hoşlanır; aynı şekilde, şairlerin ileri sürdükleri amacın ne olduğunu ve nasıl çalıştıklarını bilirseniz şiirlerini okuduğunuz zaman daha güçlü bir sevinç tadarsınız. İşte bu yazılanların temel konusu şiirin niçininı ve nasılını size tanıtmaktır.

Dizeleri çok seven insanlar vardır, ama size eğlence aracı olarak şiirin modasının çoktan geçmiş olduğunu söylerler; eğlenmek için ne radyo, ne sinema ne de ucuz ve resimli kitapların olmadığı zamanlarda bu doğruydu, ama şimdi onlarla yarış öylesine çetin ki, şiir yeryüzünü terketmek zorunda kalacak derler. Daha sonraki bölümde bu yargıya yanıt vereceğim. Önce bir yığın yeni buluşun etkileyemeyeceği şiirin iki temel rolü üzerinde duralım.

SÖZCÜKLER İNSAN RUHUNDAN GEÇEN GİZEMLERDİR

Bir gün, deniz kıyısında donuk ve kararmış bronz bir metelik alın. Bir iki dakika, bir avuç nemli kumla (kurusu işe yaramaz) güçlü bir biçimde ovun. Altın gibi bir renk, basıldığı günkü kadar yeni ve temiz bir görünüm aldığını göreceksiniz. Islak kumun metelik üzerinde yaptığı etkinin aynısını şiir sözcükler üzerinde yapar. Hemen hemen şaşırtıcı bir biçimde donuk ve bayağı gibi görünen sözcükleri aydınlatır. Demek ki şiir, dili yeniden yaratan bir şeydir. Bunu bir çok biçimde yapar. Yeni sözcükler biçimlendirir: örneğin teknik ve bilimsel terimler gibi, eskiden yalnızca uzmanların kullandıkları sözcükleri kullanım alanına sokabilir; sıradan sözcüklere yeni anlamlar yükleyebilir, bir yemekdavetindeiki yabancıyı birbirine tanıtan ve aralarında karşılıklı bir yakınlaşma sağlayan iyi bir ev sahibesi gibi, onları önceden asla karşılaşmadıkları sıradan sözcüklerle ilişki içine sokabilir; terimlerin yerinde kullanışlarını geliştirerek değerlerini yükseltebilir. Örneğin Paul Valery deniz kıyısında: "Kireç tozu gibi dalga kayalardan fışkırır." derken bize izlenimlerini aktarır. Toz, dalga, kaya, fışkırmak gibi basit sözcüklerle, ama yeni bir yaklaşımla, bizi ilişki içine sokarak, arasıra şaşırtan, ayaklarımızın dibinde dalgaların bu patlaması duygusuyla bizi bütünleştirir.

Bu sürekli, dili yeniden yaratmanın ortaya koyduğu sonsuz işi anlamak için, sözcüklerin rolünün nasıl bir gerçek olduğunu kendimize sormaktan başka çare yok. Sözcükler insanların iletişim kurmalarına, anlaşmalarına ve birlikte yaşamalarına yarayan temel araçlardır. İnsanlar çok sessiz ya da dili yaratmamış olsalardı basit birer hayvandan başka bir şey olmazlardı. Diğer araçlar gibi, eğer uygarlık tarihi içinde kendi rollerini oynamaları isteniyorsa, özlerini ve durumlarını korumak gerekir. Sözcükleri aldırmazlık ve özensizlikle inceleyen insanlar, doğrusunu söylemek gerekirse, uygar değillerdir. Bir yanıyla şiir, dili özenle, saygıyla ve doğrulukla inceleme sanatıdır.

Bu, şiirsel dilin bütünüyle yaşayan dilden farklı olmasını istemek demek değildir.

BİR ALBATROSA İKİ BİÇİMDE BAKMAK

İmgeleme yetisi sözcüğü beni hem şiirin temel rolünü, hem de yeniden bir dil yaratma kadar önemli rolünü incelemeye yöneltti. Çocukluktan kurtulup gençliğe ilk adımını attığı yaşlarda insan için evren, doğa, insanlar o denli gizemlidir ki, bir bebeğin eline portakal verseniz onu seyreder, yoklar, itekler, düşürür ve yerden alınıp kendisine verilmesi için bağırır: Portakal onun için yuvarlak, renkli, tuhaf kokulu, taşıması güç olan ve ellerini gevşettiğinde bir kedi gibi çekip gideceği yerde, devinimsiz duran güzel bir nesnedir. Böyle bir buluş yapmak için bebek bütün duyularını kullanır: bu, her nesnenin yeniliğinin verdiği ve şaşkına çevirdiği yeni bir dünyayı keşfetmedir. Bir şair, bir bakıma, içinde her zaman şaşırma yeteneği saklı olan bir insandır. Onun imgeleme yetisi sürekli olarak dünyanın güzelliği ve gizemi karşısında hemen heyecanlanan ve gergin bir durumdadır; demek ki, şiir duyularımızı bileyerek, yaşama karşı duyarlı kılarak dünyayı anlamamıza yardım eder.

Oysa dünyayı iki anlama biçimi vardır; kafayla ve yürekle. Bilim, dünyanın gidişi ve nesnelerin doğası vb. üzerine bize bol bol bilgi verir, kafayla anlamanın özel yoludur. Dünyayı incelemenin en iyi yolu olabilir, ama tek yolu değildir. Çok basit bir nesneyi, örneğin bir kuşu, albatrosu ele alalım. Onu iki betimleme biçimi vardır:

(1) Albatros: Uzun eğri gagası ve arka parmağının yokluğuyla tanımlanan, perde ayaklı bir kuş türü.
(2)
Gemi acı su çevrimleri üzerinde kayarken
Durup dururken eğlenmek için tayfalar
Denizlerin kalabalık kuşları,
kendilerini izleyen
Uyuşuk yol arkadaşlarını,
albatrosları yakalarlar.
Bırakılınca tahta döşemeler üzerine
Göğün bu utangaç ve beceriksiz
kralları
Koyulurlar sarsarsın kürek çekmeye
Acınasıdır iri ak kanatlarını iki yana
sallayışları.

Söyleyin şimdi, en iyi betimleme hangisi? Sözlükten aldığım bilimsel olan mı, Baudlaire' in yukarıdaki dizelerinin ortaya koyduğu şiirsel olan mı? İçinizden bir çoğu hemen "şiirsel betimleme" diyecektir. Bilimin işi olguları gözlemek ve açığa çıkarmaktır; şiirin rolü aynı olgularla ilgili sizde bir duygu, tad, koku ve bakış uyandırmaktır.

Her ikisinin kendine özgü amaçları vardır ve karşılığını bulurlar. Ama bu iki betimlemeyi yaparken, şiirde ve bilimlerde ne kadar değişik yöntemlerin bulunduğunu görebilirsiniz. Birinci betimleme çözümseldir, yani albatros duyularımıza sunulan basit bir yaratıkmış gibi incelenir. İkinci betimleme deniz, gök, gemi, tayfa gibi bazı nesne ve diğer yaratıklardan biri olarak albatrosu ve şairin duygularını, acımasını ve kızgınlığını bu görkemli, ama mahpus, acı çektirilen ve küçük düşürülmüş kuşla birlikte bir araya getirir.

EVRENİN DERİNLİĞİ

Bu duygunun önemi şiir ile bilim arasındaki ayrımı gösterir. Bilim basit bir biçimde nesneleri çözümlemekle uğraşmaz, aynı zamanda onları yeniden birbirine bağlamak ve sonuçta arkalarında yatan doğal yasaları açığa çıkarmak zorundadır. Bilgin, olguları yeniden birbirine bağlamak için deneyi, gözlemi ve kuramı kullanır, oysa şair kendi duygularını ve coşkularını kullanır. Bir kuşu betimleyen bilginin heyecan duyması hatalı, aynı heyecanı bir şairin duymaması korkunç olurdu.

O zaman şiirin temel rolü şudur: duygularımız aracılığıyla dünyayı bize tanıtır. Duygularımızı biler, bizi daha canlı ve dolu bir yaşamın akışına bırakır, imgeleme yetimizi çalıştırır ve belleğimizdeki hazineleri zihnimize yerleştirir; şairin duyguları yoluyla canlandırılmış bu göğün utangaç ve beceriksiz kralı görülür görülmez, yalnızlığın büyüsünü oluşturan silinmez izler arasına girecek bilinir.

Bir kişi kaybolduğu ya da polis tarafından arandığı zaman radyoda duyulan türden bir betimleme yapmak kolaydır. Ama bu bir dış betimlemeden başka bir şey değildir ve bu, insanlara (duyguları, davranışları ve kendisini ele veren her türlü küçük özellikleri ve diğer her türlü farkıyla) gerçekten kaybolan kişi olduğunu anlatmayacaktır. Onun iç betimlemesini yapmak size güç gelebilir, öyle ki varlığının en gizli sırlarını biliyor sandığınız bir arkadaş olsa bile. Oysa böyle bir betimleme türünü şiir yaşamın içinde yapar: yaşamın içyüzünü dış yüzü gibi açığa çıkarır ve dostlarınızı ne kadar yakından tanıyor ve seviyorsanız, aynı biçimde dünyayı tanımanıza ve sevmenize yardım eder.

UNESCO'NUN "1980' Lİ YILLARDA GENÇLİK" ADLI RAPORUNDAN. .;

"1980'li yıllarda gençliğin toplum içindeki etkenliği, giderek daha artacaktır. Umutların yok olmasında, verilen sözlerin yerine getirilmemesinde ilk tepki gençlerden geliyor. Okullar, politik partiler, sendikalar ve hükümetler, gençlerin güvenini kazanma açısından gerilemekteler. İşsizliğin eşliğinde enflasyon, gençlerin toplum içinde ikinci sınıf bir varlığa ve tecrite itilmesine neden olmaktadır. Eğer bu durum, gelecek on yıla devredilirse, etkilenecek gençlerin toplumun hemen hemen tüm tabakalarından olacak olmalarından ötürü, büyük patlamalara yol açacaktır. Gelişmiş endüstri ve refah toplumlarında gençler, hala bolluk, gelişme ve ilerleme umutlarıyla yetiştiriliyor. Sorunun dışsal görünümü, ekonomik durgunluk vs. gençlerin bilinçlerine girmekteyse de, son savaştan sonraki her yeni nesil gibi bu genç neslin de durumun kalıcılığı konusunda hiçbir deneyimi yoktur."

"Başta gençlerin işsizliği olmak üzere gençlik konusu, günümüzün üzerinde çok tartışılan bir sorunu haline gelmiştir. İşsizlik sorunu, ya da genç insanların iş piyasasının olarak tanıdığı koşullara uyumu sorunu, önümüzdeki yılların en ciddi sorunudur. Bu sorunu anlama ve çözüm bulmak için, konuya daha geniş bir açıdan bakmak gereklidir. Gençlerin işsizliği, kalkınmış ülkeler ile azgelişmiş ülkelerdeki toplum yapısının temeline dokunur. Bu da gerçekte sorunun dıştan görünüşüdür. Günümüz uygarlığı, bu sorunun geleceğine bağlıdır ve bu sorundan ötürü bir macera halini alabilir..."

"Toplumun ekonomik durgunluğu ve gerilemesinden en önce etkilenen grup olarak gençler, günümüzdeki ekonomik krizlerden payını almış durumdadır. Eğer koşullar şimdiki gibi olmayı sürdürürse, iş piyasasının yakın gelecekte düzeleceğine değgin tek bir belirti yoktur."

Batı Avrupa'da

Gürhan Uckan

GENÇLERİN EL KONULAN GELECEĞİ

"Siz bizim yarınımızı kırıp döktüğünüz için, biz de sizin bugününüzü kırıp döküyoruz!" Stockholm'de bir duvarın üzerine iri kara harflerle boydanboya böyle yazılmış. Zamanımızda gençler, yeniden kıpırtı içindeler. Ülkelerindeki baskı rejimlerine direnen, yaşama haklarını insanlara yakışır bir şekilde kullanmak isteyen gençlerin kıpırdanma nedenleri ortada. Söz konusu, gelişmiş batı ülkeleri olunca durum değişiyor. Öyle ye, örneğin Batı Avrupa'da gençler açıktan ölmüyorlar, arada bir "kaza kurşununa" kurban gidiyorlarsa da birçok baskı ülkesindeki gibi kitlesel cankıyımına uğramıyorlar. Oysa kıpırtı giderek artıyor. 1960'lı yıllardakinden ayrımlı olarak, olaylar üniversite çevreleriyle sınırlı da değil. Yatıştırılması için, yöneticilerin okulları kapatmaları yetersiz olduğundan böyle bir önlem alınmıyor. Çünkü gençlerin başkaldırışı toplumun her eziminde ve her yerde: İş bulma kurumları önündeki kuyruklarda; geceleri kırılıp dökilen vitrinlerin, yakılan çöp kutularının ve taşlanan polis arabalarının bulunduğu sokaklarda; içinde uyuşturucu maddekullanılan genel tuvaletlerde seçim konuşması yapan politikacılara yanıtlanması güç sorular sorulan salonlarda..

Gelişmiş batı ülkelerinin ilerlemesi sürüyor ama toplum içinde belirli toplulukların yaşam seviyeleri geriliyor. Batı Avrupa'da bugün 18 milyon işsiz var; çalışabilir nüfusun yüzde 12'sinin gideceği bir işi yok. Bu insanların giderek artan çoğunluğunu, yaşı 25'in altındaki gençler oluşturuyor. Geleceğe olan güven duygularını yitiren gençler, umutsuzluklarını her olanağı değerlendirerek haykırıyorlar. Protestolar, salt politik toplantı ve yürüyüşlerde, ya da sanat dallarında kalmıyor. Yetişkinlerce en azından garip olarak tanımlanan birçok akım ve moda, doğuş ortamını bu insanlarda buluyor. Örneğin İngiltere'de en aşırı akımlardan olan punkçuluğun yayıldığı en geniş tabakayı, dar gelirli işçilerin ve işsizlerin çocukları oluşturuyor. Genel olarak aileleri alt ve orta tabakadan olan gençler, protestolarını en aşırı gözüken davranışlar ve görünüşlerle yapıyorlar. Karnı aç olduğu için sokağa fırlayan genç ile istediğini kolaycacık edinip, yaşamda ilginç bir şey bulma umudunu yitiren üst tabaka genci, aynı kötü alışkanlıkların kurbanı olabiliyorlar. Sınıfsal hiçbir özelliği ortak olmayan insanlar, toplum dışına itilmekte -aynı yollardan da olsa- ortak bir yazgıya sahip olabiliyorlar.

Kaynakları başka ülkeler için tasarlanan bombaları üretmekte kullanan gelişmiş batı ülkeleri, en büyük bombayı kendi genç insanlarının elkonulan geleceği ile ülkelerinin sınırları içinde üretiyorlar.

2 FRANSA'da 2,5 milyon işsizin yüzde 40'ını 16-25 yaşlar arasındaki insanlar oluşturuyor. Bir tek Paris'te 22 000 kişinin evsiz olduğu ve sokakta yaşadığı biliniyor. Bir zamanların ünlü sokak mutfakları, yıllar sonra yeniden açılmış durumda. Paris'teki Nanterre Üniversite'sinde şimdi polisle çatışmalar çıkmıyor, ülkenin en büyük öğrenci birliği UNEF (Union Nationale des Etudianta Français) üyelerini boykota çağırmıyor ama ülke politikasını kınayan kitlelerin sayısı, her gün daha artıyor. Sokaklara, meydanlara toplanan halk baştakilerden, bir tek ırkçı Güney Afrika'ya satılan silâh ve savaş araçlarının geliri ile çözümlenebilecek işsizlik sorununa acil çözüm istiyor. Binlerce insana onurlu bir yaşam sağlayabilecek kadar büyük paralar, uzak ülkelerin halklarının çevresini zehirliyen atom bombası denemeleri ile havaya atılıyor. Yirmi yıl önce para babalarını "domuz" diye adlandıran çocuklarını paylayan yetişkinler, şimdi emeklilik hakları giderek azalırken, eskisi kadar üretici olmadıkları için işlerinden atılırlarken aynı insanlar için daha ağır deyimler kullanıyorlar.

"Çok şeyi deneyerek öğrenen gençler yarınlarını şimdiden görmek istiyorlar"

İNGİLTERE'nin 3 milyon işsizinden 1 milyondan çoğunu, 25 yaşınaltındaki gençler oluşturuyor. İş arayan ve yaşları 16-24 arası olan gençlerin %16'sı işsiz. "Dazlak kafalılar", "Punkçular", "Moda", "Trendies" gibi çeşitli akımların anavatanı olan İngiltere'degençler, baştaki tutucu hükümetin bile önleyemediği bir patlayışa doğru gitmekteler. Yeryüzünde milyonlarca gencin tutkunu oldukları pop müziği, artık sevda şiirleri değil, yaşamın boşluğunu, bireyin bir tek kendisine güvenmesini, yalnız bugün için yaşanmasını ileten dizeleri seslendiriyor. Öte yandan babaların çocuklarına zalık vermediği ağırlıktaki maden işçiliği için genci ve yaşlısı binlerce işçi, ülke tarihinin en büyük grevini', kimsenin beklemediği bir inatla ve direnişle gerçekleştirdiler. Binlerce işçi çocuğu ve delikanlısı, gelecekte kendileri için daha iyi bir iş umudu olmadığına inanmış olarak, maden ocakları önünde grev gözcülüğü yaptılar. Geçenlerde Londra'nın *The Times* gazetesi, "Üç Gün İçinde 5750 Kişi İşsiz Kaldı!" diye başlık attı. Aynı anda başbakan Demir Leydi, Brüksel'deki kalkınmış batı ülkeleri arasında yapılan ekonomik zirve toplantısında, küçük işyerlerine, giderlerini üçte bir azaltmak için şunları öneriyordu.

"Maaşları en aza indirin; sosyal güvenlik gelirlerini ve iş çevresi güvenliği giderlerini de en aza indirin!" Yani emekçinin gelirini azaltacaksın -enflasyon artıp dururken-, emekli maaşlarını kısacaksın ve "ölen ölür, kalan sağlar bizimdir" diyerek işçileri işyerlerinde kelle koltuk çalıştıracaksın. Ayrıca ülke "onuru" söz konusu diye gönder binlerce genç insanı okyanus ötesine savaşmaya ve yönet ülkeyi koyun güdercesine! Ve genç insanların, görülmemiş bir vahşilikte ve çılgınlıkla futbol stadyumunu kana bulayınca, utanmadan çık televizyon ekranlarının karşısına ve "I'm so sorry!" de! (Çok üzgünüm.) Zamanımızda oyunlar pek açık oynanıyor. Namussuzluğun da raconu kalmadı!

FEDERAL ALMANYA'da işsizlik sorunu, artık bizim boyalı basına bile yansıdı. Geleceğe kesinlikle küsen gençler, Strauss ve benzeri politikacıların peşinde, nazicilik oynuyorlar giderek ciddileşen boyutlarda. Başta bizim emekçilerimiz olmak üzere çok sayıda yabancı emekçi, bir zamanların Yahudileri yerine konuyor. Ülkelerinin topraklarına yerleştirilen nükleer başlıklı füzeleri kınamak isteyen binlerce Alman genci, acımasız saldırılarla hırpalanıyorlar. Amerikan askerlerini korumak söz konusu olunca, istatistiklerden başka bir yerde var olmayan binlerce genç, aparasız büyük önem taşımaya başlıyor.

Güney Afrika'da atom reaktörü kurmaya, İsrail'de paralı asker eğitmeye ve tarihinin en büyük askeri yığınağını komşu ülke Demokratik Almanya'nın sınırında gerçekleştirmeye para ayıran ülke yöneticileri, milyonlarca gencin geleceği konusunda güven verici herhangi bir girişimde bulunmuyorlar.

İtalya'dan Danimarka'ya, İspanya'dan Hollanda'ya dek tüm Batı Avrupa ülkelerinde işsizlik toplumu sarsıyor, insanları sokağa döküyor. Bu durumda Avrupa'nın genç insanları, geleceğe olan inançlarını giderek yitiriyorlar. Artan intihar olayları, sokak çatışmaları, çeteler kurma, uyuşturucu madde kullanma, içki düşkünlüğü bu durumun en önemli göstergeleridir. İnsanlar sevgisizleştikçe, birbirleriyle dayanışmayı da yitiriyorlar. Bu da bireyciliğin artmasına ve gemiyi kurtaran kaptan olma telâşına yol açıyor. Artan teknolojiyi giderek daha az işçiye iş vermekte kullanan egemen sınıflar, tüm sorumluluğu aşırı uçlara yükleyerek ellerini dertten soyuracaklarını sanıyorlar.

3 Genç insanlar, yaşamın en dinamik ögeleridirler. Çabucak yanlışlıklar yaptıkları inancı da, toplumun ikiyüzlü kesiminde yaygınlaştırılan bir havagazıdır. Genç insan acelecidir, çünkü alarm zillerinin çaldığını duymak için, birçok yetişkin gibi kulağına pilli âlet konulmasını beklemez. Yirmi yıl önce Paris sokaklarından kaldırımları söken gençler, belki de bugünün alarmını çalıyorlardı. Vietnam halkı yakın tarihimizin en büyük ve görkemli direnişini yaparlarken ve ABD uçakları, ülkelerini'n gerçekleştirdiği en acımasız saldırıyı yürütürlerken, sokakları yine aynı genç insanlar dolduruyorlardı. Avrupa kıtası, tarihin en büyük askeri yığınağını ve silahlanmasını yaşarken, yine aynı genç insanlar tel örgülerin önünde, hendeklerde, karakollarda, sokaklarda.. yani direniş yapılan heryerde coplanıyorlar, panzerlerin püskürttüğü su ile ıslanıyorlar. Arada bir "yanlışlıkla" vuruluyorlar. Ama yine de, soruna tek kendi boyutlarından bakmayan ve evrensel düşünen bu insanlar, okyanus ötesindeki Nikaragua halkı için yürüyüşler yapıyor, yardım topluyorlar. Diyebiliriz ki gençler, zamanımızın kulağıdır. Zamanı ve toplumu dinlerler ve sözlerini söylemekten çekinmezler.

Evet, az değil belirli bir yaştan sonra düzenin "gereğine" uyan ve yakınlarının ayarladığı işlere yerleşip, eskiden yaptıkları eylemleri "gençlik!..." diye dudak bükerek anımsayan ve resmi makamlarla olan "anlaşmazlıklarını", "pürüz" diye adlandıranların sayısı... Ama bizim sözünü ettiğimiz gençlik, salt biyolojik olarak yaşanılan gençlik değildir. (Yani daha 10-11 yaşındakaranlık bir mahzenin rutubetli, asbestli havasında çocuk işçi olarak işe başlayan ve erken yaşta ölene dek öyle kalan birisi olarak hiçbir zaman 'genç' olamayan insanınki gibi değil.) Sözünü ettiğimiz, uyanıklığı, inancı, dinamizmi ve direnmesi ile genç olan insanlar; yaşamı sağlıklı ve diyalektik açıdan izleyen insanlar. Ellerine kara çantaları alıp, 21 yaşında Dallas'ın JR'ını oynayan insanların nereleri genç yoksa?

Refah toplumları olarak adlandırılan batı ülkeleri, gençlerine güzel bir gelecek sözü veremiyorlar. Çok şeyi deneyerek öğrenen gençler yarınlarını şimdiden görmek istiyorlar. Ortaya çıkan ters ilişki, refah toplumlarının huzur toplumları olmasını engelliyor. Huzursuz bir refah ise, bu deyimden umulan şeyin yerini tutamıyor. Sözünü ettiğimiz ülkelerin yöneticileri, vakit geç olmadan savaş tasarılarını bırakıp, yurtiçinde ve dışında barış çalışmalarına başlamalıdırlar. Halkın hiçbir kesimi, hele hele en üretken çağında olan gençler, daha uzun süre dayanamazlar bir yerlerinden yara alıp durmaya. Elbet bir dur diyen olur ve bu da sanırız hiç işine gelmeyecektir gençlerin geleceklerine el koyanların. ●

Avrupa Gençleri Konuşuyor...

PHILIP, 20, FRANSA:

"Okulu yeni bitirdiğim zaman, uğraşırsam bir iş bulabileceğime inanıyordum. Her sabah yedide kalktığım gibi, iş bulma kurumuna gidiyordum. Çok, çok istekliydim. Oysa şimdi, asla iş bulamayacağım görüşüne alıştım. Çok uyuyor, öğleden sonra yataktan kalkıyorum. İş aramak için merkeze haftada bir kez gidiyorum. İnancımla birlikte, isteğimi de yitirdim artık. Evet, yaşamımı uykuda harcıyorum ama uyanık olmak için bir neden mi kaldı? Bütün gün arkadaşlarımla ortalıkta dolaşıyor, televizyon izliyorum. Arkadaşlarımdan hiçbirinin işi yok ve bu konuda konuşmayı bile kestik. Önceleri annem-babamla tartışırdık. Çünkü beni evde gördükçe, iş sahibi olamayacak kadar tembel olduğumu söylerlerdi. Şimdi gerçeği onlar da kabul ediyorlar; benim asla iş bulamayacağım gerçeğini. Başka kentlerde de iş aradım ama bulamadım. Altı ay Devon'da uğraştım, olmadı. Kız arkadaşım da işsiz. Evlenecek hale geleceğimize asla inanmıyorum."

GUNNEL, 16, İSVEÇ:

"Tatil günlerinden nefret ediyorum. Çok içileceğini biliyorum ve iğreniyorum haftasonu gelince. Herkesin ellerinde dolu dolu naylon torbalarla tekel dükkanlarından çıktıklarını görmek.. Sonra insan oturuyor birinin dairesinde, içiyor da içiyor.. Öff beee... Ve Sören (erkek arkadaşı) giderek daha çok kafayı buluyor. O zaman ben de kendimi kötü hissetmeye başlıyorum. İçimden kalkıp gitmek geçiyor ama yapamıyorum. Ondan çok hoşlanıyorum, bu nedenle de onu orakıp gidemiyorum. Oturup kahınca somurtuyorum. En son yılbaşı gecesi olduğu gibi. Hiç güzel bir gece olmadı. Herkes öylesine sarhoştu ki eşyaları kırıp dökmeye başladılar. Ortalık domuz ahırına döndü. Sören'in yılbaşısını berbat etmemek için bütün gece neşeli numarası yaptım. Bir de haşhaş meselesi var.. Hayır demekle güçlük çekiyorum. İçimden geçmese bile okulda biri yanıma geliyor, "Elimde nefis duman var.." diyor. Bir yandan da gülüp duruyor. Ben, evet mi hayır mı diyeceğimi düşünürken, "Hadi yahu nazlanma, hadi!" diyor. Şimdi artık seçme durumundayım. Haşhaşa devam edersem Sören beni bırakacak. 'Duman' tehlikeli bir şey. Bir bakıma alkolden daha beter. Haftasonu içenler, hafta arası günlerde de mutlak içer değiller. Yine de o yöne bir adım. Ama insan haşhaşa haftasonu alışırsa, hafta arası da arıyor. Alkolden daha kolay alışılıyor yani. Keşke insan hiç on beş, on altı, on yedi yaşında olmasa. Bu yaşlarda arkadaşa çok bağlı kalınıyor. Kendimi birden bokun içinde bulunvermekten çok korkuyorum..."

Venedik'den Bir Barış Esintisi

ULUSLARARASI GENÇLİK TOPLANTISI

Nergis Algün

Akdeniz kıyılarında Eylül ayı eşi benzeri olmayan bir güzelliktir. İnsan, kavuran sıcakları, dinmez yağmurları düşünmeden durup uzun uzun gökyüzünün sonsuz maviliğine bakabilir. Onun için doyasıya yaşamaya bakın bu günleri. Venedik Eylül'de bir başka güzeldir."

Bu sözleri ben değil, Venedik'li bir satıcı bayan söyledi. Akça pakça, güzelim yüzünden nice eylüller okunan bu yaşlı bayana, her nekadar Venedik'in diğer aylarda nasıl olduğunu bilmesem de, hakvermeden edemedim. Dünyanın en güzel köşelerinden biri olarak bilinen bu kent, bu yıl herhalde her zamankinden daha da büyük bir şenlikle girdi eylül ayına. Bir yandan kentin kanalları, meydanları, ünlü San Marco güvercinlerinin kanatları yaz sıcaklığının yerini hafiften ılık bir esintiye bırakmasını neşeyle karşılarken, bir yandan dünya sinemasının 116 ömeğini, film yönetmeni, oyuncu, yazar ve eleştirmenlerini çeşitli ülkelerden çekip birleştiren film şenliği "Mostra" sürerken, bir yandan da kentin berbir köşesinde 25 ayrı ülkeden gelmiş gençlerin Lehçe'den Yunanca'ya İspanyolca'ya, Sırpça'dan Fransızca'ya Arapça'ya Türkçe'ye kadar değişik dillerle şekillenmiş sesleri birbirine karışıyordu. Evlerden, kilise duvarlarına, motor bileti alınan iskele gişelerine dek hemen her yere asılmış onlarca afiş içinde biri göze çarpıyordu hemen: Uluslararası Gençlik Toplantısı.

İtalya'nın Venedik'i de içine alan kuzeydoğu yöresi, Veneto'nun yerel yönetimi ile İtalya Dışişleri Bakanlığı, İtalya Uluslararası Gençlik Yılı Kutlama Komitesi ve Jesolo Kenti Belediyesi'nin işbirliğiyle gerçekleştirilen toplantı, 1-8 Eylül tarihleri arasında Venedik kenti yakınlarındaki Jesolo Lido tatil merkezinde beş kıtadan gençleri kucakladı. Dünya Barış Günü'nde başlayan toplantı, Uluslararası Gençlik Yılı'nın bitimi ile Uluslararası Barış Yılı'nın başlangıcına çeyrek kala, dünya gençlerinin bugünden daha güzel bir yarın hazırlamak için pekçok evrensel sorunu aralarında tartışıp, çözümlere yönelik ortak tutumlar belirlemelerine olanak sağladı.

Burkina'dan Avusturya'ya, Çekoslavakya'dan Hindistan'a, Arjantin'den Avustralya'ya toplam 25 ülkenin gençleri, açılış töreninde belirtildiği gibi "Barış-Dayanışma-İşbirliği-Katılım" temel anlayışı üzerinde yoğunlaşan toplantı süresince on ayrı komisyonda görev alarak, değişik konuları gündeme getirdiler, tartışmalarının sonunda aldıkları ortak kararlar çerçevesinde bildiriler hazırladılar. Değişik ülkelerin kendilerine özgü ulusal, tarihsel, yöresel nitelikleri, farklı ekonomik sistemleri ve bu sistemlerin oluşturduğu değişik deneyimler, değişik bakış açıları zaman zaman belirginleşse de, tüm önerilerin temelinde enternasyonalist bir bakışta birleşildi. Verilen uğraş tümüyle, daha güzel gelecek için yürünecek yolda dünya gençliğinin elele somut adımlar atmasını sağlama amacına yönelikti.

Toplantının yapıldığıyemyeşil tatil köyündeki tabelalar değişik komisyon odalarının yönlerini gösteriyordu: "Bak, işte işsizlik konusunun ele alındığı bir no.lu komisyona buradan gidiliyor" diyordunuz. "İşte şu da, Kitle İletişimi ve Katılım Komisyonu'nun yeri." "Geuçliğin uyuşturucu sorununu tartışanlar şurada toplanmışlar." "Gönüllü hizmetler ve dayanışmanın yeni biçimleri", "Kültür ve Zamanı Değerlendirme", "Kuzey-Güney Dialogu ve Kalkınmanın Ortak Paydaları", "Sivil Savunma", "Ekoloji ve Çevre", "Eğitim ve Bilgisayar Çağında Uzmanlaşma" diye sıralanıyordu öteki komisyonlar. Türkiye bu komisyonlardan beşinde altı kişi tarafından temsil edildi. Ben, diğer bir Türkiye'li arkadaş ve onaltı ülkeden toplam 45 genç ilebirlikte, toplantının politik kapsamı bağlamında en etkin gruplarından, dördüncü komisyonda çabşma olanağı buldum. Arjantin' den Silvia Del Carmen Rodriguez Calvo adh onyedi yaşında bir genç kızın belirttiği gibi, "Günümüzün birincil sorunsalı olan banştan, artık bir sorun değil, bir gerçeklik, bir genel doğru olarak sözedebileceğimiz günlere ulaşma yolunda birleşmek için" oluşturulmuş bir komisyondu bu. Barış Komisyonu.

"Ne öldürmek, ne ölmek istiyoruz"

...İkinci Dünya Savaşı'nın faşizme karşı kazanılan zaferle noktalanmasından bu yana dünya üzerinde kurulan "negatif barış", kırk yılda 20 milyon insanın ölümüne yolaçan bölgesel savaşların sürmesi ile gölgelenirken, yalnızca "savaşın yokluğu" değil, aynı zamanda uluslararası sosyal, ekonomik, siyasal adalet de demek olan "pozitif barış"ı kurma çabası içindeki insanların sayısı da giderek artıyor. Ancak bu artış karşısında, sürekli savaş endüstrisini geliştirmenin yollarını arayan ve bu uğurda yeni yeni yöntemler keşfeden güçler de var. Kısacası belki bugün genel bir savaştan sözedemeyiz ama pozitif bir barış ortamında yaşadığımızı da hiç söyleyemeyiz. Üstelik günümüzde pozitif barışın yokluğu anlamına gelen emperyalist emeller, yeni-sömürgecilik yöntemleri, silahlanma yarışı ve gerginlik, devletlerin özyönetimlerinde ve devletlerarası ilişkilerde anti-demokratik, eşitliksiz uygulamalar sürdükçe, giderek negatif bir banştan sözetmek de olanaksızlaşacaktır. Negatif barış; yayılmacılık, nükleer silah üretimi ve uzayın silahlandırılması gibi konular gündemde kaldıkça sağlanamayacak, insanlar öldürülmeye ve öldürülme korkusuyla yaşamaya devam edecektir...

Barış komisyonuna danışmanlık eden Padova Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dekanı Antonio Papisca'nın açış bildirisinde yeralan ve komisyon çalışmalarının ilk iki gününde hemen tüm üyelerin birleştiği "durum değerlendirmesi" bu tümcelerle özetleniyordu. Yugoslavya Sosyalist Gençlik Hareketi temsilcisi Gordana Juvanic'in dile getirdiği gibi, "Dünyanın en çok silahlandırılmış denizi olan Akdeniz'in çocukları, yaşamlarının her an tehdit altında olduğunu hisseden kişiler olmaktan kurtarılmalıydı." Öte yanda, Burkina'lı Oyoumi Lekougha'ya göre "Pozitif barış için yeni bir uluslararası ekonomik düzen kurulmalıydı. Emperyalist güçlerin geri bıraktırdığı ülkelerin giderek daha da geri kalmaları, sömürülmeleri önlenmeliydi." Toplantı süresinde 45'imiz de sözalıyor, çoğunluk kendi ülkelerimizin gerçeğinden yola çıkarak, ortak amaçta birleşmenin yöntemini arıyoruz. Özellikle demokratik bir yönetimden yoksun ülkelerden gelen delegelerin ortak özlemlerini, halklarının siyasal katılımının sağlanması ve örgütlenecekleri siyasal kuruluşlar yoluyla Uluslararası Barış Hareketi'nde yeralmaları oluşturuyor. Ülkelerin anti-emperyalist dayanışması, hükümetler-dışı örgütler arasında işbirliği istekleri ağır basıyor.

Barış komisyonunda pozitif barışa giden yolların neler olduğu da uzun uzun tartışıldı. Şimdi notlarıma bakıyorum. Beş ana maddede toplanmış öneriler:

...Yeni bir uluslararası ekonomik düzenin kurulması: Bir ülkenin doğal kaynakları ile insan emeğinin bir başka ülke tarafından sömürülmesini önleyecek, kalkınmaya yönelik anti-emperyalist ekonomik işbirliği ve dayanışmaya ortam hazırlayacak bir sistemin oluşturulması,

...Silah ticaretinin ve silahlanma yarışının tümüyle yasaklanması, mevcut silahların azaltılması ve giderek yokedilmesi, militarizme ayrılan paranın dünya halkları arasında ekonomik eşitlik sağlamak yolunda kalkınma projelerine harcanması,

...Dünya ülkelerinin kendi özyönetimlerinde ve diğer ülkelerle ilişkilerinde demokratikleşmelerinin sağlanması, dış siyasal müdahalelere, yayılıncı ve yeni-sömürgeci politikalara son verilerek her ülkenin uluslararası platformda eşit söz hakkına sahip kılınması, hükümetleri demokrasinin gerekli koşullarını yerine getirmeye zorlayacak, militarist baskı rejimlerine sonverecek bir uluslararası "kod"un oluşturulması ve tüm ülkelerin bu kodun yaptırım gücü sınırları içinde yeralmaları,

...Tüm halkların, tüm sınıf ve grupların ulusal ve uluslararası siyasal etkinliklere özgür katılımının sağlanması, örgütlenme hakkının herkes için gözetilmesi, uluslararası anti-emperyalist dayanışma ve Barış Hareketi'nde birleşilmesi,

...Kitle iletişimsel olanakların artırılması, uluslararası haber tekellerinin egemenliğine son verilmesi yoluyla kültürel ve enformatik sömürüye son verilmesi, skolastik barış eğitiminin sağlanması,

askerlik eğitim-öğretimine barış kültürünü oluşturacak sosyolojik, politik, bilimsel, sanatsal ve hümanistik eğitimin verilmesi ve bu eğitimden yararlanmada fırsat eşitliğinin sağlanması.

Komisyon çalışanları arasında, bu yolların geçerliliği üzerinde tam bir görüşbirliğine varıldı. Arada, "Acaba çok mu ütopik şeylerden sözediyoruz?" diye soranlarımız oldu. Oysa, "ölmeye ve öldürmeye razı olmayan" insanların sayısının az olduğunu sanmıyoruz hiçbirimiz. Uluslararası Barış Hareketi'nin ne denli geliştiğini, barış yolunda somut önerilerin, adımların varlığını biliyoruz. İşte bu nedenle, 8 Eylül günü Jesolo sokaklarında elele tutuşarak oluşturduğumuz barış zincirinden "Bir gün kazanacağız, birgün yeneceğiz, üstesinden geleceğiz" şarkısı umutla yükselebiliyor. Bu nedenle, BM Genel Sekreteri Javier Perez de Cuellar'a yazdığımız mektup, "ölmemek ve öldürmemek hakkımızı savunuyoruz" tümcesini içeriyor. Bu en temel hakkın savunulması hiçbir duraksamaya, umutsuzluğa olanak bırakmayacak denli ivedi bir öneme sahip.

Bu ivedilik içinde, hem Birleşmiş Milletler'e, hem de Roma'daki Amerika Birleşik Devletleri ve ırkçı Güney Afrika Cumhuriyeti büyükelçiliklerine gönderdiğimiz yazılarda, ırkçı ve emperyalist politikalara bir son verilerek, dünya barışı için birleşilmesi çağrısı yapıyoruz. Washington yönetimine, Sovyetler Birliği Komünist Partisi Genel Sekreteri Mikhail Gorbaçov'un Ağustos ayı başında ilan ettiği nükleer silah denemelerine ilişkin moratoryuma "hemen" katılması önerisinde bulunuyoruz. 1986 yılı askeri bütçelerinin azaltılması, BM üyesi her ülkede bir Barış Bakanlığı'nın kurulması dileklerimizi sıralıyoruz. 45 gencin önerileriyle oluşan bu mektuplar giderek, tüm dünya gençliğinin ortak özlemleriyle bezenip kağıda dökülüyor.

Ayrılıyoruz/Ayrılmıyoruz

8 Eylül Barış Yürüyüşü, toplantı organizatörleri ile İtalyan hükümeti temsilcilerinin katıldığı bir kapanış oturumunda on komisyonun ortak bildirilerini sunmaları ve delegelerin konuşmalarıyla yapılan toplantı sonrasında, kucaklaşmalar, vedalaşmalar, adres alıp vermeler başlıyor.

Bir yandan son dilekler söylenirken, bir yandan da hafta boyunca devam eden toplantı değerlendirmeleri dinliyor. Avusturya Sosyalist Partisi Klagenfurt Gençlik Örgütü temsilcisi Paul Kutos'la konuşuyorum. Paul ile Barış Komisyonu'nda aynı düşünceleri savunduk. Ortak amaçlarda pekişen bir dostluk kuruldu aranızda. Paul, 12'inci Dünya Gençlik Festivali'ne katılmış, Moskova'daki festival günlerini anlatıyor bana. Füsun Öztürk'ün Yarın'da dile getirdiği coşkuyu, festivale bir delege olarak katılan Paul'den de dinliyorum. "Kuşkusuz, o bambaşka bir olaydı," diyor Paul. Paul, iki etkinliği karşılaştırmadan edemiyor: "Moskova'daki festival bir daha kolay kolay yaşanamayacak denli büyük bir olaydı. 150 ülkenin genciyle biraraya gelip konuşmak, paylaşmak, dayanışmak kolay mı? Buradakinden çok daha büyük bir organizasyon. Gerçekten olağanüstü. Ama şu da var ki, bu toplantıda katılımın azlığına ve organizasyonun sınırlı olmasına karşın, silahsızlanma, anti-emperyalist dayanışma, yeni bir uluslararası ekonomik düzenin oluşturulması, güvenlik ve işbirliği gibi ilkelerde birleşiverdik. Bunlar 12'nci festivalin de ana konularını oluşturuyordu. İlginç değil mi?"

Gerçekten de ilginçti. Farklı kurumlar tarafından, çok farklı boyutlarda düzenlenen iki toplantı, ister istemez dünya gençlerinin ortak sorun, amaç ve özlemlerini çıkarmıştı su yüzüne. İlginç olduğu kadar değerli, anlamlı ve umut verici bir olgu bu.

Hafif bir eylül esintisi Venedik kanallarındaki köprülerin altından süzülüp, gondolları yalayıp, Adriyatik sularına ulaşıyor. Güneye, Akdeniz'e iniyor. Oradan Okyanus'a, tüm kıyılara, tüm karalara doğru püfür püfür üflüyor. Güvercinlerin kanadına takılıp insanların yüzlerini güldürmek için yolculuğa çıkıyor bir barış esintisi. ●

10-17 KASIM ULUSLARARASI GENÇLİK HAFTASI

Her yıl dünyanın dört bir yanında milyonlarca genç 10 - 17 kasım tarihleri arasındaki süreyi Dünya Demokratik Gençlik Federasyonu ve ona bağlı gençlik örgütleri ile birlikte Dünya Gençlik ve Öğrenci Haftası olarak kutluyor.

Günümüzde yaklaşık olarak 100 milyon genci temsil eden, 200'ü aşkın ulusal gençlik örgütünü birleştiren, Birleşmiş Milletler'de temsil edilen DDGF, 1945 yılında, haftanın başlangıç tarihi olan 10 Kasım'da Londra'da toplanan Dünya Gençlik Konferansı'nda kuruldu. Farklı ülkelerden değişik görüşlere, inançlara ve anlayışa sahip tüm demokratik gençlik örgütlerinin ortak mücadele örgütü olan DDGF, bu yapısıyla ilerici gençliğin uluslararası merkezidir.

1945 yılının Kasım ayında yine Londra'da toplanan Uluslararası Öğrenciler Konferansı'nda seçilen uluslararası hazırlık komitesinin çalışmaları sonucu, 1946 yılında Prag'da toplanan Dünya Öğrenci Kongresi'nde 43 ülkenin öğrencileri tarafından Uluslararası Öğrenci Birliği kuruldu. Bugün UÖB'nin bünyesinde 105 üye öğrenci örgütü bulunmaktadır.

1939 yılında Çekoslovakya'nın başkenti Prag'da Nazi işgaline karşı direnen üniversite öğrencileri 17 Kasım'da, Nazi kurşunlarına ve tanklarına karşı tatihe geçecek bir savaşım veriyorlardı. Prag 17 Kasım'da öğrencilerin kanına bulanmıştı. 1946 yılında kurulan Uluslararası Öğrenci Birliği Prag'da 1939 gelişen olaylardan yola çıkarak, 17 Kasım'ı Dünya Öğrenci Günü olarak ilan etti. DDGF bunu daha da genişleterek 10-17 Kasım tarihleri arasını Dünya Gençlik Haftası olarak ilan etti. Artık DDGF ve UÖB tarafından ve onlara bağlı örgütlerce her yıl 10-17 Kasım tarihleri arası gençliğin ulusal ve uluslararası birliğinin somutlandığı günler olarak kutlanıyor. Bugün milyonlarca genci içine alan onların her alandaki somut taleplerini başarıyla savunan, uluslararası gençlik hareketini barış ve demokrasi için mücadeleyle özdeşleştiren DDGF ve UÖB, savaşa, silahlanmaya karşı gençlerin ve öğrencilerin akademik demokratik istemleri için gençliğin uluslararası birliğini oluşturuyorlar.

UÖB 17 Kasım'ın Dünya Öğrenci Günü olarak ilan edilmesinin 45. yılı dolayısıyla yayınladığı bildiride şöyle diyor:

"Büyük askeri harcamalar tek tek ülkelerin gelişmişlik düzeylerine etkisinin ötesinde genel ekonomik ve toplumsal ilerlemeyi yavaşlatacak biçimde, insanlık için ağır bir yüktür. En önemlisi de kapitalist ülkelerde askeri bütçelerin kamu ve eğitim harcamalarından kısıntıya neden olacak biçimde artırılmasından dolayı genç nüfusun genel toplumsal önemi gerilemektedir. Milyonlarca öğrencinin, insanlığı nükleer savaşa doğru götüren her şeye ama her şeye şiddetle karşı çıkışının nedeni budur."

17 Kasım'ın öğrenci günü olarak ilan edilişinin yıldönümü nedeniyle IUS Sekreterliği tüm dünya öğrencilerini kutladı ve güçlerini uluslarının emperyalizme, sömürgecilik ve yeni sömürgeciliğe, apartheid ve siyonizme karşı barış için, uluslararası işbirliği için, bağımsızlık, demokratik ve toplumsal ilerleme ve öğrenci hakları için verdikleri savaşımla birleştirmelerini istedi.

Emperyalizmin saldırı ve baskılarına karşı El Salvador, Nikaragua, Filistin, Lübnan, Namibia, Güney Afrika ve Asya, Latin Amerika ve Afrika'nın diğer ülkelerinde savaşım veren halklarıyla dayanışmaya çağırdı. 17 Kasım 1939 un mirasını koruma çabası bugün gezegenimizde barışın yerleştirilmesi için nükleer tehlikeye karşı verilen savaşımda simgeleniyor. UÖB bunun için ilerici ve barış yanlısı kesimlerin en geniş birliğini sağlamaya ve geliştirmeye çalışıyor.

okuma notları...

Şükrü Erbaş'ın Bitmeyen Şiirleri: Aykırı Yaşamak

A.Çağrı Çınar

Yarın Yayınları en oylumlu şiir kitabını, Üç Kitadan Sesler'i saymaz isek, yeyımladı. Şükrü Erbaş daha önce Yaba Yayınları'ncaçıkartılar Küçük Acılar'a Koşaradım'ı ekledi ve tek bir kitap haline getirdi. Küçük Acılar'ın daha önce yayımlandığını, okunup bir süre gündemde kaldığını göz önüne alınca, Aykırı Yaşamak'ı iki kitap olarak görüp değerlendirmek yerinde olur kanısındayım. Bu nedenle, yazıda her iki kitap ayrı ayrı tanıtılacak, belirgin ayrımlar ortaya konmaya çalışılacaktır.

Üç yıldan fazla oldu Genelev Mektupları Yarın Dergisi'nde bir kaç sayı boyunca yayımlanalı. O günlerden bir de 'Oğlumu Çok Özlüyorum' şiirini anımsıyorum. Şiir dergiye geldiğinde, okuduğumuz zaman hepimiz biraz 'tuhaf' olmuştuk. Üç yıl önce koşullar daha farklıydı. Sonra Sinema Kapıları geldi, daha sonra da başka şiirler. Özellikle Genelev Mektupları çok tartışıldı. 'Şükrü Erbaş populizm yapıyor' diyen şair arkadaşlarımız oldu, ki kendileri artık şiirle ilgilenmiyorlar. Bunun yanında şiirleri seven çoğunlukta idi. 'Dergilerde anlaşılması zor şiirler yayımlanıyor' denilen günlerdi. Genelev Mektupları'nda ise 'anlaşılmayacak' bir yan yoktu. Belki biraz da bu nedenle çok 'tutuldu' bu şiirler. Yalın bir anlatım vardı, duygusallık şiiri zora sokacak kadar yoğun değildi, düşünülmüş, kurulmuş bir uzun şiirdi. Ardından gelen Sinema Kapıları'da, 'şiirde amaç' sözkonusu edilirse, aynı kaygularla yola çıkılarak yazılmış bir şiirdi. Her ikisinde de şair, şiir kahramanlarının eli, gözü, kulağı oluyor, onların yerini alıp anlatıyor onları.

Bu iki uzun şiirde estetik kaygunun pek fazla olmadığını (daha sonra yazılan şiirler de düşünüldüğünde) söylersek sanıyorum ozana haksızlık etmiş olmayız. Bu iki şiirin bir özelliği de, kurulup yazıldıkları için, uzun bir gözlemin ürünü olmaları. Farkedilen bu yoğun gözlem nedeniyle olacak şiirlerde ozanın kendi duygularının, düşüncelerinin fazlaca yer alamadığını düşünüyor insan. Belki eleştirel bir bakışla gözlenleyip yansıtma var. Gözleyip yansıtabilme, o insanları bir yolunu bulup anlatabilme şairin en büyük kaygusu olarak gözükmekte.

Yazının Küçük Acılar'a ilişkin bölümünde yalnızca Genelev Mektupları ve Sinema Kapıları'ndan sözedildiği düşünülebilir. Ancak şurası yadsınamaz, Şükrü Erbaş'ın ilk kitabı yayımlandığında, ozan özellikle bu iki uzun şiiriyle tanınıyordu, özellikle de 'Genelev Mektupları'nın yazarı' olarak biliniyordu. Kaldı ki onun şiir pratiğinin (Koşaradım yayımlanıncaya kadarki 'şiir pratiği' demek belki daha doğru olur) bu iki şiirde somutlandığını söylemek sanıyorum yanlış olmaz.

İkinci kitapta ise ozanın başkalarının yaşamını gözleyip yansıtmak yerine kendisinin de dahil olduğu, yabancı olmadığı bir yaşamı aktarma çabası görülmekte. Artık ozan yazdığı şiirlerin dışında değil. Doğrudan doğruya yaşadığını yansıtıyor.

İkinci kitapta ki 'Kiracılık Üzerine İlenmeler' ile 'Dar Odada Ömürler' Genelev Mektupları ve Sinema Kapıları'nın izinde gibi görülebilir. Ancak bu iki şiir de başta söylediğim gibi, ikinci kitapta var olan 'kendisinin de dahil olduğu bir yaşamı aktarma çabası'nın birer ürünü. Kaba bir yaklaşım sayılabilir ama gerçek şu ki, şair bunları 'kiralık ev aradığı' ve 'memurluk yaptığı' günlerde yazmış olmalı.

İkinci kitabın çok önemli bir ayırım noklası da 'Sevgi Şiirleri' bölümünde ozanın aşktan ve ayrılıktan sözeden şiirlerinin yer alması. 'Aşk' her şairin yazmasını bekleyen bir konu. Çünkü aşk toplumcu şairin şiirini yumuşatan, sevecenleştiren bir olgu. Burada bir şairin hep aşkı yazması anlaşılmamalı kesinlikle. Ancak aşkı da, ayrılığı da en iyi toplumcular yazabilir 'Eğme Kirpiklerini' duyarlılığın en üst boyutlara tırmandığı, kurgu ve biçim olarak da çok yetkin bir örnek. Kıskanılacak bir şiir

İki kitabı, yukarda değindiğim nedenlerle, çok kalın olmasa bile bir çizgiyle ayırmak olası. İlk kitapta özellikle 'Genelev Mektupları ve Sinema Kapıları'n da somutlaşan, kendisinin ait olmadığı bir yaşamı yansıtan şiirler, ikinci kitapta ise elestirsin ya da sevsin, kendisinin de dahil olduğu bir yaşamın şiirleri Ayrıca Koşaradım'da estetik kaygunun iyice sezilmesi ozanın şiirin peşinde sabırla koştuğunu gösteriyor. İkinci kitapta incelikle bilgeliğin yanyatta gelip nasıl şiiri oluştunluğuna tanık oluyoruz. Şiir bilinçle yönlendirilen duyguların ürünü müydü?

Aykırı Yaşarnak'a Şükrü Erbaş'ın bitmeyen şiirleri dedik. İki bölümün en ortak özelliği ise şiirlerin bir çoğunun 'daha da yazılabileceği'. Ozanı yakından tanıyan biri olarak kolaylıkla söyleyebilirim ki, örneğin Genelev Mektupları daha sürebilir, Sinema Kapıları'da öyle. Onda bu potansiyel var. Çünkü yazılan her bir şiirin nesnesi günlük yaşamdır, günlük yaşamı sıkıştırmış götüren memurlar, çocuklar, ev kadınlarıdır. Biliyorum, Şükrü Erbaş bu insanlarının şiirlerinin yazılmakla bitmeyeceğini düşünüp hiçbir şiirini bitirmek istemiyor. Olsa olsa yeni bir şiire başlamak için bitiriyor onları, 'bitirmek zorunda kalıyor'.

Şiirlerinin kaynağı halk ve onun günlük yaşamı olduğu için ve bu kaynak hiç bir zaman kurumayacağı için gerçek şairler bitmeyen şiirler yazacaklardır

Şiir'in, *kendi-için* amacına ulaşması, ozan-okur ilişkisinin bütünleşmesini, yani, ozanın şiiri yaratmasını ve okurun şiiri okuyup yeniden-üretmesini zorunlu kılar. Bu bağlamda, şiir'in iki öznesi söz konusudur: birincisi ozan-özne, diğeri okur-özne. Önce ozan-özne ile şiir ilişkisini inceleyelim.

Ozan-özne ve şiir ilişkisi, dolayımsız olarak, anlatan ve anlatılan bağıntısında gerçekleşir. Anlatan, ya *ozan'dır* ya da anlatılana bağımlı olarak değişkenlik göstererek hemen her şey olabilir. Anlatılan, ozan öznenin,o şiirde, insanlara söylemek istediklerini içerir. Bu ilişki, şiirde, anlatıcı bir kimliğin varlığını gösterir. Ozan-özne, anlatıcı kimlik aracılığı ile şiir örgüsünü kurar, geliştirir. Böyle bir örgüde: olgular, somut *bütünsellikleriyle* ele alınır, soyutlama ancak olguların parçalarını tanımak için yapılır ve onların bilgisi *soyutlamanın yeniden somutlamasıyla* elde edilir; olgular *çok yanlılıklarıyla* ele alınır bu, bütüne ulaşmak için gerekli bir durumdur; olgular *bağımlılıklarıyla* ele alınır, kendi-dışındaki diğer olgularla ilişki ve ilgi dereceleri incelenir, irdelenir, vargılarda ya da yargılarda bulunur; olgular *devimsellikleriyle* ele alınır, olgunun *tarihselliği*, yani dünü-bugünü-yarını göz önünde tutulur; olgular *çelişkileriyle* ele alınır, devimselliği gerçekleştiren çelişkilerdir, sorgulama ve yorumlama böyle bir boyutta önemini ortaya koyar; olgular *değişkenlikleriyle* ele alınır, değişimlerin, başkalaşımların düzeyi bu yolla belirlenir.

Yani, özne-olgu ilgi ve ilişkisinin, öznenin olgunun bilincine varmakla oluşacağı ve bu bilinçlenme ile olguya yöneliminin düzeyini belirleyeceği ve değiştireceği, kendi öznel amaçlarına koşacağı, olgunun da kendini değiştiren özneye etkide bulunacağı ve değiştireceği gerçeği gözden ırak tutulmamalıdır. Böyle bir öznenin bilinci, şiirde, dil aracılığıyla, dilin anlatım olanaklarının aşılmasını ve soy-şiirin yaratılmasını sağlar. Dolayısıyla şiirin bütün parçalarında verilen öz, yalnızca, gerçeklikte hemen doğrudan görünüşe çıkmayan, zorunluluk ve rastlantı ilgi ve ilişkilerinin gerçek eytişimidir; bütün bunları, bireysel ve biricik bir durumda, somut olarak görünür kılmak, ozan-öznenin imgelem gücünün ve söz kıvrımculuğunun bir sonucudur. Bu durumda, şiirin yaratılması, "şiir içeriği" kurgulandıktan sonra, belli bir "şiir biçimine" sokularak gerçekleşir. Şiir, her yapısal bütünlük gibi, belli bir *düzeni* gösterir, içinde birbirinden farklı parçaları bulundurur. Bu yapısal bütünlük, bu parçaların *çokluğuna*, ama *çoklukta birliğine* dayanır.

Oenç şiirimizin bir kısmında var olan, bu bilinçlenme eksikliği ya da yetersizliği, şiiri *salt* bir duygu, bir duyarlık ya da esin olarak görme eğiliminden kaynaklanmaktadır. Bu durum, kendini, soy-şiirden uzak, *olumsuz* anlatıcı kimliklerin şiirleriyle göstermektedir.

Şimdi, kısaca, okur-özne ve şiir ilişkisine göz atalım. Bir şiiri, amaca uygun ve güzel kılan, salt ozan-öznenin yarattığı şiirin nitelikleri değildir kuşkusuz. O şiire yönelen, okuyarak yeniden üreten okur-öznenin bilinci ve duyusal nitelikleri de bir o kadar önemlidir. Eğer, okur-özne, o şiiri, amaca uygun ve güzel olarak kavrayacak bilgilenme ve yetenekten yoksun ise, o şiir hiçbirzaman doğru değerlendirilemeyecektir. Çünkü, şiir'in anlamı, okur-öznenin duyumunun ve bilincinin uzandığı yere-kavrama, algılama, biliş alanlarına- kadar gider.

Şiirin her iki öznesi için yapılması gereken bir saptama da, bilincin ve duyarlılığın insanlığın tarihsel ve toplumsal etkinliği ve eylemine bağlı olarak var olduğudur.

• YARIN

Çizgiler: YAKUP KARAHAN

Üniversite...
YÖK...

ÜNİVERSİTELER SORUNLARLA AÇILDI

EKİM ayı başlarında üniversiteler törenlerle açıldı. Adalet Bakanı Nejat Eldem üniversitelerin 12 Eylül'den sonra güzel törenlerle açılabildiğini belirtti. Açılış törenleri önümüzdeki yıla ilişkin öğrencilerin beklentileri açısından umut verici değildi. Basında öğrenci sorunlarına ilişkin haberler, yazılar sıkça yer alırken yapılan konuşmalarda bu yıl daha az sıkıntılı olacağı söyleniyordu. Başbakan Turgut Özal Ankara Üniversitesi'nin açılışında yaptığı konuşmada Türkiye'nin son beş yılda ne kadar geliştiğini yurt dışındaki dergilerden örnekler vererek açıkladı. Cumhuriyet gazetesi tarafından 12 Eylül'den sonra üniversitelerde yapılan ilk politik konuşma olarak nitelendirilen konuşmasında Tank Somer ülkeyi bölmeye çalışan gafiller olduğunu, harçların ortalığı karıştırmak için eleştirildiğini söyledi.

Üniversitelerin açılış törenlerinde konuşmaların yasak olduğu için öğrenciler yalnızca izlediler. Daha sonra da sorunlarını çözüm bulunması dileğiyle gazetelere, dergilere yazdılar. Bize gelen mektuplardan kısa alıntılar yapmayı sürdürüyoruz.

"Gazi Üniversitesinin bölümlerinden olan Mühendislik ve Mimarlık Fakülteleri tarafından 44. madde yorumlanmış ve rektörlükçe onaylanmıştır. Yorumlama şöyle: 'Birden ikinci defa alan öğrencilerin yeterlilik alıp okuldan ilişiğinin kesilmesi sözkonusu değil. Ancak yeterlilik (vize) alamayan öğrencilerin ilişiğinin kesilmesine karar verilmiştir. Bu karar Mühendislik ve Mimarlık Fakülteleri'nde uygulanmaya başladığı halde diğer bölümlerde uygulanmıyor. Bizler GÜ Karşehir Eğitim Yüksek Okulu'ndan atılan öğrencileriz. Diğer bölümlerde uygulanan bu kararın bize de uygulanmasını istiyoruz."

"Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Felsefenin Menşei ve Felsefeye Başlangıç derslerinde koca biryıl ne yaptık biz diye düşünmeye başladık. Önce kız erkek arkadaşlıklarını ele aldık, bu olay kalorifer bulmak olarak nitelendirildi. Ardından sigara içen kız arkadaşlara kötü gözle bakmak gerektiği öğretildi. Beyaz atlı prenslerin olmadığını öğrendikten sonra evlilik hakkında, doğum kontrolu konusunda dersler aldık. Herkes bol bol çocuk doğurmalıymış. En önemlisi bizlerin geri zekalı olduğumuzu öğrenmemizdir. Felsefe öğrenebilmek bizim harcımız değilmiş. Böyle bocalamalar içinde yarımız vize alamadan döküldü. Aslında burada da bazı düşündürücü şeyler var. Vize notları bir aşağı bir yukarı inip çıkmıştır. Hocamızın bir aralar liselerde okutulan sonra zararlı bulunarak toplatılan kitaptan bazı pasajlar yazanların notları fena sayılmazdı. Başarı yüzdesi 1,5 olan dersi'n başarısızlık yüzdesi 98.5"

"HÜ Hemşirelik Yüksek Okulu Lisans programını 1984-85 öğretim yılı başında kazandım ancak bazı nedenlerle devam edemedim. Okulumuz 1985-86 öğretim yılında ön lisans programı uygulamasına başladı. Benim durumumda olan arkadaşlarla birlikte ön lisans programına kayıt yaptırmak için bir dilekçe verdik. Önlisans programından lisans programına geçiş koşullarının bizim için geçerli olmaması gerektiğini belirttik. Ancak bu dilekçemiz kabul edilmedi. Müdürlüğün hazırladığı ve hertürlü hakkımızdan vazgeçtiğimizi bildiren bir dilekçeyi imzalamak zorunda kaldık. Dilekçe vermediğimizde okulla ilişiğimizin kesileceği belirtildi. İstediğimiz önlisans öğrencilerinin lisans eğitimine geçmek için aşmak zorunda bırakılanları koşulların bizim için geçerli olmaması."

ODTÜ-Öğrenci Derneği Basın Duyurusu

ODTÜ Öğrenci Derneği kurucuları öğrenci sorunları ve dernekler üzerine basına bir açıklama yaptılar. Kurucular açıklamalarında üniversite öğrencilerinin yıllardır sorunlarını ifade edememenin, sorunlarının çözümüne katılamamanın sancısını çektiklerini belirttiler. ODTÜ-ÖD Kurucuları dernekleşmenin kuruluş amacını "Geçmişin tüm acıları omuzlarına yüklenen, sürekli baskı altında tutulan öğrencigençlik, artık kendisini ilgilendiren her konuda söz söyleme, karar alma ve uygulama sürecine katılmak istiyor. Bunun için de, anayasal hakları olan dernek kurma yani akademik ve demokratik işlemler çerçevesinde örgütlenme hakkını yaşama geçirmeye çalışıyor." biçiminde açıkladılar. Bu amaç doğrultusunda çalışmalarına ilişkin şu açıklamayı yaptılar:

"Derneğimiz bu amaçlarla, gönüllü birliktelik temelinde ve içinde bulunduğu yasal çerçeveyle özerk ve demokratik üniversiteye; eğitimin planlanmasından yönetim mekanizmasının en ufak birimine kadar, öğrencisinin, öğretim üyesini ve personelinin aktif katılımının sağlanması ve bu yolla tüm Türkiye'de demokratik merkeziyetçi bir işleyişe sahip üniversite eğitimi sistemine ulaşmaya çalışacaktır. Bu yere ulaşmada atılacak en önemli adımgüncel sorunların bir bir üzerine giderek, kazanılan başarılarla süreç içerisinde aktif katılımı artırarak, derneğimizin tüm ODTÜ öğrencisini kapsamasıdır."

Açıklamalarında öğrencilerin atılma, harç, barınma ve kültürel sorunlarına da değinen ODTÜ-ÖD Kurucuları 44. maddenin öğrenci yararına değiştirilmesi, harçların kaldırılması, yurt sorununa çözüm bulunması ve sosyal ve kültürel faaliyetlerin yaratıcılığı geliştirici biçimde dönüştürülmesi için çalışmalar yapılması gerektiğini vurguladılar.

ODTÜ-ÖD kurucuları, üniversite öğrencisi olmanın sorumluluğunda ve bilincinde olan bir tavrın güçlerine güç katacağına olan inançlarını ve sorunların çözümünün en geniş şekilde öğrencilerin aktif katılımına ve üniversite yönetimiyle iyi niyet ve işbirliğine dayandığını belirttiler.

MÜFÖD Merkezi Açıldı

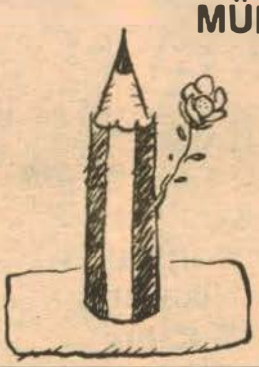

16 EKİM 1985 *tarihinde Ege Üniv. Müh. Fak. Öğrenci Derneği merkezi açıldı. Açılışta konuşan geçici yönetim kurulu başkanı Gülay Unur dernek olayının anlamını belirttikten sonra öğrencilerden gelen soruları yanıtladı. Kalabalık yüzünden bir çok kişinin dışarıda kaldığı açılışta, derneğin gerekliliği, amaçları, nasıl iliye olunabileceği gibi birçok soru yöneltildi. Ayrıca başka okullardaki durum da soru konusu oldu.*□

BİLİM ve SANAT

KASIM (59) SAYISI ÇIKTI!
- **TÜRKÜLERİMİZİN KOCA BEY'İ: RUHİ SU**
- **ÖĞRETMENLERE ÖRGÜTLENME HAKKI: ERDAL İNÖNÜ**
- **EKONOMİ YÜRÜYOR AMA NEREYE VE NASIL: SADUN AREN**

• İmzaları İle:
Varlık Özmenek, Mümtaz İdil, Erendiz Atasü, Server Tanilli, Galip Tekin, Sadun Aren, Türker Alkan, Yakup Kepenek, Tufan Aydın, Sinan Sönmez, İlhan Alkan, Erdal İnönü (Söyleşi: Sezai Kaynak), Reşit Ergener, M.Kemal Göze, Ersen Sansal, Muzaffer İlhan Erdost, Selçuk Alsan, Remzi İnanç, Gürhan Uçkan, Yağmur Adsız, Afşar Timuçin, Mustafa Okan (Söyleşi: İbrahim Sayar)

• Karikatürleri İle:
Ferruh Doğan, Nezih Danyal, Hatay Dumlupınar, Terry Wilkins

BİLİM ve SANAT AYDINLIĞIMIZ
Bilim ve Sanat'a abone olun, dostlarınızı abone yapın
- **Abone : Yıllık 2400,6 Aylık 1200 TL.**
- **Adres : Sümer Sk.36/1-A Kızılay ANKARA Tel: 381166**
- **Dağıtım : Ekin(Merkez)-Nuruosmaniye Cd.9/3-4 Cağaloğlu İSTANBUL Tel: 5276011**

HÜ Beytepe Kampüsüne Ulaşım Paralı Oldu

HACETTEPE Üniversitesi Beytepe kampüsüne ulaşım paralı oldu. Okul yönetiminin 15 Ekim 1985 tarihinde yaptığı duyuruya göre, öğrenciler bundan böyle okullarına gidebilmek için aylık 1650 lira karşılığında edinecekleri kartları kullanarak servis otobüslerine binebilecekler. Öğrencilerden yıllık 105 bin liraya varan rakamlarla alınan harçların öğrenciler için harcanmadığının bir örneği daha... H.Ü.'si öğrencilerin sorunlarına karşı öteden beri duyarsızlığını sürdürüyor. Yıllardanberi yanmayan kaloriferler, birkaç ay önce paralı hizmet yürütmeye başlayan uygulama eczanesi, Beytepe kampüsünde, malzeme yokluğundan çalışamayan diş hekimliği, tüm öğrencilere tek başına hizmet götürmeye çalışan iç hastalıkları hekimi, yemeklerin kalitesizliği...

Sorunlarını iletmek için büromuza gelen öğrenciler paralı öğretime başlandıktan sonra bir de ulaşım için para alınmaya başlanmasının olumsuz bir durum olduğunu ve ulaşımın eskisi gibi parasız sağlanmasını istediklerini söylediler.□

Türkolog Lel Starostov Öldü

SOVYETLER Birliği'nde yaşayan ünlü türkolog Lel Starostov geçtiğimiz eylül ayında öldü (1924-1985) Starostov uzun yıllar Sovyetler Birliği Doğu Bilimleri Enstitüsü Yabancı Diller Kürsüsü'nde başkanlık yapmıştı. Başta Nazım Hikmet'in "Yaşamak Güzel Şey Be Kardeşim" romanı olmaküzere Aziz Nesin, Haldun Taner, ve Fakir Baykurt gibi yazarlarımızın eserlerini rusçaya çevirmişti. Türk dili üzerine önemli yapıtları ve türk yazarları üzerine incelemeleri bulunuyor. Starostov'un topları makale, çeviri, inceleme vb.türü yapıtlarının sayısı yüzü aşıyor. 1977'de yayınlanan ve 48 bin sözcük içeren Türkçe-Rusça sözlük'ün denetçilerinden biri olan Lel Starostov'un Milliyet Yayınları'nda çıkan "Ülke Ülke Çağdaş Dünya Şiiri"nin Rusya bölümünde biri Yesenin'den, diğeri Yevtuşenko'dan olmak üzere iki çevirisi bulunuyor.

Sovyet Türkolog'lar, Starostov'u Türkçeyi en iyi bilen türkolog olarak nitelendiriyorlar.□

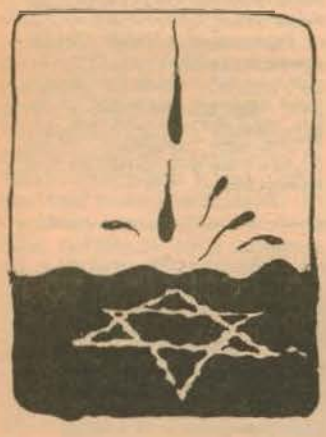

İsrail'in Güvenlik Önlemleri

İSRAİL işgal kuvvetlerine karşı Filistin direnişi, gerek politik ve gerekse askeri alanda geniş boyutlara ulaşıyor. Siyonist otoriteler Filistin halkının büyüyen direnişini kırmayı amaçlayan politikaları iflas edince, Ürdün'lü ve Lübnanlı Filistinlilere ve işgal kuvvetlerine karşı tavır alan gazetelere karşı baskılarını yoğunlaştırdılar. Son olarak da Al-Najah Üniversitesi'ni kapatarak üniversitenin "Öğrenci Konseyi"nden beş temsilciyi tutukladılar.

Uluslararası Öğrenci Birliği (IUS) bu gelişen olaylar üzerine Filistin halkı ve öğrencileriyle dayanışma kampanyası başlattı. Kampanyada, dünyadaki tüm demokratik ve ilerici güçlerin, siyonizmin insanlık dışı politikasına karşı seslerini yükseltmeleri isteniyor.□

AVRUPA'DA IRKÇILIK!

EKONOMİK yaşamın kötüye gitmesiyle birlikte, Avrupa'nın birçok ülkesi'nde ırkçılıkla ilgili olaylar sık sık gündeme gelmeye başladı. Son günlerdeki en önemli olaylar İngiltere ve Almanya da yaşandı.

İngiltere'nin başkenti Londra'da çoğunlukla siyahların ve göçmenlerin yaşadığı Brixton semtinde polisin, "yanlışlıkla" bir siyah kadını vurması sonucu siyah gençlerle polis arasında çatışma çıktı. Çatışmada birçok bina ve 50 otomobil ateşe verilirken, 36 kişi yaralandı, 200 kişi tutuklandı. Olaylar üzerinde İngiltere İçişleri Bakanı Douglas Hurd, Cherry Groce'un yanlışlıkla vurulmasından duyduğu üzüntüyü dile getirerek olayla ilgili soruşturma açılacağını belirtirken, iktidardaki Muhafazakar Parti parlementerlerinden Tony Marlow, "İngiliz vatandaşlarının verdikleri vergilerle İngiltere'de yaşayan siyah göçmenler şayet bu ülkede yaşamaktan memnun değillerse, başka bir yerde yaşayabilirler" dedi.

Marlow'un demeci "Teacher hükümeti ekonomik politikasına tepkileri başka noktalarda yoğunlaştırmak için ırkçılığı üstü kapalı olarak destekliyor." yönündeki yorumlara yolaçtı.

Bu arada İngiliz basını, kent içi bozulma ve siyahların sorunları konusunda hükümetler'in köklü önlemler alamadığını, çözümler yerine raflarda tozlanmaya terkedilen ayrıntılı raporlar hazırlattıklarını bildiriyor.

Almanya'nın Frankfurt kentinde ise 5 bin göstericinin, "Almanya'nın Ulusal Demokratik Partisi"(NPD) kurultayının yapıldığı binaya yürümesi sırasında, bir göstericinin polisin basınçlı su aracı tarafından ezilmesi sonucu çıkan çatışmalar 16 kente yayıldı. Çatışmalar sırasında 270'den fazla kişi tutuklandı ve milyonlarca mark maddi zarar meydana geldi.

Polis aracı tarafından ezilen Günter Sare'nin annesi Frankfurt polisine karşı dava açtı. Avukat basınçlı su sıkan polis aracının şoförünün, Günter Sare farların ışığında açık seçik göründüğü halde geza bastığını söyledi.

Federal Almanya'da Neo-Nazilerin resmi partisi NPD'nin yıllık kurultayı 1970'lerin başından bu yana her yıl, zaman zaman kurultaya katılanların yüz kat'ı kalabalığında karşı gösterilerle engelleniyor.□

Kontraların Nikaragu'adaki Suçları

1981'den bu yana CIA'nın örgütlediği ve finanse ettiği Kontralar

- 7953 sivili öldürdüler, yaraladılar ve evlerinden attılar,
- 6300 çocuğu kimsesiz bıraktılar,
- 141 bin çiftçiyi topraklarından sürdüler,
- Okulları, tarım kooperatiflerini ve işyerlerini yıkıp, köprü ve depoları havaya uçurarak, ekimlik tohumları mısır hasatlarını yakarak bir milyar dolardan fazla zarara yol açtılar.

27 Ocak 1985'de Nikaragua devlet Başkanı Daniel Ortega şöyle diyordu

"Düşmanlarımızca 'özgürlük savaşçıları' ilan edilen contralara giden her bir dolar Nikaragua halkının acılarını artırmaya yaramaktadır. Barış için verdiği savaşımda ve kazanımlarını koruma yolunda Nikaragua halkı kendini savunmayı da öğrenmektedir. Çünkü tehlikeli düşmana karşı koyabilmenin tek yolu budur."□

"Annelere Ateş Etmeyiniz"

12. ULUSLARARASI *Gençlik ve Öğrenci Festivali'nin onur konukları olan kadınlar, "Annelere Ateş Etmeyiniz" başlıklı bir açık mektup yayınladılar. Nikaragua'da, Contra'ların Sadinista halk ordusunda asker olan çocuklarıyla görüşmeye gelen kadınlara ateş açarak dokuz kadını öldürüp yirmisini yaralamalarını protesto amacıyla kaleme alınan mektupta insana hayat veren kadına, anneye "el kaldırma"nın her zaman utandırıcı bir suç sayıldığına dikkat çekildi.*

BM tarafından ilan edilen Kadın Yılı'nın onuncu yılında Amerikan yönetiminden Nikaragua'ya yönelik ve kurbanlarını daha çok kadın ve çocukların oluşturduğu devlet terörizmi politikasına hemen son vermesi istenilerek şu satırların altı çizildi:

"Bizim kalplerimizi kin dolduruyor. Sarsılan bizler kendimize soruyoruz: Buna benzer suçlar neden bizim çağımızda işlenir hale geldiler? Şundan eminiz ki, yalnızca bütün bunlar Amerikan emperyalizminin doğrudan onayı ile gerçekleşmektedir... Sorumluluk, CIA'nın kiralık çetelerine yüklenmelidir."

Mektubun altında UDKB Başkanı Frida Braun (Avusturya), Sovyet Kadınlar Komitesi Başkanı Valentina Tereşkova (SSCB), Uluslararası Irkçılık ve Apartheid Suçlarını Soruşturma Komisyonu Genel Sekreteri Polett Pirson Mati (Belçika) Küba KPMK Üyesi Melba Hernandes Mariette Stenius (KTBA), Finlandiya Parlamento Üyesi ve Finlandiya Barış Taraftarları Derneği Başkan Yardımcısı'nın imzaları da yer alıyor.□

NERGİZ (ÖYKÜLER)
VE O GÜZEL KADININ ÇOCUKLARI (ROMAN)
BURHAN GÜNEL
KEREM YAYINLARI - PK. 371 KIZILAY - ANKARA
DAĞITIM : ADAŞ — CEMMAY — DATİÇ

LİBERYALI ÖĞRENCİLERLE DAYANIŞMA

ULUSLARARASI Öğrenci Birliği (IUS), Liberya Üniversitesi ve Liberyalı Gençlerle Dayanışma Kampanyası nedeniyle diğer kuruluşlardan ve gençlerden, kendi dayanışma çabalarını anlatan mesajlar alıyor.

IUS Sekreterliği tüm üyelerinin ve diğer kardeş kuruluşların, Liberyalı öğrencilerle dayanışma kampanyasına yoğun biçimde katılmalarını istiyor.□

NOBEL BARIŞ ÖDÜLÜ

OSLO (YARIN) *Bu yılın Nobel Barış Ödülü, "Nükleer Silahlara Karşı Doktorlar" adlı uluslararası örgüte verildi. Norveç Parlamentosunca seçilen Nobel Barış Ödülü Komitesinin 11 Ekim günü yaptığı açıklamada,* Bernard Lown *adlı Amerikalı ve* Jevgeny Tjasov *adlı Sovyet doktorunun öncülüğündeki örgüte yılın Nobel Barış Ödülünü vermeyi uygun gördükleri belirtildi. Nobel Barış Ödülü Komitesi başkanı Egil Aarvik, "Doktorların örgütünün çokönemli bir görevi yerine getirmekte olduğunu ve olası bir atom savaşının korkunç sonuçlarını açıklamakla çok yararlı bir çalışma yaptığını," söyledi.*

1980 yılında kurulan örgütün, 41 ülkeden 145 000 doktor üyesi var. Profesör Bernard Lown ile Jevgeny Tjasov bu örgütün kurulmasına öncülük etken ve ülkelerinde olduğu kadar, uluslararası planda da saygınlık kazanmış iki bilim adamı. Birbirine zıt iki ülkenin vatandaşı olmaları, onların birlikte çalışmalarını güçleştirmediği gibi, daha da kolaylaştırdığı biliniyor. Nitekim her iki bilim adamı da ödülü alma haberini, Cenevre'de, ABD-Sovyet silahsızlanma görüşmelerinde etkili olmak için bulundukları sırada öğrendiler. Önce şaşırıp sonra sevindiklerini açıklayan her iki doktor, Nobel Barış Ödülü'nün çalışmalarını güçlendireceğini belirttiler.

Anımsanacağı gibi daha önce Kissinger, Begin gibi kişilere verilerek saygınlığından epey şey yitirmiş olan Nobel Barış Ödülü, geçen yıl kara rahip Desmond Tutu'ya verilmişti. Bu yılın 99 adayı arasında, Güney Pasifik'i nükleer silahlardan arındırmak için büyük çaba harcayan Yeni Zelanda başbakanı David Lange ile Band Aid projesinin başlatıcısı Bob Geldof da vardı.

Öte yandan, "ALTERNATİF BARIŞ ÖDÜLÜ" olarak adlandırılan ve İsveç'in Dagens Nyheter ve Danimarka'nın Politeken gazetelerince verilen ödül, bir süre önce Fransa'da başlatılan "TOUCHE PAS AMON POTE" (Arkadaşıma Dokunma) adlı ırkçılığa karşı örgüte verildi. Kısaca "S.O.S. Irkçılık!" olarak fransız gençler tarafından başlatılan ve kısa süre içinde tüm Avrupa'ya yayılan bu eylemin simgesini, dur işareti ve ateren ve yahoya takılan bir el oluşturuyor. Her ülkenin kendi dilinde hazırlanan bu rozeti Avrupa'nın hemen her köşesinde görmek olası. Her iki gazetenin birlikte yaptığı açıklamada bu eylemin, Fransa'da Le Pen'in başı çektiği yeni faşizme karşı çok etken bir şekilde karşı çıkmayı başardığı ve içinde bulunduğumuz on yılın en önemli politik akımı haline gelmekte olduğu belirtiliyor. ●

Yurtiçi'nden

DEĞERLİ BİR ÇALIŞMA

Muğla Sanat ve Kültür Şenliği

GEÇTİĞİMİZ 26 - 30 Eylül tarihleri arasında 11.Muğla Kültür ve Sanat Şenliği gerçekleştirildi. Muğla Belediyesi'nin girişimleriyle düzenlenen şenliğe YARIN da "İşçi Portresi" fotograf sergisiyle katıldı.

Şenliğin özelliği ülkemizde az rastlanan bir örnek olarak belediyenin kültür ve sanat etkinliklerine sahip çıkması, desteklemesiydi. İyi bir organizasyonla etkinlikler için gerekli yerler sağlandığı gibi, şenliğe katılanların tüm yol, yemek, barınma gereksinimleri belediyece karşılandı. Bir kültür ve sanat şenliği düzenlemenin gerektirdiği sorumluluk anlayışla, uzun süredir ve ciddi olarak hazırlanmanın sonucunda bazı beklenmedik aksaklıklara karşın şenliğin gidişi olumluydu.

Şenliğin en belirleyici ve diğerlerinden ayıran özelliği kültür ve sanat festivali olmanın tutarlılığını taşımasıydı. Müzik, tiyatro, edebiyat, görsel sanatlar gibi çok değişik alanlarda bu bütünlük farkediliyordu.

Ayrıca belediyenin yaptıracağı tesislere ilişkin mimari tasarım çalışmaları da dikkatleri çekti. Bir süredir yapılan çalışmaların sonuçları şenlik sırasında sergilendi. Muğlalı mimarlar Cengiz Bektaş'ın koordinatörlüğünde çalışıyor ve ortaya çıkan gelişmeler halkla tartışmaya açılıyor. Uygulama bu aşama geçtikten sonra başlıyor.

Bu bütünlük içinde "İşçi Portresi" sergisi de olumlu bir yer oluşturuyordu. Sergi'nin şenliğe son anda katılmasına ve şehrin merkezinde olmayan bir yere alınmasına rağmen ilgi doyurucuydu. Özellikle Muğlalı işçilerin yakın ilgisi sergiye bambaşka bir tad katti.

Sergiyi izleyenlerin izlenim defterine yazdıklarının bir kısmı şöyle:

"Biz işçileri bu portrelerle büyülten siz "Yarın" dergisine saygılar."

"Emekçi olduğumuzu bize hatırlatıyor, her zaman bizleri birleştiriyorsunuz, saygılar."

"Emeği yaratan bizim nasırlı ellerimizdir. Tüm dünyada ben varım. Latin Amerika'da, Orta Doğu'da. Çünkü ben işçiyim, özgürlük ellerimle yazılır. Karayolları emekçileri" Yarın'ın 5. yılını kutlar."

Dileğimiz Muğla Şenliği'nin ve bu türden şenliklerin yetkinleşerek yaygınlaşarak sürmesi. □

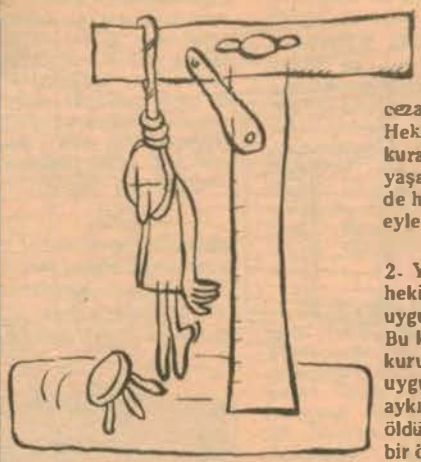

TÜRK TABİPLERİ BİRLİĞİ

İDAM CEZASI KALDIRILMALIDIR!

TÜRK Tabipleri Birliği Merkez Konseyi 28.9.1985 tarihinde yaptığı toplantısında, son günlerde kamuoyunda yoğun bir biçimde tartışılan "idam cezaları" konusunu tıp meslek ahlâk kuralları açısından inceledi ve iki önemli nedenden ötürü hekimleri ölüm cezasına karşı olduklarının kamuoyuna açıklanmasına ve ölüm cezasının Türk Ceza Yasasından kaldırılması için Türkiye Büyük Millet Meclisine, Hükümete ve Cumhurbaşkanlığı Makamına başvurulmasına oybirliği ile karar verdi.

1- İdam bir bakıma, cezadan çok ilkel bir intikam duygusunun tatminidir. Kutsal olan "hayat" kavramına ters düşer. Bu nedenle gelişmiş olan toplumlar idam cezasını yasalarından çıkarmaktadır. Hekimlik mesleğinin temel ahlak kurallarından birincisi insanları yaşatmak olduğuna göre, hekimlerin de hayatı sona erdirecek olan her eyleme karşı olması doğaldır.

2- Yürürlükteki yasalarımız hekimlere, idam cezasının uygulanmasında görev vermektedir. Bu konuyu tartışan meslek kuruluşlarının görüşü bu uygulamanın tıp meslek ahlakına aykırı olduğudur. Hekim bir öldürme işleminde yeralmamalı ve bir ölüm olgusunun "izin vereni" ve sonucun pasif bir bekleyicisi durumunda olmamalıdır. Dünya Tabibleri Birliği de 1981 yılında toplanan 34. Asamblesinde hekimlerin, ölüm cezasının uygulanmasında görev almalarının meslek ahlakına aykırı olduğu konusunda bir bildiriyi kabul etmiştir.

Kan davasının güdülebildiği bir toplumda yaşayanlar, kültürlerinin baskısı ile idam cezasının savunucusu olabilirler. Türkiye çağdaş uygarlık düzeyinde en ileri aşamada olmağa karardı bir ülke olduğuna göre, Milletvekillerimizin geleneksel baskıların etkisinden kurtularak ölüm cezasını yasalarımızdan çıkarmalarını ve Cumhurbaşkanımızın da bu gelişmeyi desteklemesini diliyoruz ve bekliyoruz.

Türk Tabipleri Birliği
Genel Başkanı
Prof. Dr. Nusret Fişek

Ü. N. Fişek

Rahmi Saltuk Ankara ve İstanbul'da Bir Dizi Dinleti Sundu

GEREKLİ izinler verilmediğinden uzun süre ertelenen Rahmi Saltuk'un konserleri Ekim ayı içinde İstanbul Şan Tiyatrosu ve Ankara Çağdaş Sahne'de gerçekleştirildi. Uzun süren bir bekleyişten sonra sağlanabilen izinlerin sevindirici, büyük halk sanatçısı Ruhi Su'nun ölüm haberiyle gölgeleniyordu. Rahmi Saltuk, uzun yıllar öğrencisi olduğu, son programı için de yardım ve önerilerini aldığı Ruhi Su'yu yitirmenin acısıyla sahnelere çıktı. Programını değiştirerek O'nun türkülerini izleyicileriyle hep birlikte seslendirdi. Konserlerden önce, sanatçı için bir dakika saygı duruşunda bulunuldu.

Özellikle genç izleyicilerin büyük ilgi gösterdiği dinletilerde Rahmi Saltuk, Ruhi Su'nun eserlerinin yanısıra Feyzullah Çınar'dan, Aşık Veysel'den, Kul Himmet'ten ezgiler sundu, Hasan Hüseyin'in, Ahmed Arif'in dizelerini seslendirdi.

Fotograf: ALPER FİDANER

TİYATRO'DAN

ÇALIŞMALARINI *Amsterdam'da sürdüren* **Öngören Tiyatrosu** *Gençlik Projesi adlı bir çalışma başlattı. Çalışmalar süresince oluşturulacak grupların gençlik sorunları üzerine hazırlayacağı skeçler her ay belli merkezlerde seyirciye sunulacak. Önümüzdeki yılın başında ise hazırlanan tüm skeçler bir araya getirilerek kabare türünde bir oyun olarak hazırlanacak. 1985* **Gençlik Yılı** *nedeni ile hazırlanan bu çalışmaları sanatçı Meral Taygun yönetiyor.*

Göçmen işçilerin aktüel sorunlarını ve geri dönüş konusunu espirili bir tarzda anlatan **Arafta Kalanlar** *adlı oyun 15 Eylül'den beri sergileniyor. Oyunun yazar ve yönetmeni Yılmaz Onay. Ayrıca geçtiğimiz sezon Meral Taygun tarafından sahneye konan Bertolt Brecht'in* **Faşizmin Korku ve Sefaleti** *adlı oyunu oynamaya devam ediyor.*

KARTAL *Sanat İşliği Tiyatrosu çalışmalarını Yılmaz Onay'ın yazdığı* **Şarkılarımız Ölmesin** *isimli çocuk oyunuyla sürdürüyor. İsmail Işılsoy'un yönettiği oyunun müziklerini Tüğay Başar hazırlıyor.*

Topluluk, öle yandan bir uçak kazasında sağ kalan bir kaç yolcunun, açlık karşısında, yaşamak için "insan eti yemek yememek" tartışması çıkış noktası alınarak, toplumdaki kimi kesimlerde kemikleşmekle olan insana yabancı bireyci yapılanmalara güncel bir eleştiri sunmayı amaçladığı "Et" adlı oyunun çalışmalarını sürdürüyor. Topluluğun bu sezon sahnelemeyi amaçladığı diğer oyun Henrik İbsen'in **Halk: Düşmanı** *adlı oyunu.*□

BİZİM TİYATRO *Barry Collins'in "Yargı" adlı oyununu Zafer Diperi'in yönetiminde sergiliyor. İkinci Dünya Savaşında tutsak edilerek bir manastıra susuz ve yiyeceksiz diri diri gömülen yedi askerin, gerçek bir olaydan alınma yaşam öyküsünün anlatıldığı oyunun ilk gösterim tarihi Aralık 1985...*

— Özgün müziklerini Reyman Eray'ın hazırladığı Hakkı Özkan'ın **Pilli Bebek** *adlı çocuk oyunu ve Haluk Şevket Ataseven'in yönlendirdiği* **Duygu Eğitimi Gösterileri** *Bizim Tiyatro'nun değer etkinlikleri...*

DENİZLİ TİYATROSU *M. Sadık Aslankara'nın yöneteceği Turgut Özakman'ın* **Duvarların Ötesi** *adlı oyununu sergiliyor. Oyunun müzik yönetmeni Oğuz Öz.*

Kent-Koop'un Karikatür Yarışması Ödülleri Açıklandı

KENT-KOOP'un 6. kuruluş yıldönümü nedeniyle düzenlenen "Genç İnsan ve Çevresi" konulu karikatür yarışması sonuçlandı.

Tan Oral, Nezih Danyal, İsmail Gülgeç, Kamil Masaracı, Hatay Dumlupınar ve Fatma Ergün'den oluşan seçici kurulun değerlendirmesi sonucunda;

Birincilik Ödülünü *Cemal Arığ* (Elazığ)

İkincilik Ödülünü *Sefa Sofuoğlu* (Adana)

Üçüncülük Ödülünü *Enver Malkoç* (Karabük) aldılar

Atay Sözer (İstanbul), *Harun Yavruoğlu* (Trabzon), *Cem Koç* (İzmir), *Hakan Boyav* (İzmir), *H. İbrahim Yıldırım*'ın (İzmir) mansiyon aldığı yarışmaya katılan ve ödüle değer bulunan eserler 18 Ekim'de Ankara Güven Park'ta çadır içensinde sergilendi.□

ADA

ADA YAYIN VE MÜZİK PAZARLAMA

DAĞITIMINI YAPTIĞIMIZ KASETLER
- EZGİNİN GÜNLÜĞÜ
- MOZAİK
- GRUPÇAĞRI (Çıkacak)

YUNAN FOLK VE POP MÜZİK KOLLEKSİYONU
- MAMA MOUSKOVRİ
- VICKY LEANDROS
- MELİNA MERCOURİ
- MİKİS THEODORAKİS
- MARİA FARANDOURİ
- MANOS HADJİDAKİS
- PETROS PANDOS
- İRENE PAPAS
- Orjinal Plaklar
- Müzik Kitapları
- Süreli Yayınlar
- Hediyelik Eşya
- İthal boş kaset çeşitleri

AMERİKAN FOLK VE COUNTRY MÜZİK KOLLEKSİYONUNDAN SEÇMELER
- JOHNY CASH
- PETE SEEGER
- JAMES TAYLOR
- NEİL YONG
- DON WİLLİAMS
- JOAN BAEZ
- DONOVAN
- EMMYLOU HARRIS
- BOB DYLAN
- LEONARD COHEN
- JOHN DENVER
- BELAMY BROTHERS
- PAUL SİMON

KOLLEKSİYONUMUZUN DİĞER ÇEŞİTLERİNDEN SEÇMELER
- GEORGES MOUSTAKI
- VİCTOR JARA
- İNTİ-İLLİMANİ
- FACİO SANTİLLAN
- PACO PENA
- CHICK COREA
- İWAN REBROFF
- EDİTH PİAF
- BOBMARLEY
- PACO DE LUCİA
- RAVİ SHANKAR

Zafer Çarşısı No. 27 Yenişehir-Ankara Tel: 31 50 63

İlker Maga'nın sergilenmeye değer görülen fotoğrafı

AFSAD'DA AYIN FOTOĞRAFI

AFSAD'ın düzenlediği Ekim '85 Ayın Fotoğrafı yarışmasında Fatih Çakmakçı'nın fotoğrafı birinci oldu. "Tatil" konulu yarışmada Mehmet Gökağaç'ın yapıtı ikinciliği alırken, Gülümser İşçelebi'nin yapıtı üçüncü oldu. Yarışmanın seçicisi Ahmet Tolungüç, İlker Maga ve Alper Fidaner'in birer, Ünal Çınar'ın iki fotoğrafını da sergilenmeye değer buldu.

YILIN BASIN FOTOĞRAFLARI SERGİSİ 1985

AFSAD, ilki geçen yıl düzenlenen Yılın Basın Fotoğrafları Sergisi'nin ikincisini *1986 yılı başında gerçekleştirecek.*

Yılın Basın Fotoğrafları Sergisi ile, geçen bir yılın belgelenmesinin ve fotoğrafların izleyicilere sunulduktan sonra arşivlenerek gelecek için korunmasını amaçlandığı bildiriliyor.

Üç ilde açılması planlanan sergide, izleyicilerin oyları ile yılın en iyi basın fotoğrafları belirlenecek.

Yayın organlarında çalışan fotomuhabirlerinin katılabildiği sergiye son fotoğraf gönderme tarihi 30 Aralık 1985 olarak belirtildi. Sergiye katmak isteyen fotomuhabirlerinin 18x24 ya da 20x30 boyutunda en çok 8 fotoğrafı AFSAD'a posta ile ya da elden ulaştırmaları gerekiyor.

Sorun Yayınları

Kuruluşunun onuncu yılında sunar:

Boyacı Ahmet Sok. No: 12/307
Çemberlitaş-İst.
5112455

★

V. İ. Dobrenkov

ERIC FROMM'UN ve YENİ-FREUDÇULUĞUN ELEŞTİRİSİ

★

Sırrı Öztürk

İLERİCİ YAYINCILIĞIMIZIN SORUMLULUĞU

Dağıtım: İstanbul, CEMMAY
Ankara, ADAŞ - İzmir, DATİÇ
Cumhuriyet Kitap Kulübü (160)

"KENT VE GENÇLİK" FOTOGRAF SERGİSİ AÇILDI

AFSAD ile Kent-Koop'un birlikte düzenlediği "Kent ve Gençlik" Konulu fotoğraf sergisi 18 Ekim'de Ankara Güvenpark'ta kurulan çadırda açıldı. Sergide AFSAD üyelerinin 50 fotoğrafı yeralıyor.

4. İSTANBUL ULUSLARARASI FOTOGRAF YARIŞMASI SONUÇLANDI

İFSAK'ın iki yılda bir düzenlediği Uluslararası Fotograf Yarışması'nın *dördüncüsü sonuçlandı. Siyahbeyaz baskı, renkli baskı ve saydam (dia) dallarında düzenlenen yarışmaya 41 ülkeden 781 fotoğrafçı 3645 yapıt ile katıldı.*

Mehmet Bayhan, İsa Çelik, Ahmet Öner Gezgin, Sabit Kalfaoğil ve Cengiz Karlıova'dan oluşan seçici kurulun yaptığı değerlendirme sonucu önemli ödüllerden olan Fotograf Sanatı Uluslararası Federasyonu (FIAP) Altın Madalyasını siyahbeyaz baskıda Valery Fedorenko (SSCB), *renkli baskıda* Manfred Kriegelstein (F. Almanya), *saydamda* Joachim W. dettmer (F. Almanya) *kazandı.*

Yarışma sergi ve gösterisi Fotograf Günleri *etkinlikleri içinde 2-15 Aralık tarihleri arasında İstanbul Atatürk Kültür Merkezi Büyük Sergi Salonu'nda gerçekleştirilecek ve başarılı fotoğraflardan oluşan bir katalog hazırlanacak.*

BİRLEŞİK ALMAN İŞÇİLERİ İŞGÜVENLİĞİ İÇİN GREVDE..

PETROL - İŞ üyesi Birleşik Alman İlaç Fabrikası işçileri 17 Eylül 1985 günü "İşgüvenliği" istemi ile greve başladı.

440 işçi, işten çıkarmayı kolaylaştıran, amacı dışında uygulamaya açık olan 17/2 ve 13. maddelere karşı Disiplin Kurulu'nda işçilerin ağırlıklı olarak söz sahibi olmasını istiyor.

İşçiler, işgüvenliği sağlanmadıkça öteki maddeleri görüşmeyeceklerini belirtiyor.

Grev nedeniyle Petrol-İş sendikasına ülke içinden ve dışından dayanışma mesajları geliyor.

İşçiler, işgüvenliği sözleşmeye girmedikçe .grevi sürdürmeye kararlı olduklarını belirtiyorlar.

Güvenilir, güçlü kuruluş

ETKİN DAĞITIM

İstanbul, Ankara, İzmir, Adana'da yaygın kitapçı ve bayii dağıtımıyla ve 33 il, 40 ilçe çevresindeki kitapçı dağıtımıyla, süreli yayınlar dağıtımında ülke düzeyinde tek isim

DAĞITIMINI YAPTIĞIMIZ DERGİLER:

Bilim ve Sanat	Viedo Magazin
Yarın	Video- Haber
Varlık	Fotograf
Gün	Su
Yapıt	Briç
Günümüzde Kitaplar	Buket
Mülkiyeliler Birliği	İmece
Müzik Ansiklopedisi	Uçurum
Stüdyo İmge	Mor Göçük
Bilgisayar	Sanat Rehberi
Bilişim	Folklor
Eğitimde Bilgisayar	Halk Kültürü
Bilgi İşlem	İnsan ve Kâinat
Mikroprogram	Fenerbahçe Spor

Merkez (İstanbul): Nuruosmaniye Caddesi, Yavuz Apt. No:9, Kat :3 - 4, Cağaloğlu (527 60 11)
Şube (Ankara): Sakarya Caddesi, Dinyazın Pasajı Alt Kat No: No:25 Kızılay
Şube (İzmir): 847. Sokak, Büyükbeyler İşhanı, No: 8/310, Konak

KUZEY YAYINLARI

KUZEY

KUZEY YAYINLARI
Atatürk Bulvarı 103/68
Kızılay - Ankara

Berke Vardar
AYDINLANMA ÇAĞI FRANSIZ YAZINI

N. Çernişevski
NASIL YAPMALI
Çev. Mazlum Beyhan

B. Wolfe
DEVRİMİ YAPAN OÇ ADAM

N. Guillen
ADAM EDEN SÖZLER
Çev: Ali Cengizkan

Adam Şenel
TELEANDREGENOS ÜTOPYASINDA EVLİLİK HAYATI

M. Boulgakov
MOLİERE EFENDİ
Çev: Özdemir İnce

Aydın Süer
RUS KLASİKLERİ ÜZERİNE ELEŞTİRİLER

Ernst Fischer
SANATIN GEREKLİLİĞİ
Çev: Cevat Çapan

BİREY ve TOPLUM YAYINLARI

B T
BİREY TOPLUM

REMKA LTD. ŞTİ.
Atatürk Bulvarı 103/68
Kızılay - Ankara

F. Partant KALKINMANIN SONU Çev: Fikret Başkaya
I. Ilich OKULSUZ TOPLUM Çev: B. Üstün
B. Magge YENİ DÜŞON ADAMLARI Bas.ız, M. Tunçay

S. Hall, B. Lumley, G. Melennan SİYASET VE İDEOLOJİ: GRAMSCİ Çev: S. Emrealp
S.İ. Arolov BİR SOVYET DİPLOMATININ TÜRKİYE ANILARI Çev: H. Ali Ediz
Türkkaya Ataöv İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI
M. Blach TARİHİN SAVUNUSU YA DA TARİHÇİLİK MESLEĞİ Çev: M. Ali Kılıçbay

E. Morin KAYBOLMUŞ PARADİGMA Çev: M.Ali Kılıçbay
W. Kula FEODALİZMİN EKONOMİK TEORİSİ Çev: Oğuz Esen
B. Rowthorn KAPİTALİZM, ÇELİŞKİ ve ENFLASYON Çev: Cemil Günay

GÜN
Siyasi Haber ve Yorum Dergisi
150 lira

SİYASİ HABER YORUM DERGİSİ GÜN, 8 AYDIR YAYINLANIYOR, İSTANBUL, ANKARA, İZMİR'DE YAYGIN OLARAK DAĞITILIYOR, POLİTİK GELİŞMELERİ, SENDİKAL ÇALIŞMALARI, İŞÇİ SORUNLARINI İZLEMEK İSTEYENLERCE OKUNUYOR...
GÜN'ÜN 8 SAYISINDAN HERHANGİ BİRİNİ ALIP OKUDUNUZ MU?
GÜN, DEMOKRASİ SORUNUNA, BARIŞA, SENDİKAL GELİŞMELERE ÖZEL AĞIRLIK VERİYOR. HER SAYISI DEMOKRASİNİN GERİDÖNÜLMEZ OLARAK KAZANILMASI SORUNLARINI VE İSTEMİNİ TARTIŞIYOR. SİZ DE DEMOKRASİ TARTIŞMASINA KATILMAK İSTEMEZ MİSİNİZ?
GÜN HER SAYISINDA BÜYÜK FABRİKALARIN İŞÇİ TEMSİLCİLERİNİN YAZILARIYLA FABRİKALARDAKİ OLAYLARI VE İŞÇİLERİN SORUNLARINI TARTIŞIYOR.
ÜLKENİN BÜYÜK İŞYERLERİNDEKİ GELİŞMELERİ İŞÇİLERİN KALEMİNDEN OKUMAK İSTEMEZ MİSİNİZ?
GÜN'Ü OKUYUN.

GÜN 9. (KASIM) SAYISI ÇIKTI
- 84. Madde tartışmaları ve erken seçim sorunu
- Laiklik ve demokrasi
- "Alternatif" tartışmaları sürerken
- Gorbaçov için Time dergisinin özel sayısından (9 Eylül 1985) yapılan derleme çeviri.
- Ertelenen Af, Geciken Demokrasi ingreye giderken
- 1946 - 52 Sendikacılığı ve Türk-İş'in kuruluşu

Yazışma ve üç büyük kent dışından abone olmak isteyenler için (yıllık 1000 lira) adresi: 856. Sk. Nurhan, No: 3/502, Konak, İzmir • İstanbul Bürosu : Molla Fenari sk. Nadir Han, Kat 5, Cağaloğlu, İstanbul

YARIN abone kulübü

Yarın Kitap Kulübü abone olan okurlarına indirimli kitap sağlamayı sürdürüyor. Bu ay kitap kulubümüze Süreç Yayıncılık katıldı. Kulüp kapsamında bulunan tüm yayınevlerinin listesini bu sayımızda yayınlıyoruz. Listede kitapların üst fiyatları yer alıyor. İndirimler ayrıca hesaplanmalı ve yurtiçi ödemeli ve yurtdışı isteklerde posta giderleri istek tutarına eklenmelidir. 1000 liradan az istekleride ödemeli istekleri karşılayamıyoruz. Okurlarımızın posta çeki hesabımızı kullanmaları ya da kitapların ederini pul olarak göndermeleri gerekiyor. Kitap isteklerine, posta çeki alındı kuponu da eklenerek bir mektupla bildirildiğinde kitaplar en kısa sürede postalanacaktır.

Kitap Kulübümüze katılmış olan diğer yayınevlerine ait kitap listelerini Aralık sayımızda duyuracağız.

SÜREÇ YAYINCILIK (YÜZDE 20 İNDİRİMLE)

Niçin Feminizm Değil?/Sibel Özbudun ....250 lira
Niçin Sendika Ağalığı Değil?/Kemal Sülker....250 lira
Niçin YÜK Değil?/Prof.Dr.Toktamış Ateş...250 lira
Niçin Eşit İşe Eşit Ücret Değil?/ Aytunç Altındal..... 250 lira
Niçin Kitlesiz Spor Değil?/Ergun Hiçyılmaz.....250 lira
Niçin Yapısalcılık Değil?/Afşar Timuçin.....250 lira
Niçin Arabesk Değil?/Ertan Eğribel .....250 lira
Niçin Siyonizm Değil?/Erdinç Özköylü .....250 lira
Niçin Masonluk Değil?/İlhami Soysal .....250 lira
Niçin Varoluşçuluk Değil?/Afşar Timuçin.....250 lira
Niçin Uyuşturucu Değil?/Tanzer Okur .....250 lira
Niçin Kadınsız Çağdaşlaşma Değil?/ Zeynep Kılıçarslan.....250 lira
Uzay ve Psikoloji/Y.Gagarin-V.Lebedev .....700 lira
Türkiye ve Reformları/Eugene Morel .....700 lira
Türkiye'de Kadın/A.Altındal.....1100 lira.
Latin Amerika Başkaldırıyor/Nur Dolay.....1000 lira
Sözler/Halil Cibran.....600 lira
Ey Benim Güzel Sevdalım/Afşar Timuçin..... 400 lira
İhanet Şiirleri/A.Altındal... 400 lira
Budizm ve Felsefe/.....600 lira
Sakıncasız/Uğur Mumcu.....350 lira
Canlı Bayraklar/Kerim Korean.....800 lira
Niçin Değil Dizisi Cilt I. .....1000 lira
Niçin Değil Dizisi Cilt II. .....1000 lira
Osmanlı İmparatorluğu Tarihi/Türkçesi Şiar Yalçın..... 3750 lira
Türkiye'deki Alman Politikası/Türkçesi Levent Konyar.....900 lira
Gizli Yazışmalar/.....900 lira
Fi rensel Doğa Tarihi ve Gökler Kuramı/ İ.Kant.....650 lira
Osmanlılarda Şiir, Dora dâistına.....650 lira
Epistemoloji ve Psikoloji/Jean Piaget .....650 lira
Siyasal Kültür ve Yöntem/A.Altındal .....650 lira
Osmanlı İmparatorluğunda Yenileşme Hareketleri/Paul İmbert.....750 lira
Barbarlık Kıyısı/Norman Mailer.....750 lira
Ermiş/Halil Cibran.....450 lira

ONUR YAYINLARI (YÜZDE 20 İNDİRİM)

Hançer ve Lirik/Metin Demirtaş ... 250 lira
Kapitalizm ve Tanım/Muzaffer İ. Erdost ... 300 lira
Mukaddime I/İbni Haldun ... 750 lira
Bütün Yapıtlar/Hegel ...500 lira
Seksüel Seçme/Charles Darwin ...800 lira
Emeğin ve Emekçilerin Tarihi/ Pierre Brizon ... 800 lira
Rölativitenin Alfabesi/Bertrand Russell ... 350 lira
Evren ve Dönüşümleri/Roland Omnes ... 400 lira
Fizi'kin Evrimi/A. Einstein - L. İnfield ... 500 lira
Kemal Atatürk ve Çağdaş Türkiye/ Johannes Glasneck ... 600 lira
Türkiye'de Faşist Alman Propagandası/ Y.N. Rozaliyev ... 600 lira
Türkiye'de Kapitalizmin Gelişme Özellikleri/Y.N.Rozaliyev ... 600 lira
Osmanlı İmparatorluğunun Yarı Sömürgeleştirilmesi/A.D.Noviçev ... 350 lira
Okulun Toplumsal İşlevi/Ignacy Szanlawski ... 500 lira
Albert Einstein/Leopold İnfield ... 350 lira
Türlerin Kökeni/Charles Darwin ... 1100 lira
Bilim ve Yazın Arasında/ Muzaffer İ. Erdost ... 400 lira
Osmanlı İmparatorluğunda Mülkiyet İlişkileri/Muzaffer İ. Erdost ... 600 lira

BİLİM VE SANAT YAYINLARI (YÜZDE 20 İNDİRİMLE)

Nükleer Tehlike/Haluk Geiger ...300 lira
Hep Aranızda Olacağım/Güney Gönenç ... 450 lira
Ben Bir Fizikçiyim/A. Kitaygoroski ... 450 lira
Asimov Açıklıyor/100 Soru - 100 Yanıt ... 650 lira
Edebiyat Barış ve Özgürlük (Lotus Edebiyat Ödülleri Seçkisi)/ Düzenleyen Aziz Çalışlar ... 640 lira
Irk ve Irkçılık Düşüncesi/Alaattin Şenel ... 450 lira
Edebiyat Bilimi I/G.N. Pospelov, ... 450 lira
Edebiyat Bilimi II/G.N. Pospelov ... 900 lira

BİREY VE TOPLUM YAYINLARI (YÜZDE 20 İNDİRİMLE)

Felsefe ve Bilim Adamlarının Kendiliğinden Felsefesi/Louis Althuser ... 500 lira
Gramsci ve Felsefe/Jacques Texier ... 450 lira
Modern Prens/Antonio Gramsci ... 500 lira
Demokrasi'nin Gerçek Dünyası/ C.B. Macpherson ... 400 lira
Üretim Tarzlarının Eklemlenmesi Üzerine/Laclau, Taylor Mouzelis, Ersoy, Wolpe, Foster - Carter ... 900 lira
İlkel Toplumlardan Uygar Topluma/ Alaattin Şenel ... 1200 lira
Siyasal Muhalefet/Nükhet Turgut ... 1200 lira
Sosyalist Ülkelerde Yönetime Katılma/ Yavuz Sabuncu ... 600 lira
İslamiyette Kadın/Ahmet Ağaoğlu ... 300 lira
Kaybolmuş Paradigma/İnsan Doğası/ Edgar Morin ... 600 lira
İnsanın Sekiz Çağı/Erik H. Erikson ... 300 Lira
Hz. Muhammed ve Charlamagne/ Henri Pirenne ... 850 lira
Çağdaş Siyasal Düşünceler/E. Mac Nall Burns ... 2000 lira
Siyonizm ve Irkçılık/Der. ve Çev. Türkkaya Ataöv ... 900 lira
Azgelişmişlik ve Siyasal Yapılar/Sadun Emrealp, 550 lira
Piyasa Ekonomisi ve Demokrasi/ Assar Linbeck ... 450 lira
Kalkınmanın Sonu/Francis Partant .. 500 lira

YARIN YAYINLARI YÜZDE 25 İNDİRİMLE

Sovyet Romanı/A. Münir İdil ...250 lira
Saul Steinberg /Sanatı ve Çizgileri ... 500 lira
Haykırın Sessizlik/GünhanUçkan ... 150 lira
Bir Avuç Kum/Ergül Çetin ... 150 lira
Cevahir Kalbiyle Dolunay/Halim Yazıcı ... 150 lira
Barış ve Savaş Sorunu Üzerine/ Einstein-Freud Yazışması ... 100 lira
Yaz Kırlangıcı Olsam/Ahmet Ada ... 150 lira
Görülmüştür / Hapisaneden Mektuplar ... 400 lira
Günlerimiz/Yağmur Atsız ... 200 lira
Aykırı Yaşamak/Şükrü Erbaş ... 300 lira
İdeolojik Hatay Dumlupınar ... 300 lira

TEORİ YAYINLARI (YÜZDE 20 İNDİRİMLE)

Avrupa İktisat Tarihi I/Herbert Heaton ... 1500 lira
Avrupa İktisat Tarihi II/Herbert Heaton ... 1500 lira

SOSYAL YAYINLARI (YÜZDE 10 İNDİRİMLE)

Durgun Don/Şolohov, Dört cilt.... 5000 lira
Oblomov/Gonçarov.....1400 lira
Ölü Canlar/Gogol.....1000 lira
Diriliş/Tolstoy.....1600 lira
Goriot Baba/Balzac.....900 lira
Suç ve Ceza/Dostoyevski (takım).... 2000 lira
Jean Christophe/Romain Rolland.... üç cilt 4500 lira
Parma Manastırı/Stendhal....1600 lira
Don Kişot/Cervantes.... iki cilt 2800 lira
Büyüklere Masallar/Saltıkov-Şçedrin.... 900 lira
Ecinniler/Dostoyevski.... iki cilt (takım) 2000 lira
Notre Dame De Paris/Victor Hugo.... 2000 lira
Vadim O Kadar Yeşil di Ki/Llewellyn .... 1600 lira
Savaş ve Barış/Tolstoy.... dört cilt (takım) 4000 lira
Dorian Grey'in Portresi/Oscar Wide.... 600 lira
Decameron Hikayeleri/Boccacio..... iki cilt (takımı) 2000 lira
Köylüler/Balzac.... 1000 lira
Oliver Twist/İckens.... 1400 lira

Kültür Dizisi

Antik Felsefe/Walter Kranz.... 700 lira
Aktörlük Üzerine Aykırı Düşünceler/ Diderot....400 lira
Metot Üzerine Konuşma/Descartes.... 400 lira
Hükümdar/Machiavelli..... 400 lira
Körler Hakkında Mektup/Diderot.... 400 lira
Hylas ile Philonous Arasında Üç Konuşma/Berkeley.....400 lira
Totem ve Tabu/Freud.... 700 lira
Kaderci Jacques ile Efendisi/Diderot... 900 lira
Anabasis/Ksenophon.....700 lira

Çocuk ve Gençlik Dizisi

Andersen Masalları I/Andersen..... 800 lira
Çocuk Kalbi/E.Amicis.....1000 lira
Kon-Tiki/T.Heyerdahl....800 lira
Kimsesiz Çocuk I/H.Malot....
Kimsesiz Çocuk II/HMalot....
Define Adası/R.L.Stevenson....
Bir Çalgıcının Seyahati/.....

KUZEY YAYINLARI (YÜZDE 20 İNDİRİM)

Yürüyüşler ve Duruşlar/Ali Cengizkan .. 250 lira
Marx'ın Sanat Felsefesi/Mihail Lifşits ... 400 lira
Anabilim/Pierre Guiraud ... 450 lira
Eleştiri Kuramları/J.C. Carloni - J.C. Filloux ... 400 lira
İstiridye Korsanları/Jack London ... 450 lira
Son Yaz/Boris Pasternak ... 300 lira
Jenya Luvvers/Boris Pasternak .. 300 lira
Ayrı Yol/Andre Gide ... 400 lira
Spartaküs/Arthur Koestler ... 750 lira
Golovlev Ailesi/Saltikov Şçedrin ... 1000 lira
Bir Ceza Avukatının Anıları/ Faruk Erem ... 300 lira
Canlılar Okulu/Andre Gide ... 450 lira
Dünyaya Düşen Adam/Walter Tevis ... 450 lira
Kaputt/Curzio Malaparte ... 1000 lira
Volga Avrupa'dan Doğar/Curzio Malaparte ... 750 lira
Tepedeki ev/Erskine Caldwell .
Tepedeki Ev/Erskine Caldwell ... 500 lira
Başkaldıran İnsan/Albert Camus ... 700 lira
Sapho/Alphonse Daudet ... 450 lira
Savaş ve Barış/Lew Tolstoy ... 400 lira
Kartal mı Güneş mi/Octavio Paz ... 450 lira
Altenburg'un Ceviz Ağaçları/Andre Malraux ... 500 lira
Anılar/İlya Ehrenburg ... 600 lira
Sinekler/Jean Paul Sartre ... 300 lira
Gündoğumu/Joan Baez ... 500 lira
Zima Kavşağı/Yevgeni Yevtuşenko ... 350 lira
Soytarı/Maksim Gorki ... 400 lira
Yunan Dosyası/Ali Cengizkan ... 400 lira
Çanın Çizmeleri/Mihail Zoşçenko ... 900 lira
Yanan Gün/Jack London ... 900 lira
Alıç Numaralı Koğuş/Anton Çehov ... 400 lira
Beckett/Jean Anouilh ... 400 lira
Devrimi Yapan Üç Adam/Bertram D. Wolfe ... 1500 lira
Duman/Turgenyev ... 800 lira

YARIN 5. YIL ABONE KAMPANYASI

Abone Olalım Abone Bulalım!..

Bu sayfalarımızda yaptığımız abone kampanyası çağrılarımızda Yarın'ın basın ve dağıtım tekellerinin dışında varlığını sürdürmeye kararlı olduğunu ve bunda da en büyük güvencesinin okurları olduğunu yinelemiştik. Dört yıllık deneyimlerimiz gösterdi ki okurlarımız bu tavrımızı en az bizler kadar sahiplendiler ve içtenlikle yanıt vererek yaşama geçirdiler. 5. Yıl Abone Kampanyası çağrımızı yaparken, çağrımıza yabancı olmayan, bekleyen, yanısıra çağrı mızı beklemeden abone olan, abone bulan okurlarımızın çoğunlukta olduğunu biliyoruz. Bu güvenceyle 5. yılımızda da Yarın'a yeni okuyucular, yeni aboneler bulmak, Yarın'ı ulaşılamayan yeni yerlere yeni kişilere ulaştırmak için görev başına diyoruz!

ABONE ÜCRETİNİ ÜÇ AY SÜRESİNCE ARTIRMIYORUZ!

5. Yıl Abone Kampanyamız Kasım, Aralık ve Ocak aylarında sürecek. Kampanya süresince abone ederi artmayacak. 1 şubat'tan başlayarak abone ücreti yıllık 3000, altı aylık 1500 lira (KDV dahil) olacak. Abone olmak isteyen okurlarımız kampanya süresince abone ederi artmayacak. 1 Şubat'tan başlayarak abone ücreti yıllık 3000, altı aylık 1500 lira (KDV dahil) olacak. Abone olmak isteyen okurlarımız kampanya süresince yıllık 2400, altı aylık1200 lirayı (KDV dahil) 164860 nolu posta çeki hesabımıza yatırıp, adlarını, açık adreslerini, abone sürelerini, ve başlangıç sayılarını bir mektupla bize bildirdiklerinde abone kayıtları yapılacaktır.

ÖNCEKİ SAYILAR

Okurlarımız 25. ve 48. sayımız dışında kalan tüm önceki sayıları tamamlayabilirler. 1985 Ocak (40) sayımıza kadar olan dergiler yüzde yirmibeş indirimle edinilebilir.

Tüm isteklerinizi "Yarın, PK 723 Kızılay-Ankara" adresine bildirmenizi ve tutarlarını 164860 nolu posta çeki hesabımıza yatırmanızı bekliyoruz.

yarın abone kulübü

yepyeni bir etkinlik daha!

YARIN ABONE KULÜBÜ kasetleri okurlarımızdan büyük ilgi ve destek gördü. İstekleri temmuz ayının ortalarından başlayarak karşılayabileceğimizi bildirmemize karşın, ayın ilk günlerinden önerimizi olumlu bulduğunu, sevinçle karşıladığını belirten istekler gelmeye başladı. Bu durum, "Evrensel sanatçıların tanınması, bilinmesinin bir gereksinimden öte, bir zorunluluk olduğu..." yolundaki düşüncemizde ne denli haklı olduğumuzu gösterdi.

Şu anda hazır olan kasetlerimiz ve sanatçıları ise şöyle:

1. VICTOR JARA, Şili halkının yaşam ve özgürlük kavgasını dile getiren bir sanatçı. 1973 yılında, Şili Stadyumunda katledilen Jara'nın kasetini **Manifiesto** albümünden hazırladık.

2. QUILAPAYUN, Şilide, "Yeni Şili Müzik Hareketi"yle 1965 yılında kurulmuş bir topluluk. 1973 darbesi sonrası Avrupada verdikleri konserlerle Şili halkıyla dayanışmanın güzel örneklerini oluşturmuşlardır.

YARIN ABONE KULÜBÜ KASETLERİ

3. ATAHUALPA YUPANQUI, Yupanqui, Arjantinli. Yapıtlarında folklorik öz ve melodik kaynaklardan, yola çıkarak, yüzyılların birikimi içinde insan gerçeğine ulaşmış bir ozan.

4. INTI-ILLIMANI' de Quilapayun gibi "Yeni Şili Müzik Hareketi" ile kurulmuş topluluk. Parçalarını genellikle, Şilili büyük sanatçı Violeta Parra ve Victor Jara'dan seçiyorlar. Yarın okurları için hazırladığımız kasetteki şarkıları **Chile** ve **Palimpsesto** albümlerinden.

5. PAUL ROBESON, dünyaca ünlü Amerikalı zenci şarkıcı. Dünya Barışkonseyi, Uluslararası Barış Nişanını alacak adayların listesini yayınladığında adları **Nâzım**'la yanyanaydı.

6. PETE SEEGER, ünlü Amerikalı folk müzik sanatçısı. Woody Guthrie ile birlikte çalıştı. Grevlerde, fabrikalarda, alanlarda verdiği konserlerde "Biz Kazanacağız" (We Shall Overcome) diye seslendi.

İSTEME KOŞULLARI: Kasetlerimizi, ödemeli gönderemiyoruz. Okurlarımız bir kaset karşılığı 1000, abonelerimiz 750 lirayı posta çeki hesabımıza yatırdıklarını gösterir alındı kuponunu dergimize göndermeleriyle kasetleri kendilerine postalanacaktır.

YARIN GENÇLİK YILI SERGİSİ

YARIN, GENÇLİK YILINDA GENÇLİK DERGİSİ OLMANIN SORUMLULUĞUNU BİR KEZ DAHA YERİNE GETİRİYOR. OKUYUCULARIMIZIN GEÇEN YILDAN ANIMSIYACAKLARI 4. YIL SERGİMİZDEN SONRA BU YIL DA AYNI CANLILIKTA "GENÇLİK YILI"NI DEĞERLENDİREN BİR SERGİ AÇIYOR.

DOST SANAT ORTAMI'NDA 8-15 KASIM TARİHLERİ ARASINDA AÇILACAK SERGİMİZDE 12. DÜNYA GENÇLİK VE ÖĞRENCİ FESTİVALİ ETKİNLİKLERİNE İLİŞKİN BİR BÖLÜM, ÖZEL SERGİLER, İMZA GÜNLERİ VE DAHA PEK ÇOK ETKİNLİK YERALIYOR.

12. DÜNYA GENÇLİK VE ÖĞRENCİ FESTİVALİ'NE İLİŞKİN DAHA GENİŞ BİLGİ EDİNMEK İÇİN, GENÇLİK YILI'NDA GÖZARDI EDİLMEYE ÇALIŞILAN ETKİNLİKLERİ BİR KEZ DAHA DEĞERLENDİREBİLMEK İÇİN, SERGİMİZİ BİR ŞENLİĞE DÖNÜŞTÜRMEK İÇİN, TÜM OKURLARIMIZI 8-15 KASIM TARİHLERİ ARASINDA DOST SANAT ORTAMI'NA BEKLİYORUZ.

YENİ KASETLERİMİZ

WOODY GUTHRIE • ISABEL PARRA • VICTOR JARA

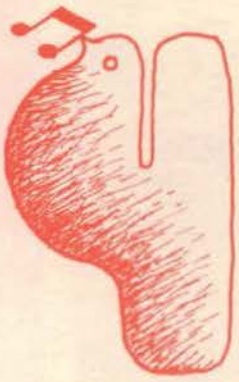

Önümüzdeki günlerde okurlarımıza sunacağımız yeni kasetlerimiz işeşöyle:

7. WOODY GUTHRIE, 1912 ile 1967 yılları arasında yaşamış ve Amerikan toplumunun yeni tarihini seslendirmiş, çağımızın en büyük halk ozanlarından biri. Amerikan işçisine, tarımemekçisine elinde gitarı olarak gitmiş, defalarca tutuklandığı ve dayak yediği halde onurlu bir yaşama olan özlemini dile getirmekten kaçınmamıştır.

8. ISABEL PARRA, yapıtlarında özgürlüğü ve barışı savunan Şilili sanatçı. Latin Amerikalı birçokları gibi o da ülkesindeki diktatörlük nedeniyle sürgünde yaşamak zorunda kalmış ama yine de Avrupa'da konserleriyle, plaklarıyla halkının savaşımını Dünya'ya duyurmayı başarmış bir sanatçı.

9. VICTOR JARA (2), okurlarımıza hazırladığımız diğer bir kaset de Victor Jara'nın 1973 yılında katledilen sanatçının 2. kasetini Canto Libre (Özgür Şarkı) adlı albümünden hazırladık.